

accountant

NBA-magazine voor accountants en financials | nr. 1 2023

**De maat genomen:
klacht- en tuchtrecht
voor accountants**

**Nieuwe fase in
duurzaamheid komt
snel dichterbij**

**Een groeiend tekort
aan accountants**

DE ANDERE KANT VAN DE TAFEL:

accountants als commissaris

JANINE VAN DIGGELEN OVER EEN ECOSYSTEEM VOOR ACCOUNTANTS / GERDIEN VLOT
OP DE STOEL / ECHTE VERANDERING KOST VOLGENS BERRY WAMMES EEN GENERATIE

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

floryn.com

Slimme financiering voor jouw klant

Voordeliger dan je denkt

Wat kunnen wij voor jou betekenen?

Wij zijn geen bank, maar ondernemers. Dat is een andere manier van denken, doen en durven. Wij weten hoe belangrijk het is om als ondernemer kansen te kunnen pakken. Bijvoorbeeld om meer voorraad in te kopen, extra personeel aan te nemen, apparatuur aan te schaffen of te investeren in marketing. Daar heb je geld voor nodig. Wij bieden passende financieringen aan met veel voordelen.

Eenvoudig
aanvragen

Eén vast
contactpersoon

Vergoeding of
korting als partner

Snel en slim
geregeld

Financieel dashboard
voor jou en je klant

Tot €3 miljoen
vanaf 4,7% rente

Word partner en bied je klanten hét zakelijk krediet met toegevoegde waarde. Zonder gedoe, maar mét de allerbeste service, snelheid en flexibiliteit. We werken al met 80+ accountantskantoren samen.

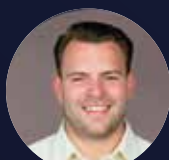
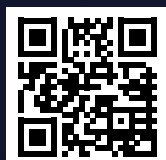
Al meer dan
€650 miljoen
gefinancierd

4,7/5 uit 350+
google reviews

Dezelfde dag
contact, binnen
24 uur geregeld

Vergunning voor
PSD2 van DNB

Scan de QR-code of ga naar floryn.com/partners voor meer informatie en neem contact op met partnermanagers Paul, Daphne of Huub.

floryn

INHOUD

7	Erin Brockovich revisited - Kris Douma
8	De kwestie Een groeiend tekort aan accountants
10	De andere kant van de tafel Accountants zetten hun vakkennis en ervaring ook graag in voor nevenfuncties, het perspectief van "de andere kant van de tafel".
14	Tuchtrecht Financiële duurzaamheid
16	Het Vak Gewijzigde termijnen voor openbaarmaking van jaarstukken
18	Van twee kanten - ChatGPT
20	Op de stoel: Gerdien Vlot
22	'Echte verandering beslaat een generatie' Berry Wammes, algemeen directeur NBA: "In 2002 dacht ik dat we binnen enkele jaren de vertrouwenskloof wel zouden dichten."
28	In beeld: Reshma Laingsingh
31	Je passie volgen en meer van dat soort onzin - Wendy Groot
32	De maat genomen Wie niet tevreden is met het werk van een accountant kan een klacht voorleggen aan de Raad voor Geschillen, de Accountantskamer en de Klachtencommissie. De voorzitters over drie perspectieven.
38	Schoenmaker, leest - De kroegbaas
40	FYI
46	Beëdigd
48	De PIOB en het ecosysteem van accountants Welke instantie houdt het internationale regelgevingsproces in de gaten? Bestuurslid Janine van Diggelen over de Public Interest Oversight Board.
54	Becijferd
56	Nieuwe fase in duurzaamheid komt snel dichterbij Vanaf 2024 moeten grote bedrijven verplicht rapporteren over duurzaamheidsaspecten. De tijd van treuzelen is voorbij.
62	Bronnen
64	NBA Nieuws
74	Tussen Quote en Quiet - Marc Schweppe

Colofon

ACCOUNTANT

NBA-magazine voor accountants en financials

Dertiende jaargang

De in dit tijdschrift voorkomende meningsuitingen mogen niet worden gezien als officiële zienswijzen van de NBA, tenzij zulks uitdrukkelijk is vermeld. Overnemen van de inhoud van dit tijdschrift is mogelijk met bronvermelding. ISSN 2211-5382.

REDACTIE

Marc Schweppe, hoofdredacteur
Marja Brouwer-Franken, eindredacteur
Björn Remmerswaal, redacteur
Erwin Breijl, webredacteur

REDACTIEADRES

NBA, Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam,
telefoon 020-3010368,
e-mail redactie@accountant.nl

WEBSITE

www.accountant.nl

MEDEWERKERS

Lex van Almelo, Ronald Bruins, Wendy Groot,
Rob Heinsbroek, Arnout van Kempen, Lieuwe
Koopmans, Luc Quadackers, Peter Steeman,
Elly Stroo Cloeck, Henk Vlaming en Jan Willem
Wits.

BEELD

De Beeldredacteur, VrhI, Marja Brouwer

ABONNEMENTEN

NBA, Postbus 7984, 1008 AD Amsterdam,
telefoon 020-3010323, prijs € 100 per jaargang,
voor studerende € 50, losse nummers € 25,
prijzen inclusief btw.

Abonnementen kunnen op elk gewenst tijdstip
ingaan en lopen automatisch door, tenzij dertig
dagen voor de vervaldatum schriftelijk wordt
opgezegd. Adreswijziging mailen naar
boekhandel@nba.nl.

VORMGEVING

VrhI Content en Creatie
Alphen aan den Rijn, www.vrhI.nl

ADVERTENTIES

Elma Media BV, Postbus 18, 1720 AA
Broek op Langendijk
Contactpersoon: Rob Stavenuiter,
telefoon 0226-331638, e-mail r.stavenuiter@elma.nl

DRUKKERIJ

Senefelder Misset Doetinchem

© 2023 NBA

Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door
boekdruk, foto-offset, fotokopie, microfilm of welke andere
methode dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de
uitgever. Accountant bevat informatie en wenken, die met
de meeste zorgvuldigheid zijn samengesteld. NBA en de bij
deze uitgave betrokken redactie en medewerkers aanvaarden
geen aansprakelijkheid voor mogelijke gevolgen die zouden
kunnen voortvloeien uit het gebruik van de in deze uitgave
opgenomen informatie en wenken.

DUURZAAMHEID VOOR FINANCIALS

MASTERCLASS DUURZAAMHEID

21 MAART
2023

Het bouwen aan een duurzame organisatie vraagt om veel meer dan het kunnen verantwoorden van financiële resultaten. Het gaat over het creëren van waarde door een goede balans tussen mensen, onze planeet en financieel rendement. Aandacht voor duurzaamheid zorgt voor een grote omslag in de manier waarop organisaties naar hun resultaten (gaan) kijken. In deze masterclass gaan we in op de cruciale rol die controllers, accountants, auditors hierbij spelen.

ESG REPORTING & ASSURANCE

19 JUNI
2023

Het aftellen naar de verplichte ESG reporting is begonnen. Vanaf 2024 moeten grote bedrijven verplicht rapporteren over duurzaamheid. ESG reporting vraagt om expertise op het vlak van de verslaggeving van ESG-informatie en in het bijzonder de interne beheersing hiervan. Tijdens deze driedaagse training van de Praktijkopleiding volgen we Friesland Campina. Je krijgt inzicht in de acties die Friesland Campina neemt op het gebied van duurzaamheid en ESG-verslaggeving.

[NYENRODE.NL/ACCOUNTANCY](https://nyenrode.nl/accountancy)

NEEM VOOR MEER INFORMATIE CONTACT OP MET ONZE PROGRAMMA-ADVISEUR: ACCOUNTANCY@NYENRODE.NL +31 (0)346 291 556

Erin Brockovich revisited

KRIS DOUMA

Kris Douma is voorzitter van de NBA

PG&E, de beursgenoteerde Pacific Gas & Electricity Company in Californië, is geen bekende naam in Nederland. Maar meestal gaat er een belletje rinkelen als in dat verband ook de naam Erin Brockovich wordt genoemd. In de naar haar genoemde film speelt Julia Roberts de rol van *whistleblower* die in 1993 PG&E aanklaagde wegens ‘*widespread unexplained illness*’ in de stad Hinkley, als gevolg van vervuiling van het drinkwater met Chroom-VI. De zaak leidde in 1996 tot een settlement van \$333 miljoen. In 2018 kwam de onderneming opnieuw uitgebreid in het nieuws, nadat onderzoek door de Californische overheid PG&E aanwees als primair schuldig voor twee afzonderlijke ‘*devastating wildfires*’ in Californië. Die branden haalden ook de Nederlandse media, mede vanwege het in vlammen opgaan van het dorpje Paradise (sic). Begin 2019 vroeg PG&E ‘*Chapter 11 bankruptcy*’ aan.

Ik gebruik de casus PG&E om aandacht te vestigen op een tot op heden onderbelicht aspect van de invoering van de Europese Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD). Duurzaamheid, ESG, risicobeheersing en financiële resultaten en verslaglegging hangen in hoge mate samen. Meer begrip van duurzaamheidsvraagstukken die voor een organisatie spelen, geeft ook meer inzicht in de mogelijkheid om (op langere termijn) financiële waarde te creëren.

De CSRD schrijft voor dat grote ondernemingen verplicht worden in hun bestuursverslag te rapporteren over hun impact op milieuaspecten en HR- en sociale aspecten. Ook zullen grote ondernemingen moeten rapporteren of er duurzaamheidsaspecten zijn die een significante impact kunnen hebben op de waarde van de onderneming. De CSRD verplicht ondernemingen om de European Sustainability Reporting Standards (ESRS) als verslaggevingsstelsel te gebruiken. Bij de rapportage in het bestuursverslag zal aanvankelijk assurance moeten worden verstrekt met een beperkte mate van zekerheid (*limited assurance*), maar de EU wil enkele jaren later al het pad opslaan richting redelijke mate van zekerheid (*reasonable assurance*). Deze kan volgens de EU-directive worden verstrekt door een accountant of door een onafhankelijk *assurance service provider*. In Nederland wordt hopelijk gekozen voor assurance door een accountant. Ik zeg ‘hopelijk’ omdat het voorbeeld van PG&E duidelijk maakt hoe CSRD-onderwerpen vaak ook financieel materieel kunnen zijn en zelfs van invloed op de continuïteit van de onderneming. Als aandeelhouder namens grote institutionele beleggers zag ik daarvan talloze voorbeelden, van de explosie op het BP-boorplatform in de Golf van Mexico, het Dieseltgate-schandaal bij Volkswagen tot recent de opeenstapeling van miljardenverliezen als gevolg van corruptie in Mozambique en governance-kwesties inzake

Greensill Bank en Archegos bij Credit Suisse. De totstandkoming van de CSRD en vervolgens van de ESRS zijn belangrijke stappen op weg naar een meer duurzame economie. Daar hoort inderdaad assurance door een deskundige, gekwalificeerde accountant bij. Het is daarom ook goed dat ‘duurzaamheid’ in 2023 een verplicht PE-item is. Maar het gaat niet alleen om assurance op data inzake duurzaamheid. Het gaat evenzeer om de vraag of de onderneming voldoende inzichtelijk maakt in hoeverre die ESG/duurzaamheidsissues onderdeel zijn van het noodzakelijke risicomanagement. Zoals Hans Wijers, voormalig ceo van AkzoNobel ooit zei: “*An unidentified risk is a threat, an identified risk is a management issue.*” Die taak ligt in eerste instantie bij het management van de onderneming. Maar de accountant zal uiteindelijk ook moeten beoordelen of en in hoeverre materiële ESG/duurzaamheidsrisico’s voldoende zijn onderkend en beheerst. De komende jaren zal de kennis van ESG en duurzaamheid bij accountants dus omhoog moeten, zullen gespecialiseerde ESG/duurzaamheidsdeskundigen onderdeel van controleteams worden, maar zal er vooral ook aandacht en kennis nodig zijn om de relatie tussen ESG/duurzaamheid en materiële financiële risico’s en continuïteit te doorgronden. Geen makkelijke, maar wel een uiterst maatschappelijk relevante taak. Nederland rekent nog steeds op zijn accountants. ←

Er is een groeiend tekort aan accountants, veroorzaakt door vergrijzing en dalende aanwas bij de opleidingen. Grote kantoren, opleidingen en de NBA luiden de noodklok, aldus het FD op 1 februari. De krappe arbeidsmarkt is geen nieuw thema, maar één zinnetje in het bericht zorgt wel voor extra ophef.

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD SHUTTERSTOCK

Een groeiend tekort aan accountants

"Als je zindelijk bent en een rekenmachine kunt vasthouden, ben je aangenomen", stelde Coen Bongers tegenover de redactie van het FD. Met zo'n statement haalt hij de voorpagina van de zalmkleurige zakenkrant. Bongers, hoofd opleiding accountancy aan Hogeschool Windesheim, wordt de nieuwe secretaris van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA). De nood is hoog bij werkgevers en daarom is bijna iedereen bij de opleiding welkom, meent hij. Er moet iets gebeuren "anders kiest straks niemand meer voor dit vak". Ook andere media halen hem voor de microfoon.

De opleiding tot accountant zou te lang duren en te saai zijn. Bij de praktijkopleiding is een veelgehoorde kritiek dat de werkdruk te hoog is, omdat studenten en jonge accountants zich in levensfasen bevinden waarbij privé ook veel speelt. Personeelstekorten zijn het gevolg, de markt heeft behoefte aan zo'n tien procent meer accountants. Dat leidt tot selectiever beleid van kantoren bij het aannemen van nieuwe klanten en tot hogere tarieven.

Breder selecteren

Het nijpende tekort op de arbeidsmarkt is niet nieuw. In oktober 2022 vertelden kantoren in dit magazine al over hun zorgen rondom het vinden van medewerkers, maar sindsdien lijkt er niet veel veranderd. Destijds gaven de kantoren al aan breder te selecteren om aan mensen te komen; niet alleen vanwege tekorten, maar ook omdat behoeften veranderen. Er is steeds meer technische kennis

nodig op het gebied van data en cybersecurity, evenals kennis op het gebied van ESG en fraude. De opleidingen weerspiegelen die trend nog niet.

In het FD geeft Deloitte aan voorstander te zijn van een kortere basisopleiding, waarna studenten zich vervolgens kunnen verdiepen in een van die gebieden. "Wij hebben

behoefte aan steeds meer accountants, maar het aantal startende studenten aan de universiteit neemt af”, aldus Rob Bergmans, managing partner Audit & Assurance bij Deloitte. Het kantoor heeft genoeg werk voor twee keer zoveel mensen als de honderdvijftig die jaarlijks worden aangetrokken.

Intern opleiden

De kantoren gaven destijds al aan dat zij vanwege de tekorten en de behoefte aan bredere profielen de opleidingen intern regelen. “Kandidaten van meerdere studieachtergronden komen in aanmerking en die leiden wij dan verder op voor het vak”, stelde KPMG in dit blad. “Wij zien nieuwe functies ontstaan, meer gericht op bijvoorbeeld digitale ontwikkeling, waarvoor mensen met een andere achtergrond ook interessant worden. Iedere student met een finance aspect in de studie en de ambitie om RA te worden, kan bij ons terecht.”

PwC stelde toen ook dat de sector zelf naar oplossingen moet zoeken, omdat het vanaf de accountancyopleidingen niet wil vloten met een andere aanpak. In het FD wordt dat herhaald door Wytse van der Molen, hoofd van de accountantspraktijk van PwC. “De traditionele accountant bestaat niet meer, wij zoeken mensen met bredere profielen.”

NBA-woordvoerder Lukas Burgering stelt in reactie op de berichtgeving in FD dat de beroepsorganisatie de problematiek herkent en dat de urgentie hoog is. De NBA werkt op meerdere manieren aan het terugdringen van het tekort aan mensen. Naast een campagne om scholieren en studenten te interesseren voor het accountantsvak, is de beroepsorganisatie ook betrokken bij de herziening van de opleiding. Het opleidingsmodel is een strategisch aandachtspunt van de NBA.

Werkdruk

Remko Renes, universitair docent aan Nyenrode, geeft tegenover het FD aan met kantoren in gesprek te willen over de hoge werkdruk. De eisen aan de accountantsopleiding worden steeds zwaarder en de concurrentie met andere opleidingen is groot. Ook die werkdruk is geen nieuw verhaal, al jarenlang lopen jonge accountants te hoop tegen de zware combinatie van werken en studeren. De NBA Young Profs brachten daarover eerder onderzoek uit, dat ook zorgde voor ophef. Sindsdien verandert er zeker het nodige binnen kantoren, maar het blijft elk voorjaar busy season.

‘Als je zindelijk bent en een rekenmachine kunt vasthouden, ben je aangenomen.’

In een redactioneel commentaar, daags na het voorpagina-verhaal, stelt het FD dat de sleutel om het tekort te verminderen bij de accountantskantoren ligt. De ‘oude’ partnergedreven cultuur is een probleem, meent de krant. “Te star, te weinig divers en te commercieel, waarbij dat laatste de kern van het beroep, controleren in het maatschappelijk belang, in de weg zit.” Volgens het FD maakten de coronajaren het capaciteitsprobleem nog nijpender. “Het werk gaat altijd voor op de opleiding, waarbij die laatste in de knel komt, omdat een gezonde balans tussen werk en privé terecht meer vooropstaat anno 2023.”

Heilige huisjes

Nyenrode-hoogleraar Ruud Vergoossen pleit in reactie op de berichtgeving ook op Accountant.nl voor een nieuwe, postacademische beroepsopleiding, waarin post-master en praktijkdeel in elkaar worden geschoven. “Effectiever, efficiënter en aantrekkelijker”, meent hij. Het vraagt wel om krachtenbundeling van de betrokken universiteiten en nauwe samenwerking met kantoren en de NBA. “Heilige huisjes moeten omver”, aldus Vergoossen.

Volkskrant-columnist Peter de Waard ziet een andere oplossing. Accountants klagen “al 25 jaar over tekorten en te weinig instroom”, stelt hij. Jongeren kiezen liever voor “een sexy beroep waarmee ze vrienden en vriendinnen de ogen kunnen uitsteken”, hoewel het partnerschap bij accountantskantoren toch lonkt met een jaarlijkse beloning van al gauw een half miljoen. Dus is zijn advies om jonge accountants binnen te halen: “Geen eindsalaris maar een beginsalaris van een half miljoen, zodat ze meteen met de eredivisievoetballer en deephouse dj kunnen concurreren.” ←

STIP AAN DE HORIZON

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) publiceerde in januari 2023, samen met de Raad voor de Praktijkopleidingen van de NBA, het rapport ‘Stip aan de horizon’, waarin aandacht wordt gevraagd voor de instroom en studeerbaarheid van de accountantsopleiding. Elders in dit nummer meer aandacht voor dat rapport.

De andere kant van de tafel

Accountants zetten hun vakkennis en ervaring ook graag in voor nevenfuncties en geven zo invulling aan de wens om een meer maatschappelijke bijdrage te leveren. Een nevenfunctie als toezichthouder of commissaris biedt ze het perspectief van “de andere kant van de tafel”.

TEKST **IRENE KRAMER** BEELD **SHUTTERSTOCK**

Marco Huijbregts is zo’n toezichthoudende accountant. Sinds een jaar is hij lid raad van toezicht bij Eye Filmmuseum. Hij is vanaf 1994 verbonden aan het maatschappelijk georiënteerde Dubois & Co. Registeraccountants in Amsterdam, waar hij partner is. Over zijn liefde voor het vak van accountant zegt hij: “Ik zou het vak niet kunnen uitoefenen bij een ander klantenpakket dan dat wij bedienen.” Van oudsher waren dat vakbonden en werknemersorganisaties. Nu zijn het onder andere welzijnsorganisaties, fondsenwervende instellingen en organisaties in de kunst- en cultuursector.

Scheppen

De kennis en ervaring in die sector, inclusief alle specifieke regels, protocollering en codes, brengt Huijbregts mee naar Eye. En ook zijn persoonlijke drijfveer om terug te geven aan de maatschappij, door iets te bewerkstelligen en te betekenen in de culturele sector. Hij is het hartgrondig eens met de Raad van Cultuur, die

stelt dat de kracht van cultuur is “om het leven zin, waarde, duiding en plezier” te geven.

“Ik zou daar aan toe willen voegen dat culturele organisaties ons een spiegel kunnen voorhouden. Zij nemen het voortouw door bijvoorbeeld de geschiedenis vanuit een ander perspectief te belichten,” zegt Huijbregts. De bedrijvigheid en “creatieve buzz” van Eye Filmmuseum noemt hij superinteressant. “Het samenspel van mensen en afdelingen om een tentoonstelling te bouwen, de soms jaren van voorbereiding tot aan realisatie van die artistieke schepping. Dat is toch een andere ervaring dan het

‘scheppen’ van een jaarrekening als accountant.”

Toezichthouder of commissaris

De drie wettelijke taken van toezichthouders zijn toezichthouden op het beleid en de algemene gang van zaken, adviseren van het bestuur en daarvan de werkgever zijn. Of het nu gaat om Stichting Eye Filmmuseum of een (beursgenoteerde) vennootschap, iemand die toezicht houdt, voert die drie rollen in groepsverband uit: in een raad van commissarissen (RvC) of raad van toezicht (RvT). Nederland telt ongeveer vijfduizend →

HET ONGEZEGDE IN DE BOARDROOM

In 2021 publiceerde Marilieke Engbers haar boek ‘Onder commissarissen: hoe het on gezegde in de boardroom de besluitvorming beïnvloedt’ (zie ook de rubriek ‘Bronnen’ in dit magazine van mei 2022).

Waar het ideale toezichtmodel - net als de Corporate Governance Code - uitgaat van een formeel en rationeel fundament voor het toezicht, laat Engbers zien dat er een heel andere wereld bestaat van thema’s en invloeden die de besluitvorming beïnvloeden.

Engbers telt in Nederland ongeveer vijfduizend RvC’s met daarin dertigduizend commissarissen. Bij publieke organisaties is vaak nog sprake van een RvT, waarin nog eens duizenden toezichthouders actief zijn.

RvC's, met daarin zo'n dertigduizend commissarissen. Bij publieke organisaties is vaak sprake van een RvT, waarin nog eens duizenden toezicht-houders actief zijn.

Dat daar meerdere accountants tussen zitten, laat zich raden, maar hoeveel het er precies zijn, is niet bekend. Wel is duidelijk dat het een serieuze bijbaan is, die accountants relatief vaak bekleden. Hun financiële expertise en risicogerichte benadering is in al die raden gewenst, met name in de auditcommissies.

"Accountants weten weinig van veel", aldus Huijbregts. "Dat helpt als toezichthouder, bij het herkennen van signalen en bepalen waar te focussen." Want je kunt niet alles zien of doen.

Steeds serieuzer

Toezichthouder is ook een neven-functie die steeds serieuzer wordt, zeker als het gaat om tijdsbesteding, aldus ervaren bestuurder en toezichthouder, emeritus hoogleraar corporate governance én accountant Leen Paape. "Bij een op zich bescheiden organisatie als Coöperatie Univé Dichtbij, waar ik RvC-voorzitter ben, werd voorheen vier tot zes keer vergaderd. Nu besteed ik al gauw 25 tot dertig dagen per jaar aan die vergade-

ringen, voorbereiden, lezen van stukken, de ledenraad, het management team, de ondernemingsraad, vestigingen bezoeken etc. Een mooie, maar ook een hele klus."

Gevraagd naar zijn motivatie om toezichthouder te zijn, zegt Paape direct: "Je mag overal wat van vinden, maar je hoeft het niet zelf te doen." Dat is meteen ook het meest lastige van de rol: "Je zit op de bagagedrager en niet aan het stuur. Ik zit er vanuit een

inhoudelijke *drive* om een wezenlijke bijdrage te leveren, en met een portie ongeduld. Dan is het nog niet zo simpel om op je handen te zitten. Hoe oefen je dan invloed uit?"

Jong geleerd

Dat je tegenwoordig niet hoeft te wachten met toezichthouden tot het einde van je carrière, laat Manon van Rietschoten zien. "Ik wil graag die andere kant van de tafel leren kennen, waar ik als controlerend accountant en IT-auditor aan zit. In een organisatie dichtbij de maatschappij en de mensen." Zij is bijna tien jaar werkzaam bij KPMG en nu senior manager IT Assurance & Advisory. In 2021 was zij één van de twintig nieuwe, jonge commissarissen in de jaarlijkse opleiding van Blikverruimers, waarin wordt samengewerkt met ervaren toezichthouders. Deze *not-for-profit* organisatie wil de bestuurlijke status quo *challengen*, door verschillende perspectieven te verbinden, diversiteit te stimuleren en dialoog te faciliteren.

Nu is Van Rietschoten trainee-lid raad van toezicht bij Trajectum, een zorgorganisatie die begeleiding en behandeling biedt aan mensen met

ACTIEVERE HOUDING VAN ACCOUNTANT IN AANDEELHOUDERSVERGADERING

De NBA publiceerde in november 2022 een nieuw concept van Handreiking 1118, over het optreden van de externe accountant in de aandeelhoudersvergadering (AvA).

Belangrijkste wijziging hierin is dat de NBA accountants vraagt om meer transparantie te geven over de bevindingen van de accountant tijdens de controle. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen communicatie over de controle, de jaarrekening en andere informatie in het jaarverslag, zoals bijvoorbeeld ESG-informatie. Bij elk onderdeel geeft de handreiking concrete voorbeelden waarover de accountant kan rapporteren in de presentatie aan de aandeelhouders. Denk aan het identificeren van klimaatrisico's, indruk van de cultuur of de inzet van fraudespecialisten.

Nieuw in de handreiking is de 'opdracht voor de accountant', die moet zorgen dat het controleplan voor de jaarrekening vooraf in de AvA wordt besproken. Dat geldt ook voor andere opdrachten, zoals bijvoorbeeld een ESG-rapportage. De accountant heeft ook de mogelijkheid om vragen over de bevindingen uit de controle te beantwoorden, al blijft de onderneming zelf hiervoor verantwoordelijk.

De NBA gaat er wel van uit dat de accountant zaken die worden gedeeld met de AvA eerst heeft gedeeld met het management en de raad van commissarissen. Ook moet er vooraf afstemming zijn met de voorzitter van de AvA. De consultatie van de gewijzigde handreiking liep tot eind december 2022.

EED VOOR BESTUURDERS EN TOEZICHTHOUDERS?

In zijn afscheidscollege begin december aan Nyenrode Business Universiteit riep Leen Paape als hoogleraar corporate governance op tot een maatschappelijke zorgplicht voor ondernemingen.

Hij gaf bij die gelegenheid tien redenen waarom dat in de wet moet worden opgenomen. Het gaat uiteindelijk om het innerlijk kompas, stelde Paape. Eén van zijn voorstellen was daarom het invoeren van een beroepseed voor bestuurders en toezichthouders. "Ik stel het belang van de maatschappij voorop en eerbiedig de zorgplicht die ik heb", aldus de eed. "Ik ken mijn verantwoordelijkheid jegens die samenleving en zal mij open en toetsbaar opstellen. Ik maak geen misbruik van mijn functie en zal zo mijn functie in ere houden."

‘Accountants weten weinig van veel. Dat helpt als toezichthouder, bij het herkennen van signalen en bepalen waar te focussen.’

een licht verstandelijke beperking en onbegrepen, risicovol gedrag. Een heel andere wereld dan die van pensioenfondsen en vermogensbeheerders, waarin zij zich begeeft voor KPMG. Of toch niet? "Het brengt mij een meer strategische en bredere manier van kijken, die mij ook weer helpt in mijn werk als accountant. De invalshoeken van bijvoorbeeld psychiaters en cliënten, geven andere inzichten en leiden samen met de andere perspectieven tot betere besluiten."

Leren toezichthouden

"Absoluut kun je toezichthouden leren", zegt Leen Paape, zelf academisch anker van onder andere de Commissarissencyclus aan Nyenrode Business Universiteit de afgelopen twaalf jaar. De interesse in dergelijke

opleidingen stijgt en ook de diversiteit aan deelnemers neemt toe. Mede als gevolg van verdere professionalisering van de rol: "De maatschappij verwacht meer en het gaat ook met enige regelmaat niet goed of niet goed genoeg."

Ondanks dat ervaren accountant Marco Huijbregts zelf les geeft aan beginnende toezichthouders, volgde ook hij een opleiding, in zijn geval bij Cultuur+Ondernemen/crmLiNK. "Enerzijds ben ik gepokt en gemazeld door mijn bestuurlijke ervaring bij andere culturele organisaties, anderzijds weet je ook heel veel nog niet, bijvoorbeeld: hoe werken *boardroom dynamics*? Die fenomenen in menselijke interactie interesseren me. Hoe beklijft jouw gedrag bij anderen en andersom?" Zijn studenten houdt hij voor: "Het zijn basale dingen die je

moet aanhouden: integriteit en transparantie. Wees open over wat niet goed gaat, dat is de meest zuivere en *in the end* ook de meest makkelijkste weg. Open zijn over wat niet goed gaat, is overigens nog wel een 'beroepsdingetje' voor accountants."

‘Verplicht’

De drie toezichthoudende accountants benoemen allemaal het belang van - en het plezier in - het bredere perspectief, dat je opdoet door de ervaring aan de andere kant van de tafel. Paape gaat daarin het verst. "Het zou bijna 'verplicht' moeten zijn voor accountants, eens als toezichthouder in gesprek te zijn met de accountant van die organisatie. Ik wil dan horen wat je ziet, ruikt, proeft, hoort. Je krijgt dan een ander gesprek." ←

‘Open zijn over wat niet goed gaat, is nog wel een ‘beroepsdingetje’ voor accountants.’

Financiële duurzaamheid

Iets anders dan cijfers beoordelen - gaat dat wel lukken? Of dreigt een nieuwe verwachtings- en prestatiekloof bij het controleren van duurzaamheidsinformatie van bedrijven? Het lijkt mij voor accountants geen sinecure om daarover echt assurance te geven en de vinger te leggen op greenwashing. Dat komt omdat ik ze in de tuchtrechtspraak nogal eens zie worstelen met cijfers die een licht werpen op de financiële duurzaamheid van de klant.

De NBA heeft de continuïteit van bedrijven al enige tijd geleden verheven tot speerpunt. In 2022 en begin 2023 deden de tuchtrechters drie uitspraken waarin het accountantsoordeel over de continuïteit ter discussie stond. Kwantitatief gezien is dat niet voldoende om aan te nemen dat dit continu een probleem is. Kwalitatief geven de uitspraken wel te denken.

Samensteller vraagt niet door

Ik ga het hier niet hebben over de (voor 99 procent) ongegrond verklaarde klacht tegen de controlerend accountant van Greenpeace International. Deze zaak heeft inhoudelijk weinig van doen met duurzaamheid en gaat vooral over de methoden van en verantwoording door de milieuorganisatie. De klager - een Zuidpoolminnende registeraccountant - heeft overigens hoger beroep aangetekend tegen de uitspraak, die dus nog niet definitief is (21/1945 Wtra AK).

De financiële duurzaamheid speelt wel een rol in een uitspraak uit september 2022 over een kledingconcern met buitenlandse vestigingen (21//875 Wtra AK). Die uitspraak onderstreept dat je ook bij samenstellingsopdrachten kritisch moet staan tegenover de continuïteitsveronderstelling. Het bedrijf was controleplichtig, maar schakelde een accountant-administratieconsulent in om de jaarrekening samen te stellen, omdat er geen accountant was te vinden die de controleopdracht wilde uitvoeren. De Accountantskamer vindt het aanvaarden van de samenstellingsopdracht in beginsel geen probleem. Dat wordt het wel als de accountant weet of moet weten dat het bedrijf zich aan de controleplicht zal onttrekken. (De kamer had dit al eerder gezegd in 2015, zie 15/1232 Wtra AK.) In dit geval was daarvan geen sprake.

Wel problematisch is hier dat de samensteller de continuïteitsveronderstelling van het moederbedrijf aanvaardde, een samenstellingsverklaring afgaf en het bedrijf korte tijd later failliet werd verklaard. De accountant had professioneel-kritisch moeten kijken naar de stukken en verklaringen die het management hem gaf en had meer moeten doorvragen. Met name omdat het faillissement van de moeder al was aangevraagd, enkele grote posten in de jaarrekening twijfels opriepen en het bedrijf controleplichtig was. Bovendien kon de accountant naar eigen zeggen niet wijs worden uit de kolommenbalans van een deelneming.

Volatiele winstprognoses

Voor de (gewezen) accountant van Travelbird begon dit jaar matig: Hij werd voor drie maanden geschorst. (Stokpaardje van uw scribent: In gewoon Nederlands en in het tuchtrecht van aanpalende beroepen heet een tijdelijke doorhaling van de inschrijving schorsing.) De reden voor deze maatregel is de kritiekloze houding, waarmee de controlerend accountant de jaarrekeningen 2015 tot en met 2017 goedkeurde. De IT-gedreven reisorganisatie had sinds het eerste boekjaar 2010 geen winst behaald. Het management sprak ieder jaar de verwachting uit dat het wél winst verwachtte in het komend

‘Op het koffiedik kijken zelf valt dus kennelijk weinig aan te merken.’

Accountantskamer

21/1945 Wtra AK

Maatregel: geen

ECLI:NL:TACKN:2022:36 NND

Accountantskamer

21//875 Wtra AK

Maatregel: berisping

ECLI:NL:TACKN:2022:36

College van Beroep voor het bedrijfsleven

20/277 en 20/778

Maatregel: berisping

ECLI:NL:CBB:2022:310

Accountantskamer

21/892 Wtra AK

Maatregel: tijdelijke doorhaling voor drie maanden

ECLI:NL:TACAKN:2023:1

jaar. In de tussentijd dwong de realiteit het management de prognoses herhaaldelijk naar beneden bij te stellen.

De accountant twijfelde pas aan de continuïteit toen een extra financiering bijna twee jaar na de aanvraag niet rond kwam. Toen was het echter al te laat om een faillissementsaanvraag te voorkomen. De reisvogel stortte in november 2018 neer, maar wist na een succesvolle doorstart het luchtruim gelukkig weer te bereiken.

De controlerend accountant zei tegen de tuchtrechter dat winstprognoses wel vaker niet uitkomen bij *tech-start-ups*. Hij ging akkoord met het oppoetsen van het eigen vermogen door belastinglatenties op te nemen. Hij had er in tegenstelling tot zijn voorganger geen moeite mee dat het management de voordelen van de fiscale verrekening van verliezen met toekomstige winst alvast in de boeken zette. Wellicht dacht de in 1995 ingeschreven accountant met weemoed terug aan de tijd dat *tech-start-ups* vonden dat het ouderwets is om winst te willen maken. Tegenwoordig weten we weer beter (21/892 Wtra AK).

Verslaggeving

De tweede uitspraak over continuïteit uit 2022 gaat over de ondergang van het Utrechtse vastgoedbedrijf Phanos (20/277 en 20/778). Voordat het bedrijf in 2012 failliet gaat, geeft de accountant een goedkeurende verklaring af bij de jaarrekening 2010. De jaarrekening en de controle schieten echter op meerdere punten te kort. Zo is een vrijval van 41 miljoen euro wegens herfinanciering een jaar te vroeg geboekt, worden enkele vastgoedprojecten ten onrechte aangemerkt als 'onderhanden werk' en is de waardering van de 'onderhanden projecten' veel te speculatief.

Anders dan de Accountantskamer vindt het College van Beroep voor het bedrijfsleven dat de accountant in dit geval bij de verwerking van de herfinanciering géén keuze had uit twee RJ-richtlijnen en twee boekjaren. Het is tuchtrechtelijk verwijtbaar wanneer de keuzevrijheid feitelijk ontbreekt en de accountant ermee akkoord gaat dat de verkeerde verslaggevingsregels worden toegepast. Zo heeft de tuchtrechter indirect toch iets te zeggen over verslaggevingskwesaties.

De clou van de uitspraak voor deze column is echter positief: Zowel de Accountantskamer als het College van Beroep voor het bedrijfsleven vindt dat de accountant de continuïteitsveronderstelling voldoende professioneel-kritisch heeft gecontroleerd. De toelichting in de jaarrekening was duidelijk genoeg over de onzekere toekomst.

Op het koffiedik kijken zelf valt dus kennelijk weinig aan te merken. Maar erg duurzaam bleken de voorstelling van zaken en de financiële situatie ook in dit geval niet. ←

Een uitspraak van de rechter in het najaar van 2022 heeft gevolgen voor de termijnen rondom de opmaak, ondertekening, vaststellen en publicatie van jaarstukken. Dat raakt ook de planning van de accountant.

TEKST JOHN WEERDENBURG BEELD SHUTTERSTOCK

Gewijzigde termijnen voor openbaarmaking van jaarstukken

In september 2022 heeft de Rechtbank 's-Hertogenbosch een uitspraak gedaan over de uiterste termijn waarop openbaarmaking van de jaarrekening moet plaatsvinden. Deze uitspraak heeft niet alleen gevolgen voor de formele termijnen rondom jaarverslaggeving, maar heeft ook effect op de planning van de accountant. Daarom een update van de termijnen die gelden voor opmaak, ondertekening, vaststelling en publicatie van jaarrekeningen.

Opmaaktermijn naar maximaal tien maanden

De jaarrekening van een NV en BV dient jaarlijks binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar door het bestuur te worden opgemaakt (artikel 2:101 en 210 BW). Voor een coöperatie, onderlinge waarborgmaatschappij en commerciële vereniging of stichting geldt een termijn van zes maanden (artikel 2:10, 48 en 58 BW). Het boekjaar van een rechtspersoon is gelijk aan het kalenderjaar, dat wil zeggen 1 januari tot en met 31 december, tenzij in de statuten een ander boekjaar is vastgesteld, bijvoorbeeld 1 september tot en met 31 augustus (artikel 2:10a BW).

Deze vijf- of zesmaandstermijn voor opmaking van de jaarrekening kan door de algemene vergadering (bij een NV of BV), wegens bijzondere omstandigheden, worden verlengd met maximaal vijf maanden respectievelijk vier maanden (artikel 2:48, 58 BW). Voor het nemen van een verlengings-

besluit behoort formeel een algemene vergadering te worden bijeengeroepen en behoort deze besluitvorming in notulen te worden vastgelegd. Daarmee ontstaat dan een maximale termijn voor het opmaken van de jaarrekening van tien maanden na afloop van het boekjaar.

Ondertekening van de jaarrekening

De opgemaakte jaarrekening ('het oorspronkelijke exemplaar van de jaarrekening') moet door de bestuurders en commissarissen worden ondertekend. Voor zover de wettelijk vereiste handtekeningen op het oorspronkelijke exemplaar van de jaarrekening zijn gesteld, mag op de andere exemplaren daarvan worden volstaan met vermelding van de namen der ondertekenaars. Als een handtekening op het oorspronkelijke exemplaar ontbreekt, wordt de reden daarvan ook op de andere exemplaren vermeld (artikel 15 BMJ). Als het bestuur door een rechtspersoon wordt gevoerd, zal bij de ondertekening van de jaarrekening de naam van de rechtspersoon-bestuurder worden vermeld en zal de ondertekening namens die rechtspersoon door een (of meer) daartoe gerechtigde natuurlijke personen moeten geschieden.

Artikel 210 lid 5 BW geeft het volgende aan. Als alle aandeelhouders tevens (statutair) bestuurder zijn, dan geldt de ondertekening van de jaarrekening tevens als vaststelling van de jaarrekening. Deze regel geldt alleen niet, als in de statuten is vermeld dat de regel niet van toepassing is.

Uit de uitspraak van de Rechtbank 's-Hertogenbosch blijkt dat het ondertekenen van de jaarrekening geen onderdeel is van het opmaken van de jaarrekening en derhalve ook geen termijn kent. De ondertekening heeft als functie dat

'Het niet tijdig publiceren van de jaarrekening kan ernstige gevolgen hebben.'

het bestuur van de vennootschap instemt met de inhoud van de opgemaakte jaarrekening. Dat betekent concreet dat een jaarrekening die in oktober is opgemaakt, pas in de loop van november/december kan worden ondertekend.

Voor deze uitspraak werd in de praktijk vaak aangenomen dat de ondertekening van de jaarrekening wel een onderdeel was van deze opmaakverplichting. Dit had als gevolg dat jaarrekeningen binnen tien maanden moesten worden ondertekend. Nu dit niet meer zo blijkt te zijn, is het van belang de opmaaktermijn van tien maanden te vermelden in de toelichting van de jaarrekening.

Wat voor juridische gevolgen het overtreden van deze opmaaktermijn betekent, is (nog) niet duidelijk. Gerechtelijke uitspraken die er tot op heden zijn geweest, hebben alleen betrekking gehad op het te laat of niet publiceren van jaarstukken.

Openbaarmakingstermijn jaarrekening

De opgemaakte jaarrekening dient te worden vastgesteld door de algemene vergadering. Hiervoor is geen wettelijke termijn gegeven. Hierbij is wel wettelijk bepaald dat na vaststelling van de jaarrekening deze binnen acht dagen openbaar dient te worden gemaakt door middel van deponering bij het handelsregister (artikel 2:394 lid 1 BW).

Als alle aandeelhouders tevens bestuurders zijn, dan vindt de vaststelling van de jaarrekening plaats door ondertekening van deze jaarrekening. Zoals gesteld geldt hiervoor geen uiterlijke termijn. De uiterlijke termijn voor openbaarmaking van jaarrekeningen 2021 is dus 31 december 2022.

Sancties niet (tijdig) deponeren

Het niet tijdig publiceren van de jaarrekening kan ernstige gevolgen hebben. Ten eerste is het een economisch delict, dus een strafbaar feit. Dit kan leiden tot een flinke geldboete (met een maximum van € 19.500).

Ten tweede, voor de praktijk zo mogelijk nog belangrijker, wordt het niet of niet tijdig deponeren van jaarrekeningen meegenomen in de afweging of er mogelijk sprake is van een onbehoorlijke taakvervulling door het bestuur. In het geval van faillissement ontstaat dan namelijk het wettelijke vermoeden dat deze onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak kan zijn van dit faillissement. Hierdoor zijn de bestuurders tegenover de boedel hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden van de BV en ontstaat een omkering van de bewijslast. Op de bestuurder rust de taak te bewijzen dat er geen verband is tussen diens onbehoorlijke taakvervulling en het faillissement.

Leg data goed vast

Als een accountant een opdracht heeft aanvaard tot samenstelling van een jaarrekening van een Besloten Vennootschap, dan moet rekening worden gehouden met de termijnen voor opmaak, ondertekening, vaststelling en publicatie. Zorg dat deze data goed worden vastgelegd, zodat het duidelijk is of het bestuur van de BV zich hieraan heeft gehouden.

Aangezien in het maatschappelijk verkeer de elektronische handtekening een opmars maakt, is het nog belangrijker om deze data goed in beeld te houden. ←

Overtuigende bullshit

TEKST NART WIELAARD BEELD MIDJOURNEY AI / VRHL

ChatGPT wordt in zijn huidige vorm enorm overschat. Onder de motorkap doet deze veel gehypte technologie - *Generative AI* - weinig meer dan wat uw smartphone nu al kan als u een bericht tikt: Voorspellen wat het volgende woord is. Op basis van statistiek dus, niet op basis van (kunstmatige) intelligentie. Sommige onderzoekers spreken van een 'stochastische' papegaai, oftewel een papegaai die toevalligheden de wereld in slingert. Grondlegger Sam Altman probeerde tevergeefs de verwachtingen nog wat te managen. Hij wees er in een tweet na de livegang van 'zijn' nieuwe versie op dat ChatGPT alleen maar goed is in het creëren van een "misleading impression of greatness".

En precies daarom wordt ChatGPT ook onderschat. De doorbraak van ChatGPT leidt ons naar de volgende fase in een *post-truth* samenleving. ChatGPT krijgt daarbij hulp van de nodige 'vriendjes': Van apps waarmee je foto's creëert van niet-bestaande personen die niet van echt zijn te onderscheiden, tot software waarmee je Volodimir Zelenski of Louis van Gaal op video dingen laat zeggen die ze nooit hebben gezegd.

De tools om te *faken* worden in razend tempo beter. Minstens even belangrijk is dat dat ook geldt voor het gebruiksgemak ervan. Met de juiste vragen is het geen enkel probleem om ChatGPT een samenhangend verhaal te laten maken over economische vraagstukken. Criticasters wijzen erop dat er dan soms totale onzin staat, maar het punt is: Het is wel overtuigende onzin. En wie onzin met voldoende overtuiging communiceert, is geloofwaardig. Dat geldt voor een mens in een fysieke vergadering, maar ook voor een stochastische papegaai, die een essay over de gevolgen van Brexit voor de Nederlandse sierteeltsector oplepelt. Of met veel overtuiging een recept voor oliebollen met stukjes ananas uitspuugt. WE CREATED A MONSTER.

Accountants kunnen daar niet omheen. Bij onder meer Wirecard bleek al dat ze eenvoudig te foppen zijn met vervalste documenten. Wie de Netflix-serie over meesterfraudeur Bernie Madoff heeft gezien, weet dat deze nog de nodige moeite moest doen om *fake statements* over

beleggingen te maken. Dat soort vervalsingen zijn nu kinderspel. Mijn voorspelling: In 2024 moet u zelfs bij een Teams-meeting met de cfo van uw klant even een check doen.

Hoe dan ook, u zult extra kritisch op vervalsing moeten worden. Wees gerust, er wordt gewerkt aan technieken om de authenticiteit beter te garanderen. Voor foto's geldt dat Adobe - oh ironie, de maker van Photoshop, nota bene de iconische tool om beelden te manipuleren - met een consortium hieraan werkt. Ook andere partijen zijn bezig met 'waarmerken'. Sommige zetten daarbij *blockchain* in als vertrouwensmachine. Krijgt die hype na al die jaren misschien ook nog eens een echt waardevolle toepassing.

NART WIELAARD is gespreksleider, adviseur en schrijver en werkt op het snijvlak van maatschappij, technologie en bedrijfsleven. Op Accountant.nl gaat hij momenteel in een serie bijdragen op zoek naar waarheid in een digitale wereld en wat dat betekent voor de accountant.

Hypes maken het leuk

TEKST PIETER DE KOK BEELD MIDJOURNEY AI / VRHL

Echte innovatie in de audit staat al jaren op een laag pitje. Data-analyse is geschiedenis, big data in de audit is morsdood, *process mining* wordt veel gepredikt maar zelden toegepast, drones liggen in de doos en Audit Robots bestaan alleen in flyers.

Er is enig leven rondom algoritmes, maar dan heb ik het niet over de huis-tuin-en-keuken algoritmes, vaak niet meer dan een setje *business rules reperformen*. Dat is data-analyse. Nee, dan heb ik het over de generatie zelflerende algoritmes, algoritmes die naarmate ze ouder worden gaan leren, gelijk aan kinderen, in het begin begeleidt door volwassenen.

De mooiste hypes zijn hypes die in perfecte vorm het Gartnerpad volgen. Van euforie naar hoop, naar teleurstelling, naar een stille *revival*. Uiteindelijk duikt iets dat echt meerwaarde heeft, altijd ergens op. Denk aan de *blockchain*.

Ik ben uitgesproken over hypes en dus ook over ChatGPT. Het is een honderd procent hype en gaat de Gartner-route perfect volgen. ChatGPT kan niets nieuws bedenken, begrijpt geen context, kan geen jaarrekening controleren en zeker geen fraude detecteren... ChatGPT is Google op steroïden.

Ik begrijp wel dat veel mensen in de accountancy over ChatGPT praten. Het gebrek aan innovatie verhoogt het FOMO (*Fear Of Missing Out*) niveau in onze sector. De angst om de grote innovatieslag te missen. Zo ook met *Generative AI*, de volgende generatie zelf genererende AI-technologie, met voice- en mediatoeepassingen en uiteraard ChatGPT. Ik stelde ChatGPT de vraag: "Wat kunnen we na big data, blockchain, robots, Clubhouse (en nog tien hypes), met ChatGPT in de audit in 2024?" Het onderliggende *deep learning* model (briljant, geen discussie over) is echter getraind tot 2021 en antwoordde dan ook: "Geen idee Pieter, ga het lekker zelf uitzoeken."

ChatGPT is getraind om te voorspellen welke woorden logisch achter elkaar horen. U stelt een vraag, het algoritme geeft het 'antwoord'. Razendsnel en razendknap. Directe meerwaarde voor de audit: nul.

Als we er niet veel mee kunnen, moeten we er dan bang voor zijn? Ook niet. Ja, we leven in een enge wereld, met nep media, nep informatie en andere slimmigheden. Generative AI zal hieraan ook bijdragen. Het is aan auditors om daarop een antwoord te vinden. In lijn met Gartner komt ChatGPT op enig moment terug in ons leven, verstopt als een saaie babbelbox in onze auditdossiers, ter ondersteuning. Dat we hier over ChatGPT mogen schrijven, dat u dit leest, dat u morgen op kantoor toch even vraagt: "Klopt dat wat Pieter roept?", dat maakt hypes leuk. Ik hoop op iets magisch. ←

PIETER DE KOK is partner bij Coney Minds. Eerder was hij aanjager van vernieuwingsbeweging Tuacc. Als columnist op Accountant.nl schrijft hij over innovatie in de accountancy. Enkele jaren geleden ging hij in een reeks verhalen op zoek naar vernieuwing.

A woman with short blonde hair is sitting on a bright orange, modern-style chair in a field of tall, dry grass. She is wearing a dark blue blazer over a white shirt with a colorful tropical print, dark blue trousers, and black boots. She is smiling and looking off to the side. The background is a soft-focus field of tall grass under natural light.

‘We moeten
de opleiding
aantrekkelijker
maken want ons
beroep vergrijst,
er gaat straks
meer uitstromen
dan er nieuw
bijkomt.’

GERDIEN VLOT

Sinds 1 januari is Gerdien Vlot voorzitter van de Commissie MKB van de NBA. Als AA-accountant en belastingadviseur met een eigen kantoor in Gorinchem nam ze de voorzittershamer over van Steef Visser. "Je moet weten hoe lang je eigen polsstok is en wanneer je een specialist moet inschakelen."

TEKST MARC SCHWEPPE BEELD MICHEL TER WOLBEEK

Je hebt bestuurlijke ervaring bij de NOvAA, de RB, Novak, in de eigen regio en nu bij de NBA.

Is Gerdien Vlot vooral bestuurder of toch meer accountant?

"Ik vind beide leuk, maar ben toch vooral accountant. Kennelijk heb ik de behoefte om vanuit bestuurlijke kant een bijdrage te leveren aan mijn vak. Het is makkelijk om commentaar te leveren, maar je kunt ook in commissies en besturen plaatsnemen en kijken of je daar je ei kwijt kunt. Ik rolde in het vak via een stage bij een accountantskantoor, vond het leuk om bij bedrijven binnen te kijken. En dat vind ik nog steeds; bij heel diverse klanten over de vloer komen en toegevoegde waarde leveren. Niet alleen in euro's, maar ze ook behoeden voor ellende."

Welke ontwikkelingen zie je voor de mkb-accountant in de komende jaren?

"Ik zie het vak steeds meer ontwikkelen naar adviseur en sparring-partner. Het vakgebied wordt steeds uitgebreider en je kunt niet alles weten, dat is onmogelijk. Je moet weten hoe lang je eigen polsstok is en wanneer je een specialist moet inschakelen. Er is veel gaande in de markt, steeds

vaker ook het samengaan van kantoren om krachten te bundelen. Dat zal de komende jaren verder toenemen, om staande te blijven bij alles wat op ons afkomt. Door de toenemende regeldruk zie ik ook accountants hun titel inleveren. We moeten de opleiding aantrekkelijker maken want ons beroep vergrijst, er gaat straks meer uitstromen dan er nieuw bijkomt."

Hoe kijk je naar de huidige discussie rondom duurzaamheid en ketenaansprakelijkheid?

"Grote ondernemingen die gaan verduurzamen komen ook bij onze mkb-klanten terecht, dat raakt het mkb sneller dan wij wellicht nog denken. Ook van duurzaamheidsverslaggeving moeten we dus als mkb-accountant iets weten. Daarom ben ik blij met duurzaamheid als verplicht PE-onderwerp, je moet niet te laat zijn met kennis ophalen. Op zijn minst moet je op hoofdlijnen kennis hebben van waar het over gaat en welke specialisten je moet inzetten, om relevant te blijven voor je klant."

Hoe ziet de agenda van de Commissie MKB voor de komende tijd eruit?

"Onder Steef Visser maakte de commissie flinke stappen. Ik wil samen met de andere commissie-

leden graag zijn werk voortzetten, als het gaat om het beroepsprofiel of de schaalbaarheid van de regelgeving. De ondernemer in het mkb wil bezig zijn met ondernemen, dus regelgeving moet werkbaar zijn en niet de hoofdmoot worden. We moeten ook veel aandacht geven aan de instroom in het beroep, het vak aantrekkelijker maken. Bij jonge mensen heeft het nog een wat stoffig imago, maar als je ze vertelt wat het vak echt inhoudt, vinden ze dat veel interessanter dan gedacht. Ook de digitalisering staat nadrukkelijk op de agenda. Om de werkdruk en personele bezetting op orde te houden kom je toch bij automatisering terecht."

Wat doet Gerdien Vlot als zij niet werkt?

"Ik sport graag in de buitenlucht, houd van lekker eten en een stadswandeling maken. En ik lees alles wat los en vast zit. Je moet een beetje op jezelf passen en zorgen voor een goede mix tussen werk en privé. En anders zegt het thuisfront van mijn drie mannen (56, 18 en 15 jaar) er wel wat van. Die houden me bij de les. Soms is een uurtje ontspannen tussendoor beter dan maar door blijven bikkelen." ←

CV

Gerdien Vlot (1971) woont en werkt in Gorinchem, is directeur van Raadviseurs Zwetsloot & Vlot BV en zowel AA-accountant als register-belastingadviseur. Zij was eerder actief binnen de commissie Praktijkopleiding NOvAA, bestuurslid van de Nederlandse Federatie Belastingadviseurs (nu RB), vice-voorzitter Bedrijfskern Hardinxveld-Giessendam en penningmeester van Vereniging Novak. Gerdien Vlot is gehuwd en heeft twee zoons.

‘Echte verandering beslaat een generatie’

Na meer dan 25 jaar in de accountantssector werkzaam te zijn geweest, treedt Berry Wammes (64) dit jaar terug als algemeen directeur van de NBA. Het boekhoudschandaal bij Enron, dat leidde tot het omvallen van Arthur Andersen in 2002, noemt hij de eerste ‘waterscheiding’ waarmee de sector te maken kreeg. Een tweede vloedgolf stak op na de kredietcrisis, toen de accountancyaffaires over elkaar heen buitelden. “In 2002 dacht ik dat we binnen enkele jaren de vertrouwenskloof wel gedicht zouden hebben, maar dat bleek een misvatting. Echte verandering van cultuur en gedrag beslaat al gauw een generatie.”

TEKST JAN WILLEM WITS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

“Na mijn studie communicatiewetenschappen rolde ik min of meer toevallig, via een stage, de filmwereld in. Het was een boeiende tijd, waarin ik internationale filmfestivals afliep en ook wel ontdekte dat het een klein ‘ons kent ons’-wereldje was. Gaandeweg verschoof mijn belangstelling naar de opdrachtgeverskant en kreeg ik een communicatiebaan bij PTT Post, net geprivatiseerd en toen al een modern en goed gemanaged bedrijf. In 1994 maakte ik de overstap naar de zakelijke dienstverlening, in eerste instantie bij de toen nog zelfstandige consultancytak van KPMG. Drie jaar later ging ik aan de slag bij het ‘moederbedrijf’ en kreeg ik met accountants te maken. Het was een heel andere wereld dan die van de consultants, maar een

wereld waarin ik mij al gauw op mijn plek voelde.”

Trots

“KPMG was een trots kantoor, met heel maatschappelijk betrokken mensen. Toch stond de antenne niet scherp afgesteld op de veranderingen die eraan zaten te komen. De Enron/Andersen-affaire leidde ertoe dat de adviesdiensten grotendeels werden afgestoten en er een einde kwam aan de *one stop shopping*-strategie, waarbij de consultants onder de arm van de accountant binnen werden gebracht. Er waren ook grote voorstanders van dit model, omdat zo verschillende competenties samen kwamen. Maar uiteindelijk was het vooral commercieel gedreven. Over de gevolgen voor de onafhankelijkheid

van de controlerend accountant werden vrijwel geen vragen gesteld.”

Bonnetjesaffaire

“Voor KPMG in Nederland waren het in die jaren vooral de bonnetjesaffaire, waardoor minister Bram Peper na onderzoek door KPMG opstapte maar waarvoor de onderzoekers later →

MET HART EN ZIEL

“Met meer persoonlijke en kwetsbare verhalen kan de sector meer begrip en sympathie verwerven dan met de stoïcijnse opstelling die nu domineert”, schreef Jan-Willem Wits in 2021 in een opiniebijdrage op Accountant.nl. Voor *Accountant* pakt hij via een reeks interviews zelf de handschoen op. Wits heeft een eigen adviesbureau en werkte als communicatieadviseur eerder onder meer voor KPMG en EY.

CV

Berry Wammes (1958) groeide op in Bunnik. Zijn vader werkte bij het KNMI, zijn moeder runde het gezin. Tijdens zijn studie pedagogiek stapte hij over naar de studie massacommunicatie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij werkte in de filmsector, voor consultancybureau Berenschot Moret Bosboom en was hoofd PR & interne communicatie bij PTT Post. In 1994 maakte hij de overstap naar KPMG Consulting, waar hij naast communicatie ook marketing onder zijn hoede kreeg. Vanaf 1997 krijgt hij dezelfde rol bij KPMG als geheel.

In 2003 gaat Wammes bij het NIVRA aan de slag, eerst als hoofd Public Affairs & Ledenservice en in 2009 volgt zijn benoeming tot algemeen directeur, als eerste niet-accountant. In die tijd komt onder meer de fusie van NIVRA en NOVA tot stand en is Wammes één van de twee directeurs van de nieuwe beroepsorganisatie NBA.

Wammes maakte in september 2022 bekend als algemeen directeur te willen stoppen. Hij blijft nog wel enkele jaren binnen de NBA actief op het terrein van kennisdeling en kennisontwikkeling. Berry Wammes is getrouwd met Jolanda Burbank en heeft twee dochters.

‘Over de gevolgen voor de onafhankelijkheid van de controlerend accountant werden vrijwel geen vragen gesteld.’

een berisping kregen, de parlementaire enquête naar de bouwfraude en een boekhoudschandaal bij Ahold, waardoor we in shock verkeerden. Voor het eerst moesten we ons de vraag stellen of we ons werk wel goed hadden gedaan. Ik heb die periode echt als een waterscheiding ervaren. De bubbel waarin de partners tot die tijd toch leefden, werd hardhandig doorgeprikt. Ook bij politici kwamen accountants op de radar te staan en dat hadden we nog nooit meegemaakt. Ook het toenmalige NIVRA, één van de voorlopers van de NBA, was niet geëquipeerd voor de nieuwe maatschappelijke werkelijkheid. Het was in de loop van de jaren negentig afgeslankt tot een bureau van zeventig werknemers, waarvan er drie accountant waren.”

Postkamer

“Mijn overstap naar het NIVRA was mede ingegeven door de noodzaak om met die nieuwe werkelijkheid om

te gaan. In het begin dacht ik nog weleens: Waar ben ik beland? Ik zag iemand met slippers rondlopen en er kwam iedere dag nog een wagentje bij je bureau langs van de postkamer. Maar het is gelukt om snel vooruitgang te boeken. De beroepsorganisatie had bij de politiek en bij andere belanghebbenden nog genoeg krediet om forse stappen te maken. Op de Accountantsdag, die in de jaren daarna zou uitgroeien tot het grootste beroepsevenement in Nederland, waren er altijd wel ministers of topmensen uit het bedrijfsleven die wilden komen spreken.”

In verlegenheid

“In die tijd dacht ik nog dat het binnen een paar jaar wel zou lukken om het geschonden maatschappelijke vertrouwen in de sector te herstellen. Dat bleek een stuk taaier en sommige discussies van toen spelen eigenlijk nog steeds. De kredietcrisis gooide nieuwe olie op het vuur. De aanhou-

dende affaires die bij KPMG naar buiten kwamen, van betrokkenheid bij corruptie door Ballast Nedam tot het gedoe rond het nieuwe hoofdkantoor, brachten de hele sector in verlegenheid. Bij een bijeenkomst van de Tweede Kamer in 2014, waar ook de minister van Financiën aanwezig was, kregen de accountants op de publieke tribune de wind van voren. Dat was het moment waarop iedereen zich realiseerde: Als we nu niets doen, gaat het mis. Ik zag dit als een *window of opportunity* om door te pakken, een tweede waterscheiding. Die zomer hebben we in twee maanden tijd de 53 hervormingsmaatregelen uitgeschreven voor het rapport ‘In het publiek belang’, waarbij jonge en kritische accountants de pen voerden, maar tegelijkertijd de partners en het management van kantoren, ook in het buitenland, moesten worden →

‘Dat was het moment waarop iedereen zich realiseerde: Als we nu niets doen, gaat het mis.’

meegenomen. Voor enkele kantoren was dat wel even slikken, maar uiteindelijk is iedereen aan boord gekomen. Ze konden ook niet anders.”

Toezichthouder

“In sommige landen dachten ze dat we volledig gek waren geworden. Ik heb mijn collega's voorspeld dat de issues in de Nederlandse accountancy-sector bij hen eveneens zouden gaan spelen. En dat is ook zo gebeurd. Soms heb je ook een stok van buiten nodig om verandering af te dwingen. De komst van de AFM als toezicht-houder heeft daarbij goed geholpen. Inmiddels is er veel veranderd, maar het is de vraag of dat niet te veel in de structuren en wettelijke maatregelen blijft hangen. Echte verandering komt van binnenuit. Waar het om gaat, is dat iedereen intrinsiek is gemotiveerd om het publieke belang

‘Waar het om gaat, is dat iedereen intrinsiek is gemotiveerd om het publieke belang voorop te stellen.’

voorop te stellen. Dan heb je het over veranderingen in cultuur, gedrag en competenties. Dat is een veel taaier proces dan de inrichting van intern toezicht of kwaliteitsbeheersing. Het partnermodel kan daarbij vertragend werken. Veel accountants beginnen direct na hun studie bij een kantoor waar ze de rest van hun leven werken. Een jonge generatie gaat dan al snel het gedrag van ouderen kopiëren, ook omdat de zittende partners beslissen over jouw eventuele promotie. Daarnaast bestaat het gevaar dat jonge accountants hun fouten en onzekerheden niet durven

te bespreken. Het duurt jaren voordat je dat soort patronen hebt doorbroken.”

Jonge accountants

“Twintig jaar na ‘Enron/Andersen’ zijn we een wereld van verschil verder. Ik merk dat jonge accountants het ook echt anders willen. Dat zie ik bijvoorbeeld bij het college dat ik ieder jaar aan accountancystudenten van Nyenrode geef. De laatste keer vroeg ik hoe oud ze waren toen Enron speelde. Vrijwel iedereen was destijds jonger dan vier jaar. Toen dacht ik: ‘Het wordt tijd om plaats te maken’.” ←

ERNESTO LOPEZ VEGA, DIRECTEUR QWOATER

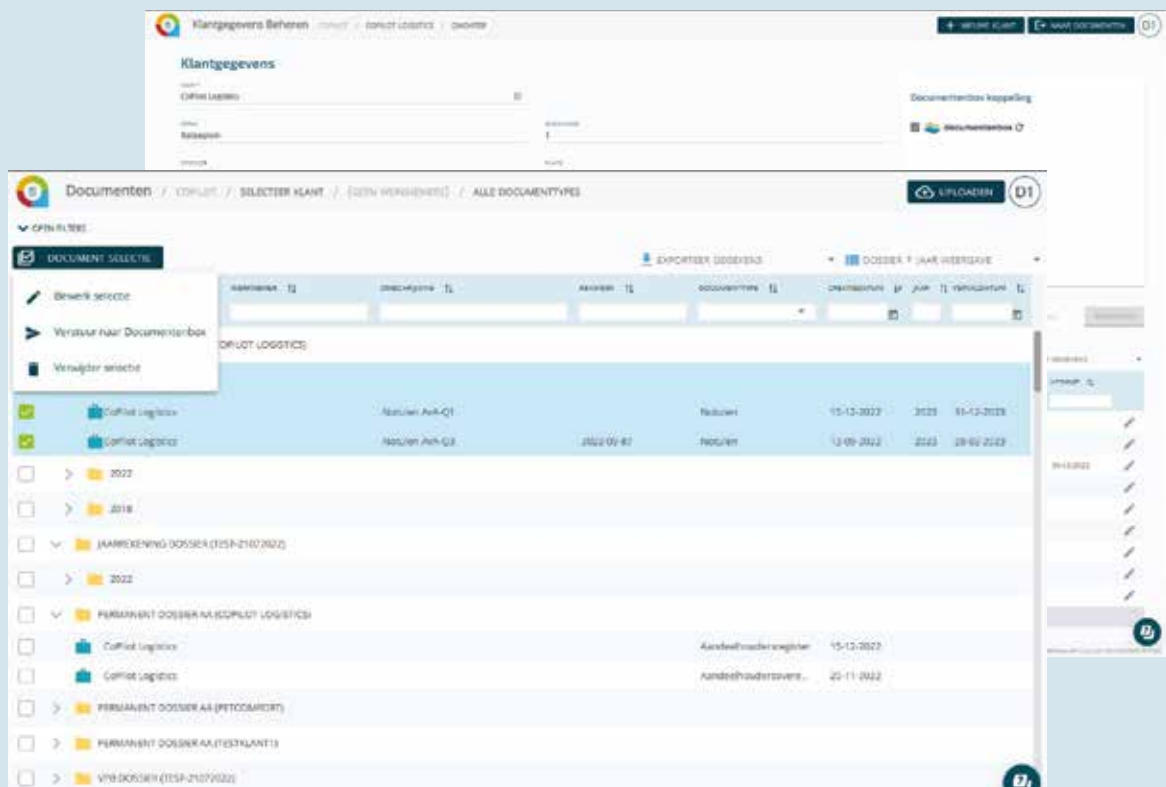
“ACCOUNTANTS VERLIEZEN DE MEESTE TIJD AAN DE COMMUNICATIE MET DE KLANT”

Een accountant kan niets zonder documenten en dossiers. Of het nou gaat om jaarrekeningen, VPB-aangiftes of werknemersdossiers. Het maakt een cruciaal onderdeel uit van het werk van de accountant. Het is Ernesto Lopez Vega, directeur van Qwoater, dan ook een doorn in het oog dat hier nog zoveel in te verbeteren is. “Een document versturen via e-mail en vervolgens ergens lokaal opslaan is niet meer van deze tijd.”

Als accountantskantoor bedien je honderden of soms zelfs duizenden klanten. Een gestructureerd proces is dan voor accountants essentieel om het werk goed te kunnen doen en de documenten op de juiste wijze bij de klanten te

krijgen. Lopez Vega: “Het is alles-behalve efficiënt als je per klant de uitwisseling van documenten anders hebt ingeregeld. Voor klant A gebruik je Microsoft OneDrive, voor klant B Google Drive en een derde klant doet alles via e-mail.

Op een gegeven moment raak je het overzicht kwijt. Nog los van het veiligheidsaspect. Je weet niet wie er allemaal toegang krijgen tot een map door een link te delen. En met wie de klant de map vervolgens allemaal deelt.”

GEGEVENS LIGGEN OP STRAAT

Lopez Vega draait al jaren mee in de accountancy en ziet het een paar keer per jaar fout gaan bij organisaties. "Dan is er weer sprake van een datalek en liggen gevoelige gegevens van klanten op straat. Een medewerker heeft dan niet goed opgelet naar wie een document wordt gestuurd en deze beland dan in de verkeerde handen. Daar wordt wel wat aan gedaan door e-mails te sturen met veilige links, maar dat is nog altijd foutgevoelig en onveilig en niet AVG-proof."

CENTRALE OPLOSSING

Qwoater biedt met het cloud document management-programma QwoaterDIRECT een oplossing voor dit probleem en zorgt voor een betere uitwisseling van documenten tussen accountant en klant. "Wij bieden de centrale oplossing voor het documentsysteem dat het accountantskantoor gebruikt en de oplossing die de klant gebruikt. Dit voorkomt extra stappen zoals e-mail of het delen van documenten via verschillende andere cloudoplossingen. Onze cloud-oplossing is één plaats waar alle klantdocumentatie staat die een accountant in de dagelijkse praktijk nodig heeft. Met de daarvoor benodigde autorisaties. Daarnaast maken wij het mogelijk dat klant- en werknemersdossiers over meerdere SaaS-diensten worden gedeeld binnen de accountancy. Dit is de enige manier om écht efficiënt te kunnen werken met documenten. Voor de accountant, ondernemers en werknemers."

UITSLUITEND VOOR DE ACCOUNTANCY

Qwoater is uitsluitend actief in de accountancy en dus is de complete inrichting van QwoaterDIRECT ingericht op wat de accoun-

tancy nodig heeft. Lopez Vega: "Onze oplossing heeft een structuur die voor iedere accountant relevant is. Met standaard dossiers en documenttypen voor de jaarrekening, de vennootschapsbelasting en de salaris- en werknemersdossiers. Mocht een klant van ons toch nog een documenttype of een dossier missen, dan voegen wij dit toe en is het direct beschikbaar voor de hele markt."

KOPPELINGEN

Qwoater is geïntegreerd in een aantal cloudoplossingen die klanten vaak gebruiken. Daaronder de salarissoftware van Loket.nl en Documentenbox. "Documentenbox is als het ware een postbus voor de ondernemer, waarin al het zakelijk documentenverkeer, niet alleen van accountants, samenkomt. Sinds een half jaar zijn wij hiermee gekoppeld en dit wordt zeer goed ontvangen door de markt. Daarnaast zijn we geïntegreerd met GearSoft, Tess en Daywize. Ons doel is om met alle cloudoplossingen in de accountancybranche te koppelen. Zo bieden we een eenduidig, centraal beheerd cliëntdossier." Lopez Vega benadrukt dat het opvragen van documenten bij klanten accountants nog altijd veel tijd kost. "Zij verliezen hieraan de meeste tijd. Vooral in situaties waarbij het proces minder gestructureerd is. Zoals in adviestrajecten waarbij bij voorbaat minder goed te definiëren is welke documenten nodig zijn. Daardoor ontstaat er ook miscommunicatie of een document wel verstuurd is of niet. Accountants zijn zodoende onnodig veel tijd bezig met het efficiënt inrichten van hun processen, terwijl de klantwaarde van een hoog niveau moet blijven."

BEZIG ZIJN MET ACCOUNTANCY

Met de software van Qwoater bespaart de accountant deze tijd.

Ernesto Lopez Vega

Directeur en medeoprichter Qwoater BV

Lopez Vega: "Wij zorgen, out of the box zonder verdere inrichting, voor een logische structuur in de dossiers en documenten. Deze zijn vervolgens alleen toegankelijk voor personen met de juiste autorisaties. Je kunt de kwaliteit borgen door gebruik te maken van de standaard dosierinrichting en automatische bewaar- en vernietigingstermijnen. Bovendien is het delen van en samenwerken aan dossiers een fluitje van een cent, Met slechts een simpele klik met de muis. Zodoende is de accountant bezig met zijn vak en minder met IT-processen."

QWOATER BV

Reitseplein 1, 5037 AA Tilburg
013-3031605
info@qwoater.nl

**‘De accountant
als speurneus,
ik was verkocht.’**

IN BEELD

Portret van een opmerkelijke accountant

TEKST HENK VLAMING BEELD CHRISTIAN KEYSERS

Reshma Laingsingh

Als tienjarig kind knapte Reshma Laingsingh vaak administratieve klusjes op in het productie- en groothandelsbedrijf van haar familie. Regelmatig kwamen er assistent-accountants, jongemannen die de administratie bekeken en in gesprekken met haar familie. Op een dag zou de accountant zelf komen. “Ik verwachtte een man in pak, maar de accountant was een vrouw.”

“Ik vroeg haar van alles over haar werk en ze vertelde over de bedrijven waar ze kwam, de rondleidingen die ze kreeg en de controles.”

De accountant als speurmeus, Reshma was verkocht. De stage tijdens haar bachelor accountancy deed ze bij een accountantskantoor, waarna ze een bachelor fiscale economie en haar opleiding tot RA voltooide bij de Belastingdienst. “Mensen hebben een hekel aan de blauwe envelop, maar fiscaliteit intrigeert mij”, zegt ze.

in de accountancy. Alle facetten van de controle heeft Reshma doorlopen. Maar bij alles wat ze leerde, kwamen ook nieuwe vragen. Zes jaar geleden volgde ze een master fiscaal recht. In september vorig jaar begon de nieuwe ontdekkingstocht: een promotieonderzoek over de effectiviteit van horizontaal toezicht.

Als ambassadeur, docent en praktijkbegeleider wijst ze nu jongeren de weg in het vak, naast haar dagelijks werk. “Er komt steeds meer af op de accountancy, zoals technologische ontwikkelingen. Daarom is het belangrijk dat we ons vak blijven uitdragen en jonge accountants begeleiden. Ik zet me graag in voor het financieel gezond houden van ons land. Daar hoort bij dat belastingen eerlijk moeten zijn en iedereen een gelijke behandeling verdient. Dit is waar ik voor sta en daar zet ik mij voor in.” ←

Haar passie om verbanden te leggen en te ontdekken kan ze volop kwijt

Lees het interview met Reshma Laingsingh op Accountant.nl.

KANSRIJKE CLAIM KOSTEN OFF-BALANCE?

Liesker Procesfinanciering draagt alle kosten van lopende en nieuwe rechtszaken.
We krijgen alleen (terug)betaald als er ook een opbrengst is.

Uw klant procedeert daardoor financieel risicoloos, waardoor de kosten voor de rechtszaak niet voorzien hoeven te worden in de jaarrekening van uw klant én uw klant meer liquiditeit overhoudt voor haar core business.

Liesker Procesfinanciering is marktleider in Nederland, met een bewezen uitstekend track record!

T +31 (0)76 530 36 00
E info@liesker.com
W liesker.com

liesker.com

Are you **ready** to launch your career?

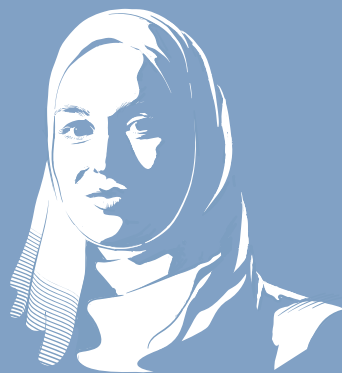
EY is a global leader in Assurance, Tax, Consulting and Strategy & Transactions. We are united by shared values among our 365,000 professionals worldwide, 200 professionals in the Dutch Caribbean (Aruba, Curaçao and Suriname) and 650 professionals in our other EY Caribbean locations.

We are looking for young professionals with **3-7 years** of experience to join our teams in Suriname.

Suriname is gearing up for restructuring and growth. Are you the next enthusiastic team member that is going to grow with us?

Send your application to: recruitment@an.ey.com

WENDY GROOT

Je passie volgen en meer van dat soort onzin

The only way to do great work is to do what you love. If you haven't found it yet, keep looking. Don't settle. Zo luidt het advies van Steve Jobs.

Een vriendin van mij heeft 'm ook regelmatig om haar oren gekregen. Ze is vastgelopen in haar huidige baan, maar wat ze anders moet gaan doen weet ze niet. "Volg gewoon je passie", is dan het devies.

We zijn hoge eisen gaan stellen aan ons werk. Vroegâh werkten we vooral om brood op de plank te krijgen. We werden visser, slager of bakker omdat onze vader dat was. Dat had weinig te maken met onze passies. Nu ontlenen we onze identiteit aan het werk dat we doen. Op verjaardagsfeestjes stel je jezelf eerst voor met je naam en al snel volgt welk werk je doet en welke toffe projecten je allemaal onderhanden hebt. We willen worden geïnspireerd door ons werk, we moeten er energie van

krijgen, dus gaan we op zoek naar onze passie. We hoeven 'm alleen nog maar even te vinden.

Dat is slecht advies, zegt Cal Newport, professor computer science en bijzonder productieve schrijver. Je passie ligt helemaal niet voor het oprapen. In zijn boek *So good they can't ignore you* schrijft hij dat reeds bestaande passies uiterst zeldzaam zijn en weinig hebben te maken met hoe mensen uiteindelijk gelukkig zijn met hun werk. Doordat het volgen van je passie op die manier niet te doen is, blijven we zoeken naar die ene baan die wel past bij onze passie, met ontevredenheid en job-hoppen tot gevolg. Voeg daar het ideale leven van de burens op social media aan toe: Iedereen ongelukkig met werk en bang om betere opties mis te lopen.

In plaats van het volgen van je passie suggereert onderzoek naar werkverdoening dat het helpt om vooral verschillende dingen te gaan proberen. Verbreed je blik, leer, verdiep en ga misschien een paar keer onderuit in dit proces. Op deze manier zou je kunnen ontdekken welke werkzaamheden je graag oppakt en welke vaardigheden je inzet. Wanneer je dat ontdekt, kun je deze vaker in praktijk brengen.

De tienduizend-uren-regel is niet uit de lucht gegrepen. Naarmate we bepaalde vaardigheden vaker inzetten, worden we er beter in. Vaak is het vervolgens zo dat wanneer we goed worden in ons werk, we het ook leuker gaan vinden. Misschien is dat wat de psycholoog Mihály Csíkszentmihályi - geestelijk vader van het concept *flow* - bedoelde. Hij stelt dat het vinden van je roeping gedeeltelijk een *selffulfilling prophecy* is.

Goed, mijn vriendin is daarmee dus niet direct geholpen, maar ze hoeft zich in ieder geval niet ongelukkig te voelen, omdat ze haar passie telkens maar niet vindt. Dat is geen gebrek aan haar kant, maar dat zijn kansen die nog voor haar liggen.

P.S. Als je nu echt nog denkt dat die burens het beter voor elkaar hebben, bedenk je dan dat het best nog wel eens kunstgras kan zijn. ←

Wendy Groot RA is manager bij PwC National Office in Amsterdam, bestuurster van nest Accountants Academie en PhD-kandidaat bij de Vrije Universiteit Amsterdam.

De maat genomen

Wie niet tevreden is met het werk van een accountant, de wijze van behandelen of de hoogte van de declaratie, kan een klacht of geschil voorleggen aan één of meer van de daarvoor bestemde instanties. De voorzitters van de Raad voor Geschillen, de Accountantskamer en de Klachtencommissie over drie perspectieven. "Mensen zijn vooral beducht voor de gevolgen die een klacht heeft voor hun carrière."

TEKST **PETER STEEMAN** BEELD **SHUTTERSTOCK**

Van de drie instituten waar het accountantsberoep de maat wordt genomen, is de Raad voor Geschillen het minst bekend. Ten onrechte, vindt scheidend voorzitter Hans Vetter. "Zo'n procedure met weinig kosten en een korte doorlooptijd verdient een groter podium. Als ik een klant was met een financieel geschil wist ik het wel. Onze zaken zijn meestal contractuele geschillen. Is de accountant zijn verplichtingen goed nagekomen? Een accountant heeft in de ogen van de eiser te veel gedeclareerd of niet voldoende gedaan. Het is onze uitdaging om vast te stellen of en waar het mis ging.

Waar zit de angel? De klant komt soms met een hele litanie aan klachten. 'De accountant bleef maar facturen sturen', is bijvoorbeeld zo'n klacht."

Veel geschillen zijn het gevolg van gebrekkige communicatie, stelt Vetter. "De accountant had bijvoorbeeld moeten aangeven dat de btw-administratie van de klant niet op orde was. Soms begrijpt de klant gewoon niet goed wat er van hem wordt verwacht. Accountants mogen daarin proactiever zijn. Het is niet voldoende om alleen een opdrachtbevestiging te sturen."

Bril

Een dispuut over te veel gedeclareerde uren kan in theorie zowel door de Accountantskamer als door de Raad voor Geschillen worden behandeld, maar de wijze waarop naar de klacht wordt gekeken verschilt aanzienlijk. De Accountantskamer past het tuchtrecht toe. Dat betekent dat over de wijze van declareren door een accountant wel een waardeoordeel wordt geveld, maar niet inhoudelijk wordt ingegaan op de berekeningen. De Raad voor Geschillen bekijkt ze door de bril van het vermogensrecht. "Als in de eis een euroteken staat moet je bij ons zijn", aldus Vetter.

De Raad voor Geschillen bestaat uit een combinatie van drie rechters die de functie van voorzitter en plaatsvervangend voorzitter vervullen, acht accountants (RA's en AA's) en twee juristen in de rol van secretaris en plaatsvervangend secretaris. Ieder geschil wordt door een voorzitter en twee leden behandeld. "Het is heel belangrijk dat je dit werk samen met accountants doet", benadrukt Vetter. Om te beoordelen of iemand zijn werk goed heeft gedaan heb je vakgenoten nodig die de accountantspraktijk kennen. Bijvoorbeeld in het geval van een accountant die bij het samenstellen van de jaarrekening voor een

concern informatie over een buitenlandse vestiging aantreft die verplichtingen heeft aan andere bedrijven. Hij stelt daar vragen over, maar kan het niet controleren. Mijn medeleden kennen de praktijk en kunnen beoordelen of die accountant wel of niet meer had moeten doen."

Volgens Vetter vergroot de Raad voor Geschillen de betrouwbaarheid van het beroep, doordat klagers hun gevoel van onbehagen kunnen kanaliseren. "Daarvoor maakt het niet uit of het een klein of groot bedrag betreft. We hebben geschillen van een paar honderd euro, maar het kan ook om honderdduizend euro gaan. →

'Het is heel belangrijk dat je dit werk samen met accountants doet.'

‘We zorgen dat de klager zijn verhaal kan doen, maar we bevragen de beklaagde net zo intensief.’

In beide gevallen schragen we het vertrouwen in accountants. We houden zitting in het Paleis van Justitie in Den Haag. Dat is geen knullig zaaltje. Het laat zien dat je het serieus neemt.”

Lerend vermogen

Gesteggel over geld, dat binnen de context van de Raad voor Geschillen een legitieme drijfveer voor een klacht is, roept gemengde gevoelens op bij Accountantskamer-voorzitter Sandra Schreuder. “Ik zie steeds meer

klachten waarbij de klager niet zozeer de kwaliteit van de beroepsgroep wil verbeteren, maar het vooral gaat om het eigen materieel gewin. Het is logisch dat geld een rol speelt in veel klachten, maar minstens zo belangrijk is de maatschappelijke waarde van het beroep.”

Ook bij de accountant die wordt aangeklaagd mist Schreuder die bredere focus. “Mensen zijn vooral beducht voor de gevolgen die een klacht heeft voor hun carrière. Je zou willen dat ze

de fout accepteren en zich afvragen wat ze ervan hebben geleerd. Als ik die vraag tijdens een zitting stel, komt er weinig. In de zorg - waarmee ik als voorzitter van een regionaal tuchtcollege veel ervaring heb - is het adagium: Je wordt groter door de fouten die je erkent. Bij een calamiteitenonderzoek presenteert de dokter wiens handelen centraal staat zelf de uitkomsten. Die openheid haalt de angst weg. Alles staat in dienst van het lerend vermogen. Die ontwikkeling zou ik graag ook bij accountants zien.”

KLACHT- EN TUCHTRECHT

Wie als opdrachtgever niet tevreden is met het werk van een accountant, de wijze van behandelen of de hoogte van de declaratie, kan een beroep doen op het klacht- en tuchtrecht.

Heeft een accountantskantoor geen eigen klachtenregeling, of stapt een opdrachtgever daar liever niet heen, dan kan die de klacht aan de **Klachtencommissie** van de NBA voorleggen. De Klachtencommissie kan alleen oordelen of een klacht gegrond of ongegrond is. De **Accountantskamer** is belast met tuchtrecht. Daarin staat vooral het belang van een goede beroepsuitoefening centraal. De Accountantskamer heeft de bevoegdheid tuchtrechtelijke maatregelen op te leggen. Voor civielrechtelijke geschillen, zoals declaratiegeschillen, is er de **Raad voor Geschillen**. Een beslissing van de raad bindt beide partijen en is daarmee definitief.

Meer informatie over het klacht- en tuchtrecht voor accountants is te vinden via nba.nl.

Gele kaart

Het tuchtrecht is bedoeld om de uitoefening van het beroep op niveau te houden. Dat de Accountantskamer ontzag inboezemt is gezien de aard en de setting van de tuchtprocedure dan ook logisch, vindt Schreuder.

“Iedere professional die zichzelf serieus neemt wordt daardoor geïntimideerd, maar het moet niet leiden tot een angstcultuur binnen een kantoor. In plaats van het trekken van een gele kaart of het inhouden

Vacatures bij de NBA

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

Wil jij een belangrijke bijdrage leveren aan de kwaliteit van het accountantsberoep? Kijk eens bij onze openstaande vacatures en wellicht word jij onze nieuwe collega!

Scan mij

Werken bij de NBA betekent:

- **Professionele ontwikkeling:** Werken in het centrum van nationale en internationale (beleids)ontwikkelingen en regelgeving op het gebied van accountancy.
- **Samenwerken en resultaatgerichtheid:** Binnen de NBA levert iedereen een actieve bijdrage aan een gezamenlijk resultaat of probleemoplossing.
- **Initiatief:** Er is volop ruimte voor eigen initiatief.
- **Werk-privé balans:** Werktijden zijn flexibel in te delen en thuiswerken behoort tot de mogelijkheden.
- **Goed salaris:** De NBA hanteert marktconforme salarissen en heeft goede overige arbeidsvoorwaarden.

Heb je vragen of wil je meer weten over werken bij de NBA?

Neem dan contact op met afdeling HRM: 020-301 03 01 of mail naar hrm@nba.nl

www.nba.nl/vacature

Meld je aan
en discussieer
mee.

NBA Community
Platform

*Ontmoeten,
samenwerken,
kennis delen.*

*Laat van je horen
en laat van je zien.*

www.nba.nl/communities
of download de NBApp

van een bonus, moet je het gesprek met elkaar aangaan. Hoe kan het dat het verkeerds is gegaan? Als Accountantskamer gaan we daar ook mee aan de slag. We zijn gevraagd om deel te nemen aan een universitair onderzoek naar de impact van het tuchtrecht op de carrière van partners binnen accountantskantoren. Wat is het gevolg van de uitspraak? En we zijn gestart met een project om voor bepaalde klachten vast te stellen wat een accountant te wachten staat. Het scheelt als je vooraf weet of het om een berisping of een doorhaling gaat." De doorlooptijd van klachten is korter geworden bij de Accountantskamer. De behandeling duurt geen twee à drie jaar meer, maar zes à zeven maanden, aldus Schreuder. "Doordat we de achterstand die in de loop der jaren was opgebouwd hebben weg-gewerkt, kunnen we nu sneller naar een klacht kijken. We schrijven ook compactere uitspraken. Daarnaast zien we een daling in het aantal klachten. Sommige zaken worden tussen partijen afgedaald voor we tot een uitspraak komen. In die gevallen vraag je je af of ze niet beter naar de Klachtencommissie hadden kunnen gaan. Twintig procent van de zaken wordt ingetrokken voor het ter zitting komt. Dat is niet altijd fijn. Naar aanleiding van de *Me too*-discussie kregen we klachten van medewerkers binnen accountantsorganisaties over seksuele intimidatie en onprofessioneel gedag. Een aantal daarvan werd ingetrokken, maar is het ook opgelost? Soms weet je dat niet. Als wij het algemeen belang heel groot vinden, kunnen we zo'n zaak toch doorzetten. Maar dat gebeurt zelden."

Filteren

Dirk van der Bij is, in tegenstelling tot zijn collega-voorzitters van de Raad voor Geschillen en de Accountantskamer, geen rechter. Hij legt als voorzitter van de Klachtencommissie geen sancties op. "De Klachtencommissie probeert partijen bij elkaar te brengen.

We zorgen dat de klager zijn verhaal kan doen, maar we bevragen de beklaagde net zo intensief. Een accountant heeft bijvoorbeeld niet tijdig gereageerd op mails, waardoor de cliënt zich niet serieus genomen voelt. Soms kan het secretariaat in het voortraject zaken al oplossen. En omdat de twee secretarissen de klachtenregeling van haver tot gort kennen, kunnen ze de klachten eruit filteren die niet bij ons thuis horen. Wat wil iemand bereiken? Gaat het over de factuur, dan moet je bij de Raad voor Geschillen zijn. Wil je dat iemand uit zijn beroep wordt gezet, dan verwijst je hem door naar de Accountantskamer." Het aantal klachten is stabiel. Wat opvalt is dat er weinig klachten binnenkomen over accountants in business en zelden een klacht over

gegaan. Soms volstaan we met de aanbeveling om de opdrachtbevestiging beter vast te leggen. Als de klager zijn klacht vervolgens voorlegt aan de Accountantskamer, kan die op onze aanbeveling aanslaan en de klacht daarmee uitbreiden om hem vervolgens te berispen. Voor de beroepsgroep is het goed maar je hebt ook te maken met de positie van de individuele accountant. Je hebt die uitgenodigd om zich met argumenten te verweren. Soms voelt het alsof die openhartigheid bij een vervolg in de Accountantskamer wordt afgestraft." De Klachtencommissie doet, anders dan de Accountantskamer, in betrekkelijke anonimiteit zijn werk. Toch is Van der Bij optimistisch over de invloed die zijn commissie heeft. "We dragen in ieder geval bij aan de ontwikkeling van de individuele

'Logisch dat geld een rol speelt in veel klachten, maar minstens zo belangrijk is de maatschappelijke waarde van het beroep.'

een big four-kantoor. "Dat laatste heeft vooral te maken met het feit dat die hun eigen klachtenregelingen hebben", aldus Van der Bij. "Als de klant daar een klacht heeft ingediend, zijn wij niet bevoegd om hem ook in behandeling te nemen."

Openhartig

Als de Klachtencommissie een klacht gegrond vindt, kan de klager naar de Accountantskamer stappen omdat hij wil dat de accountant wordt berispt. Soms krijgen ook ongegronde klachten een vervolg bij de Accountantskamer. Van der Bij: "Het komt voor dat we de klacht ongegrond verklaren maar wel een aanbeveling doen. Bijvoorbeeld in het geval van een klacht over een opdracht die is uitgevoerd zonder duidelijke opdrachtbevestiging. De accountant is te snel aan de slag

accountant. Dit soort klachten wordt ook besproken binnen kantoren. Het is een onderdeel van de monitoring-lijst die ze jaarlijks invullen. Welke maatregelen heb je genomen naar aanleiding van de klacht? We zijn niet zo zichtbaar als de Accountantskamer, die zaken publiceert. Hun casussen worden gebruikt in de mkb- en assurance-opleidingen. Trainees moeten de uitspraken bespreken en toepassen op hun eigen praktijk. De Klachtencommissie heeft geen openbare uitspraken. Maar omdat ik behalve accountant ook docent ben, gebruik ik geanonimiseerde zaken om aan studenten uit te leggen wat hen kan overkomen. Zo vindt de casuïstiek toch zijn weg naar het onderwijs." ←

SCHOENMAKER, LEEST

DE KROEGBAAS

Peter Kluskens houdt van “lekker eten en lekker drinken”. Dat zit hem als Limburger in het bloed. “Als ik mensen spreek die met eten en drinken in de weer zijn, bijvoorbeeld een sommelier of een kok, dan doen zij dat vaak met enorme passie. Dat vind ik mooi. Dat heeft toch echt een andere emotie dan, laten we zeggen, een Unit4-implementatie.” Hoe werd een Limburgse accountancystudent kroegbaas in de Randstad?

TEKST LUC QUADACKERS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

‘Ik heb geen
spijt van mijn
beslissing om dit
te gaan doen.’

Timmermanszoon Peter Kluskens is een joviale workaholic met een Bourgondische inslag. Hij volgt begin jaren negentig het voortraject voor de studie tot registeraccountant aan - toen nog - de Rijksuniversiteit Limburg. Uiteindelijk wordt deze levensgenieter geen RA, maar RE en later medeoprichter van Diesis, een consultancy-bedrijf dat zich richt op automatisering van financiële bedrijfsprocessen. Vanaf 2017 is hij mede-eigenaar van ANNA, een bekend horeca-etablisement in Amstelveen, en runt daar het proeflokaal met brouwerij. ANNA is gevestigd in een monumentale kerk, grenzend aan de A9. Naast zijn horecabezigheden doceert Kluskens ook nog steeds het vak ERP-systemen aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Afhankelijk van de beschikbare tijd doet hij bovendien adviesopdrachten, op dit moment bij een waterschap.

Kluskens is door zijn opleiding voorbestemd om aan de slag te gaan als registeraccountant bij een groot accountantskantoor. De toenmalige situatie op de arbeidsmarkt en een voorliefde voor bestuurlijke informatieverzorging drijven hem echter richting programmeerwerk, automatisering, edp en implementatie van financiële systemen. Om een lang carrièreverhaal kort te maken: Samen met een compagnon start hij in 2005 het eigen bedrijf Diesis, dat in 2014 wordt overgenomen. Hij blijft daarna nog enkele jaren aan als managing director.

Bier

Kluskens raakt inmiddels bevriend met twee hobby-bierbrouwers, die hij kent via zijn dochters school. "We kwamen aan de praat op het schoolplein en ik kreeg op een gegeven moment een flesje *Naeckte Non* - een door hen zelf gebrouwen dubbelbier - in de handen gedrukt. Het was lekker en het sprak me aan. Aangezien ik zo'n vijf kilometer van de Belgische grens opgroeide, was thuis altijd ruimschoots Belgisch bier voorhanden. Ik ging ook graag naar België om enkele bieren te nuttigen. De brouwers brouwden regelmatig en ik ging daar natuurlijk poolshoogte nemen. Ze pakten het serieus aan en wilden er verder mee. In 2013 startten ze *fulltime* met hun eigen brouwerij."

Na enkele jaren willen de brouwers uitbreiden en Kluskens heeft ook wel zin in een nieuw avontuur. "Wij hanteren thuis de tegeltjeswijsheid: 'Wanneer heb je voor het laatst, voor het eerst iets gedaan?' Van tijd tot tijd moet je uit je comfortzone stappen en iets nieuws gaan doen." Zo gezegd, zo gedaan. Net op dat moment komt in Amstelveen een ontheiligde katholieke kerk beschikbaar met (in potentie) een horecabestemming.

"De twee brouwers, nog een andere ondernemer en ik vonden elkaar in een gezamenlijke aanpak. Wekelijks

hielden we een brainstormsessie op dinsdagmiddag. Dat was eigenlijk de mooiste periode. Je hebt plannen zonder verdere verplichtingen en de creativiteit viert hoogtij. Het plan dat uiteindelijk bij de gemeente is ingediend, betrof een cultureel centrum met de naam ANNA, vanwege de oorspronkelijke naam van de kerk. Met als ondertitel: 'Proef, zie, lach, hoor en ontmoet', als knipoog naar het lied *Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder* van Ramses Shaffy. Het proeflokaal met bier uit eigen brouwerij is de kurk waarop ANNA drijft, met daarnaast onder andere exposities, muziek, theater en lezingen. We prikkelen dus alle zintuigen, niet alleen de smaakpapillen."

COVID

Het plan wordt goedgekeurd en in mei 2017 gaan ze aan de slag. Kluskens stopt als directeur bij Diesis om zich volledig op de onderneming te kunnen storten. Het duurt enkele jaren voordat het bedrijf rendabel draait, maar in het vierde kwartaal van 2019 wordt voor het eerst btw afgedragen. Een teken dat het goed gaat. "In 2019 kwam nog een object op ons pad. Weer een kerk, in Uithoorn, ontworpen door Gerrit Rietveld. Dat werd ANNA's broertje 'Gerrit'. Kortom: Alles leek de goede kant op te gaan, maar toen kwam de COVID-19-crisis. Gerrit ging in januari 2020 open en op 16 maart weer dicht. De crisis leidde bovendien tot een tekort aan personeel, net als overal. Helaas is ook onze kok bij Gerrit vertrokken."

Gelukkig overleven ze de crisis en stapje voor stapje gaat het nu weer vooruit. Maar op dit moment staat verduurzaming ineens prominent op de agenda. De enorm gestegen energieprijzen spelen immers ook Kluskens en de zijnen parten, zeker in een grote kerk.

Geen spijt

Kluskens is nog steeds enthousiast, maar hij merkte wel dat hij geen horecaman *pur sang* is. "Uiteraard help ik met plezier mee als het nodig is. Maar het werk op de vloer is zeer operationeel. Er is weinig tijd om na te denken over waar we komende jaren naartoe willen ontwikkelen. Ik wil het liefst meer bezig zijn met de grote lijnen, samen met mijn compagnons. We bemoeien ons bij wijze van spreken nog te veel met de verlichting en of de hamburgers wel goed zijn gebakken."

Het bepalen van de balans in taakverdeling is de volgende stap in het avontuur. "Ik heb geen spijt van mijn beslissing om dit te gaan doen. En al zou het wel zo zijn: Ik heb liever spijt van iets dat ik heb gedaan, dan spijt van iets dat ik niet heb gedaan. Ik kijk graag verder dan mijn neus lang is. Dat wens ik overigens ook alle accountants toe." ←

Ruim de helft van het personeel werkt door bij ziekte

Meer dan de helft (54 procent) van de werknemers gaat bij ziekte toch vaak aan de slag. Ruim een op de vijf (22 procent) zegt zich na ziekte sneller beter te melden dan een paar jaar geleden.

Dat blijkt uit onderzoek onder 2.600 mensen, in opdracht van vakbond CNV. Zo'n 45 procent van de ondervraagden voelt zich door het huidige personeelstekort bezwaard om zich ziek te melden, aldus de vakbond. Bij de helft belt de werkgever al na enkele dagen op met de vraag wanneer de zieke weer komt werken.

Ruim de helft (57 procent) van de ondervraagden wordt door de werkgever gevraagd naar aard en oorzaak van de ziekte, terwijl dit wettelijk niet is toegestaan. Bijna een kwart (23 procent) stelt dat de werkgever zieke werknemers onder druk zet om snel weer te komen werken; 28 procent van de werkgevers schakelt hiervoor externe bureaus in. "Schadelijk gedrag", aldus CNV. "Zeker in een tijd waarin psychisch verzuim de grote boosdoener is." Evengoed neemt zeventig

procent van de werkgevers geen maatregelen om werkstress te verminderen. En slechts één op de drie werkgevers investeert in een betere werksfeer om verzuim tegen te gaan.

Verzekeraar Nationale-Nederlanden berichtte eind 2022 over een ziekteverzuim van boven de vijf procent, met name door werkgerelateerde psychische klachten. Uit onderzoek van TNO blijkt dat één op de zeven werkenden (1,3 miljoen mensen) momenteel last heeft van *burn-out*-klachten.

SER roept grote bedrijven op mee te doen met diversiteitsportaal

De Sociaal-Economische Raad roept grote bedrijven op zich aan te melden voor een nieuw 'diversiteitsportaal'. Ondernemingen kunnen zo jaarlijks hun resultaten rondom diversiteit delen met de SER en andere deelnemers.

Grote bedrijven kunnen via het nieuwe portaal rapporteren over hun streefcijfers en de man-vrouw-verhouding in de (sub)top van de organisatie; over het boekjaar 2022 (verplicht) en 2021 (vrijwillig). Voor het afronden en indienen van hun rapportage hebben bedrijven tien maanden de tijd; de rapportage sluit op 31 oktober 2023. De cijfers worden aan het einde van het jaar openbaar gemaakt.

Het nieuwe platform moet ruim vijfduizend bedrijven op weg helpen om meer vrouwen op belangrijke

posities te krijgen. Grote NV's en BV's moeten al sinds enige tijd streefcijfers opstellen om de man-vrouwverhouding in de bedrijfstop evenwichtiger te maken. De raad van commissarissen van beursgenoteerde bedrijven moet voor zeker een derde uit vrouwen bestaan.

De SER biedt ook een 'topvrouwen-database' voor bedrijven die op zoek zijn naar vrouwelijke kandidaten voor hun raad van bestuur, rvc of raad van toezicht. Die database bevat gegevens van meer dan drie-duizend hooggekwalificeerde *board-ready* vrouwen, aldus de SER. Het diversiteitsportaal is te vinden via ser.nl.

Expats

Ervaringen van Nederlandse accountants in den vreemde.

Dit keer: Carel Bruseker, oud-cfo van Profi Rom Food in Roemenië.

‘Ik kon nog net naar Nederland vliegen, voordat het leger het vliegveld afsloot’

“In 2002 vertrok ik voor het eerst als expat naar Servië. De multinational waar ik als *group controller* voor werkte had een vijftig procent aandelenbelang gekocht in Doncafe, een Servische koffieproducent. Ik begon daar als cfo. Al toen ik nog accountant bij KPMG was wilde ik naar het buitenland, maar het werd steeds uitgesteld. Mijn expat-wens was de voornaamste reden om over te stappen naar het internationale bedrijfsleven. De burgeroorlog was op dat moment nog maar net achter de rug. In Belgrado liep je langs gebombardeerde gebouwen. Een paar maanden na mijn aankomst werd de premier van Servië vermoord. Direct werd de noodtoestand uitgeroepen. Er waren veel troepen op straat die om de haverklap om je papieren vroegen. Het was heel intimiderend. Ik kon nog net voor een vergadering naar Nederland vliegen, voordat het leger het vliegveld afsloot.”

Sigarendoos

“Je kunt de cfo-rol in een Oost-Europees land niet vergelijken met die in Nederland. De financiële afdeling van Doncafe was op communistische leest geschoeid. De vijftig medewerkers deden niets anders dan cijfers controleren. Is het betaald? Is het geleverd? Als een document was gecheckt, verhuisde het van de linkerkant naar de rechterkant van het bureau. De systemen waren verouderd. Mijn hoofdaccountant zat ‘s ochtends een kwartier te wachten voor haar pc was opgestart. Gelukkig was de oprichter van het bedrijf een jonge vent, met wie ik het goed kon vinden. Hij had Doncafe in vijf jaar opgebouwd tot een van de grootste koffiemarkten van Servië. Als je wilde weten wat de kostprijs van een product was, schreef hij dat op de achterkant van een sigarendoos. Die cijfers zaten in zijn hoofd. Het bedrijf was winstgevend, maar men wist niet wat de winst per product of productgroep was. Dat soort analyses moest allemaal nog worden opgezet. Wat ik leerde bij Doncafe en later als cfo van een van de grootste brouwerijen in Servië in praktijk bracht, is dat je moet beginnen met de herstructurering van je financiële afdeling. Neem jonge

mensen aan, die net een finance-opleiding hebben afgerond. Daarna implementeer je een nieuw IT-systeem. Train nieuwe medewerkers en moedig ze aan om zelf na te denken. Niet iedereen is geschikt voor zo’n transitie. Al snel bleek dat het met name voor oudere werknemers die in het communistische systeem hadden gewerkt, moeilijk was om mee te gaan in het veranderingsproces. ‘Waarom doe je deze controle?’, vroeg ik ze. Daarop kreeg je gewoon geen antwoord.”

Gesloten envelop

“In 2010 werd ik cfo van Profi Rom Food, een supermarktorganisatie in Roemenië. Het bedrijf was net overgenomen door een *private equity*-partij, waardoor we in hoog tempo nieuwe vestigingen konden openen. Om te voorkomen dat er werd gerommeld bij de aankoop van nieuwe panden deed ik zelf het offertetraject met aannemers. Ik liet voor iedere verbouwing aannemers naar mijn kantoor komen, met hun offerte in een gesloten envelop, en besliste dan met wie we in zee gingen. Ik geloof niet dat corruptie in Roemenië erger is dan ergens anders. Het was zeker in die jaren door de transitie van het communisme naar een markteconomie wel zichtbaarder. Het was bijvoorbeeld heel gewoon om een verkeersovertreding af te kopen. Dan gaf je vijftig euro aan een politieagent om er vanaf te zijn. Dat je je meer bewust bent van de risico’s van corruptie heeft trouwens een voordeel. Je kunt er daardoor makkelijker tegen optreden. Tegenwoordig woon ik met mijn Roemeense vrouw en zoon in Engeland. We zijn vooral verhuisd vanwege de betere voorzieningen. Roemenië is een prachtig land, maar de gezondheidszorg en het onderwijs zijn niet van het allerbeste niveau. Af en toe doe ik interim-klussen en verder knap ik ons huis op. Waarom niet terug naar Nederland? Die vraag wordt mij vaker gesteld. Het is fantastisch om in het buitenland te wonen. Weliswaar kost het energie om steeds opnieuw een netwerk op te bouwen, maar het is een verrijking van je leven.”

Is taart eten het nieuwe roken?

Roken op kantoor is al jaren uitgebannen. Maar net toen we dachten dat zitten het nieuwe roken was, komt een Britse onderzoeker met een andere conclusie: Taart eten op kantoor, daarmee moeten we stoppen.

Het leek één van de argumenten om na al het corona-thuiswerken weer naar kantoor te komen: Samen met collega's een verjaardag vieren en lekker smullen van een taart of gebakjes. Maar op taart trakteren als je jarig bent, is net zo schadelijk als collega's passief laten meeroken. Want je zet mensen aan tot het eten van schadelijke zoetheid, stelt professor Susan Jebb van het Britse Food Standards Agency. Volgens Jebb onderschatten we de invloed van onze directe omgeving. "Als er cake voor je neus wordt neergezet, ga je voor de bijl. Probeer die verleiding maar eens te weerstaan", zegt zij in de Britse krant The Times.

Werkgevers moeten meer doen om de gezondheid van hun medewerkers te stimuleren, want het aantal volwassen Britten met overgewicht is in de laatste dertig jaar verdubbeld. En volgens het CBS heeft in ons land ook al de helft van de volwassen Nederlanders overgewicht.

Het Nederlands Voedingscentrum vindt het nadenken over "traktatiebeleid" voorsnog iets voor een bedrijf en de werknemers zelf, al kan het wel eens in een vergadering worden besproken. Maar gelukkig past het ook nog binnen een gezond voedingspatroon om zo nu en dan iets te eten – zoals een stukje taart – dat buiten de Schijf van Vijf valt, aldus het Voedingscentrum. Op naar de bakker dus voor die verjaardag!

Ceo's zijn bezorgd over de toekomst van hun organisatie

Als er de komende tien jaar geen veranderingen aan hun organisatie worden doorgevoerd, is deze niet meer levensvatbaar, meent veertig procent van de ceo's wereldwijd.

In Nederland denkt bijna de helft (45 procent) van de ceo's dat hun organisatie binnen tien jaar ten einde komt, als deze doorgaat op dezelfde koers. Dat blijkt uit de jongste PwC CEO Survey, een jaarlijks onderzoek naar de visie van bedrijfsbestuurders over de economie, de eigen organisatie en de omgeving waarin zij opereren.

Het optimisme van de ceo's daalde fors ten opzichte van een jaar eerder, toen de coronapandemie grotendeels voorbij leek en er nog geen oorlog was in Oekraïne. Vorig jaar ging tachtig procent van de ceo's er nog van uit dat de economie zou gaan groeien. Nu voorziet tachtig procent juist een verslechtering van de economie in de komende twaalf maanden. In Nederland denkt zelfs 89 procent van de ceo's dat.

Blijven investeren

Dilemma's waar ceo's tegenaan lopen gaan onder meer over het managen van acute uitdagingen of het investeren in de toekomst en het wel of niet doorberekenen van hoge energieprijzen aan klanten of tegenover de internationale concurrentiepositie.

Toch blijft het overgrote deel van de ceo's investeren, vooral in automatisering van processen en systemen, blijkt uit het onderzoek. Voor komend jaar zien Nederlandse bedrijfsbestuurders inflatie, economische volatiliteit en geopolitieke instabiliteit als de grootste bedreigingen voor hun organisatie. Op lange termijn denken ze dat de schaarste aan werknemers en nieuwe regelgeving de meeste impact heeft op hun winstgevendheid. De CEO Survey is beschikbaar via [pwc.nl](https://www.pwc.nl).

AFM: Accountantskantoren moeten het proces rond cliëntacceptatie verbeteren

Accountantsorganisaties met een reguliere vergunning van de Autoriteit Financiële Markten (AFM) moeten snel aan de slag met het verbeteren van hun cliëntacceptatieproces. Bij een meerderheid van dertig onderzochte accountantskantoren is dat proces niet op orde.

Dat blijkt uit het eerste toetsende onderzoek van de AFM sinds de 248 accountantskantoren met reguliere vergunning onder direct toezicht van de AFM vallen. Deze kantoren hebben inmiddels een marktaandeel van 55 procent van de totale markt van circa twintigduizend wettelijke controles in Nederland. Het onderzoek heeft geen betrekking op de zes grootste oob-kantoren.

Een zorgvuldig proces van cliënt- en opdrachtaanvaarding is volgens de AFM "een belangrijke eerste kwaliteitswaarborg voor het uitvoeren van een goede wettelijke controle". Bij achttien van de dertig onderzochte accountantsorganisaties met reguliere vergunning is het cliëntacceptatiebeleid in ieder geval deels niet op orde, zo concludeert de AFM. De toezichthouder keek bij de dertig kantoren naar in totaal 83 dossiers voor cliëntacceptatie bij controleopdrachten; 71 daarvan vertoonden tekortkomingen. Bij 54 van deze 71 dossiers bleek de beoordeling onvoldoende of niet tijdig. In zeventien gevallen was de beoordeling zelf onvoldoende, maar werd waar nodig

wel een maatregel getroffen om een risico af te dekken en was de beoordeling tijdig.

Volgens de AFM vormen de dertig getoetste kantoren een representatieve afspiegeling van de groep reguliere vergunninghouders en zullen wenselijke verbeteringen in de cliëntacceptatie dus voor al die kantoren gelden. De reguliere vergunninghouders moeten daarmee "direct aan de slag", wat de AFM betreft. Ook goede voorbeelden zijn, samen met verbeterpunten, opgenomen in het rapport, zodat accountantsorganisaties van elkaar kunnen leren. De AFM gaat de komende jaren de kwaliteitsverbetering rondom het proces van cliëntacceptatie "actief volgen en zo nodig haar toezichtactiviteiten hierop afstemmen".

In een reactie stelt de NBA de zorg van de AFM over dit aspect van de accountantscontrole te delen en met de reguliere vergunninghouders te bespreken hoe zij kan helpen om de kwaliteit "op een hoger plan te krijgen".

Het rapport *Aan de slag!* is het eerste in een reeks deelrapporten van de AFM, gericht op het segment van accountantskantoren met een reguliere vergunning. Sinds januari 2022 vallen die kantoren onder direct toezicht van de AFM. Het rapport is beschikbaar via afm.nl.

Meerderheid professionals in accounting en finance is niet voorbereid op de toekomst

De meerderheid van de professionals in accounting en finance is onvoldoende voorbereid op een behoefte aan meer inzicht en voorspellend vermogen.

Dat blijkt uit een analyse van internationaal onderzoek door Deloitte's Center for Controllershship en het Institute of Management Accountants (IMA). Driekwart van de meer dan 1.300 ondervraagde professionals in finance en accounting (waaronder analisten, managers, controllers en cfo's) stelt dat de 'controllershship-functies' in hun organisaties bezig zijn met transformeren. Maar vrijwel alle ondervraagden (95 procent) geven aan dat ze nog meer werk hebben te doen of niet snel genoeg vooruitgang boeken.

De wereldwijde coronapandemie had een 'transformerend effect' op finance en accounting, met name ten aanzien van digitalisering. Bijna tweederde van de ondervraagde professionals is het ermee eens dat hogere ontwikkelingsniveaus nodig zullen zijn op alle gebieden en domeinen, om in de komende drie tot vijf jaar te voldoen aan de eisen van de controllership-functie.

De onderzoekers hopen dat het rapport voor controllers, cfo's en andere financials kan dienen als 'routekaart' om de grenzen van digitale initiatieven te verleggen. Het *Stepping into the future*-rapport is beschikbaar via imanet.org.

Knightsbridge

BIJ EEN APPARTEMENT VAN 60 M²

BEDRAGEN DE ENERGIEKOSTEN

CA. €165,- PER MAAND.

Hyde Park

VERKOOP GESTART
[HYDEPARKISHERE.COM](https://hydeparkishere.com)

Koopsom vanaf
€ 389.500,- V.O.N.

PARK
HYDE

SCAN MIJ
VOOR MEER
INFORMATIE

Lekker werken

Dingen die de werkdag leuker maken.

Auto

Wafelaccu

De BYD (Build Your Dreams) Atto 3 is een elektrische SUV uit China die ook op de Nederlandse markt populair kan worden, gezien de prijs en de specificaties. Bijzonder is de 'Blade Battery', die een soort wafelstructuur heeft, wat hem lichter en veiliger moet maken. Rijbereik is 420 km, prijs vanaf € 42.998.

bydauto.nl

Fiets

Cowboytje spelen

Terwijl iedereen inmiddels een mening lijkt te hebben over Van Moof, storten ook andere spelers zich op de markt voor kekke elektrische stadsfietsen. Zoals Cowboy met de C4, in drie kleuren en eventueel ook *refurbished* verkrijgbaar, in het kader van de duurzaamheid. Bereik 70 km. Prijs € 2.890.

nl.cowboy.com

Pols

Smartwatch zonder tijd

De Nowatch is een smartwatch die je niet vertelt hoe laat het is. In plaats daarvan krijg je een *awareable* met een boel (bio)sensoren, die samen met een app je gezondheid bewaken: hartslag, zuurstofgehalte, stressniveau, fysieke activiteit en meer. De fraaie edelsteen-'wijzerplaat' is verwisselbaar. Prijs vanaf € 383.

nowatch.com

Speaker

Hé Siri!

De HomePod 2023 is de tweede generatie slimme speaker van Apple, die je makkelijk bedient door 'Hé Siri' te roepen. Hij herkent zes verschillende stemmen, heeft vijf *tweeters* en een 4-inch woofer. Prijs € 349.

apple.com

Ranjani Makka (37) werkt als junior manager audit bij Flynth Adviseurs en Accountants in Zoetermeer, voor de sector overheid en mkb. Op 7 oktober 2022 legde zij de beroepseed af. "Kroon op mijn werk en een leuke manier om deze mijlpaal te vieren."

Een ontdekkingsreis

Wanneer besloot je accountant te worden?

"Tijdens mijn studie op het voorgezet onderwijs had ik geen idee welke kant ik op wilde, ook omdat ik op mijn zestiende vanuit Suriname naar Nederland verhuisde. Uiteindelijk kwam ik erachter dat ik iets met cijfers wilde doen en besloot ik te starten met de accountancyopleiding. Een ontdekkingsreis, maar ik kreeg steeds meer zelfvertrouwen en merkte dat accountancy goed bij mij past. Na het afronden van de masteropleiding accountancy was de post-masteropleiding voor registeraccountant een logisch traject."

Hoe was het om de beroepseed af te leggen?

"Het was voor mij een mooie manier om mijn opleidings-traject af te sluiten. Ik zie het als kroon op mijn werk en een leuke manier om deze mijlpaal te vieren, maar ook goed om op deze manier stil te staan bij de verantwoordelijkheden die de accountantstitel met zich meebrengt."

Wat maakt het bijzonder om bij Flynth te werken?

"Bij Flynth kan ik me blijven ontwikkelen en doorgroeien. Deze combinatie en de samenwerking met klanten en

De NBA nam weer bij heel wat nieuwe collega's de beroepseed af.

Op 2 december 2022 legden 27 geslaagden de eed af:

Lindsey Ahaus, Charissa El Allati, Rafael van Alphen, Sonny Boogers, Eline Brand, Zhina Chaichi, Yassin El Allaoui, Justin Glim, Lotte Graafland, Gérard Hanssen, Thijs Hermans, Pieter van den Heuvel, Laura de Jong, Koen Jonkers, Kirsten Kolk, Ruben Kroezen, Lars van der Krogt, Dinja Kruimer, Mariëlle de Lange, Tim Langewisch, Mark Limburg, Jelle Loor, Stijn van Loooveren, Maartje Schouten, Jeroen Verloop, Jeroen Wijnholds en Kelvin Wolkers.

Op 16 december 2022 legden 25 geslaagden de eed af:

Niels Bakker, Mehmet Baran, Colin van den Berg, Demi Bertens, Rutger Bol, John van Broekhoven, Frank Buigel, Lorenz Fuchs, William Goedegebure, Marco Groenewegen, Mitch Hermans, Hayrabet Honça, Martijn Jacobs, Henrike Kanis-Holleboom, Jos Klein Haneveld, Rick Kurvers, Xuan Li, Bart van Ooijen, Jogchum Otten, Radu Paun, Roija Rasuli-Soleiman, Khalid Sahak, Mohamed Sammar, Ivo Waaijer en Martijn Weijman.

Op 20 januari 2023 legden 27 geslaagden de eed af:

Daan Aarnink, Ikram Afkir, Javier Aguirre Villar, Steffen van Benthem, Remco Brom, Ivo Derks, Hilco van Dijk, Kirsten van Dijk, Vera Etman, Frank Gerdzen, Maaike Grevinga, Berry Heidbuurt, Leon Hoekman, Sten de Hollander, Daniel Huntjens, Durga Jakhari, Yorick

Kerseboom, Okan Koçak, Mariska Kuipers, Dennis Molenaar, Kelley Nieuwendam, Faiza Ramjankhan, Arvind Sheombarsing, Abdulla Taha, Nathan Tramper, Ashley Wientjes-Wassink en Elan Wilms

Op 27 januari 2023 legden 26 geslaagden de eed af:

Richard Aanen, Priscilla den Besten, Can Biçer, Marlies van der Bij, Jordi Bodaar, Luc van Broekhoven, Martina Franken, Jacob Haitsma, Mike Heesterbeek, Bjorn Hendriks, Germen Huijsen, Anne Geert Kattouw, Niels Kleisma, Miriely Martina, Saskia Meesters-Ouwens, Jantje Miedema, Robby Miezenbeek, Willem Oosterbosch, Kristan del Prado, Dirk Smeets, Thijmen Snippe, Rieke Terlouw, Jesse Walst, Ivar Willemstein, Colin van Zantvoort en Lysanne Zegwaard.

Op 10 februari 2023 legden 29 geslaagden de eed af:

Jonaid Ahmed, Leon Ammerlaan, Mitchel van Berkel, Niek Bonekamp, Lennart de Bruin, Bart van Dongen, Anne-Marieke van Ek, Mike Foekens, Naomi Gambier, Diana Harleman-Koleva, Josephine Hartkamp, Robert Hell, Tayronne Hojer, Jamie Hoogervorst, Jonathan Janssen, Iris de Jongh, Hendrik Koelewijn, Son Le, Tess Lievaart, Luke Meijers, Leonne Oomen, Carenne Piquet, Mustafa Rasul, Joyce Rikhof, Bob Roest, George Saleh, Zekeriye Şimşek, Sybren van der Werff en Köksal Yapici.

Op 17 februari 2023 legden 27 geslaagden de eed af:

Arjan Benard, Rens van Buijten, Nadia van Dijk, Dennis Donkervoort, Jannita van Essen, Bas van Haastrecht, Jeroen den Hertog, Arian Ismaili, Trudy Kamphof, Kevin Kerkvliet, Mitchell Koene, Marc Lentz, Bas Lucassen, Brian Mentjox, Jorrit van der Ploeg, Mariël Ploeg-Vermeulen, Noud Poelen, Stacy Purperhart, Thierry Schilder, Kevin Schuurman, Roy Spaan, Rik Verbeek, Maike van der Voet, Glenn Vos, John Werkman, Bart Willemsen en Gilian Wolf.

collega's maakt het voor mij heel bijzonder om onderdeel te zijn van onze auditpraktijk."

Heb je een specialisatie of zijn er thema's waarin je je bijzonder interesseert?

"Controles van lokale overheden zijn complex vanwege de uitgebreide regelgeving. Ik wil mij verder specialiseren in deze sector en heb daarnaast een mooie mix van mkb-klanten. Beide sectoren bieden mij veel uitdaging en de combinatie vind ik leuk maar vooral erg leerzaam. Nu ik mijn studie

heb afgerond, ben ik nieuwsgierig naar forensische accountancy."

Wat zie je jezelf over tien jaar doen?

"In afgelopen jaren had ik maar één doel, namelijk mijn studie afronden en hiermee de RA-titel behalen. Ik heb weinig nagedacht over de tijd na mijn studie. Uiteindelijk wil ik graag mijn kennis uitbreiden en me verder ontwikkelen als register-accountant. Wat ik over tien jaar doe, weet ik nog niet. Ik hoop in ieder geval dan nog steeds veel plezier te hebben in mijn werk." ←

‘Speerpunt van de PIOB is erop toezien dat het publiek belang prevaleert in de totstandkoming van de internationale ethische- en controle-standaarden.’

Geen accountant zal het in twijfel trekken: Regelgeving heeft grote invloed op de accountantscontrole. Maar welke instantie houdt het internationale regelgevingsproces eigenlijk in de gaten? Dat gebeurt sinds 2004 door de onafhankelijke PIOB, de Public Interest Oversight Board. Bestuurslid Janine van Diggelen over rol, ontstaan en toekomst van de PIOB en enkele belangrijke wijzigingen in de regelgevingsstructuur. “We willen de verwachtingskloof steeds verder terugdringen.”

TEKST LUC QUADACKERS BEELD MICHEL TER WOLBEEK

De PIOB en het ecosysteem van accountants

De International Federation of Accountants (IFAC) verzorgt sinds 1977 de internationale normen voor uitoefening van het accountantsberoep. Twee belangrijke *standard setting boards* van de IFAC zijn de International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB) en de International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA). Die stellen de internationale standaarden vast voor accountantscontroles en andere assurance-diensten, met als doel het geven van richting aan de beroepsgroep en het stimuleren van de kwaliteit van accountantscontroles. De IAASB produceert de International Standards on Auditing (ISA's) en de IESBA verzorgt de Code of Ethics for Professional Accountants.

“Via de NBA leiden de ISA's tot de Nadere voorschriften controle- en overige standaarden (NV COS). De NV COS volgen vrij nauwgezet de ISA's, met enkele specifieke aanpassingen als de Nederlandse wet of Nederlandse ambities daarom vragen”, legt Janine

van Diggelen uit. De Code of Ethics wordt met name ter inspiratie gebruikt om aanpassingen te doen in, onder andere, de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA) en de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). “De internationale standaarden vanuit de IAASB en IESBA hebben dus grote invloed op de Nederlandse regelgeving. En daarmee vormt toezicht op de totstandkoming van die regelgeving een essentiële factor voor hetgeen dagelijks gebeurt in de controlepraktijk van Nederlandse publieke accountants.”

Het regelgevend model bestaat uit drie onderdelen: het regelgevingsproces zelf, het toezicht daarop en het monitoren van de algehele regelgevingsstructuur. De PIOB is in 2004 in het leven geroepen als onafhankelijk toezichthoudend orgaan, verantwoordelijk voor het toezicht op de naleving van de procedures van het regelgevingsproces van de IAASB

en IESBA. De PIOB legt verantwoording af aan de zogenoemde Monitoring Group.

Ecosysteem

“De misschien wat onbekende PIOB is inmiddels een wezenlijk onderdeel van het ecosysteem van onze accountants”, aldus Van Diggelen. “Het speerpunt van de PIOB is erop toezien dat het publiek belang prevaleert in de totstandkoming van de internationale ethische en controlestandaarden. We willen daarmee de verwachtingskloof steeds verder terugdringen. →

CV

Janine van Diggelen is sinds 2021 bestuurslid van de Public Interest Oversight Board. Daarnaast is zij *board room consultant* en vervult zij een aantal toezichthoudende rollen, onder andere bij de raad van toezicht en auditcommissie van Meander Medisch Centrum. Van Diggelen doceert ook aan Tilburg University en Business Universiteit Nyenrode. Eerder werkte zij onder meer bij de AFM en EY.

‘De organen die de standaarden voor accountants ontwikkelen bestaan nog steeds vooral uit accountants.’

Het gaat trouwens expliciet om de bepaling van de internationale standaarden die worden uitgevaardigd door de IAASB en IESBA. De PIOB heeft geen bemoeienis met de invoering van deze standaarden in de afzonderlijke landen. Die compliance bewaakt IFAC op een andere manier.”

Vanaf de schandalen rond de eeuwwisseling zijn wereldwijde standaarden, die de kwaliteit van de accountantscontrole en overige assurance-werkzaamheden bevorderen, steeds belangrijker geworden. “Die standaarden werden vooral ‘door en voor’ accountants gemaakt. Dat paste steeds minder goed bij de ontwikkelingen die gaande waren richting onafhankelijk toezicht op het gebied van de accountantscontrole en het versterken van de kwaliteit daarvan”, stelt Van Diggelen. “Het werd daarvoor ook belangrijker om met een onafhankelijk orgaan te kijken naar het totstandkomingsproces van de standaarden. Die spelen immers een belangrijke rol in het waarborgen van adequate besluitvormingsinformatie voor beleggers en andere gebruikers en het efficiënt functioneren van de kapitaalmarkten. De leden van de

Monitoring Group stimuleerden daarom het instellen van de PIOB. Die kijkt naar het *due process* van de regelgeving en toetst of de procedures voor de totstandkoming van de standaarden worden gevolgd. De PIOB buigt zich daarnaast over het benoemingsproces van de IAASB- en IESBA-boardmembers.”

Mandaat

De Monitoring Group evalueert periodiek of het systeem goed werkt, of de standaarden voldoende responsief zijn en invulling geven aan de verwachtingen van de gebruikers van de controleverklaring en van de leden van de Monitoring Group. Daaruit kwam steeds meer bovendien dat de PIOB in feite geen formele invloed had op de inhoudelijke kant van de standaarden. Van Diggelen: “Als de procedures waren gevolgd en de ontvangen consultatiereacties door de IAASB en IESBA waren besproken, dan was in wezen het proces goed gevolgd, ongeacht hoe input van gebruikers en accountants werd gewogen en of de uitkomst het publiek belang diende. De IFIAR-leden binnen de Monitoring Group - die toezicht houden op accountants - willen bijvoorbeeld graag sommige regelgeving verstevigd of verduidelijkt zien. De PIOB had daarvoor in het verleden geen concreet mandaat. Het systeem werkte dus nog niet optimaal.”

Volgens Van Diggelen is de afgelopen jaren in toenemende mate het beeld gaan heersen dat ‘de slager nog steeds zijn eigen vlees keurt’ op het gebied van de regelgeving met betrekking

tot de accountantscontrole. “De organen die de standaarden voor accountants ontwikkelen bestaan nog steeds vooral uit accountants. Dat beïnvloedt de *board dynamics*. Het leidt niet per definitie tot slechte regelgeving, maar het inmiddels ontwikkelde onafhankelijk toezicht en het dienen van het publiek belang vragen om aanpassingen. Je kunt nog zoveel toezicht boven een systeem zetten, maar als het systeem inherente tekortkomingen heeft, dan gaat dat toezicht nooit optimaal werken. Dan moet je het systeem zelf veranderen.”

Meer inhoudelijke rol

In 2020 heeft de Monitoring Group daarom aanbevelingen gepubliceerd voor hervorming van het systeem, de MG Reforms, die sindsdien samen met IFAC en de PIOB worden geïmplementeerd. Als onderdeel hiervan heeft de PIOB inmiddels een meer inhoudelijke rol gekregen bij het toezicht, op basis van het *Public Interest Framework*.

“Bij nieuwe standaarden en herzieningen van standaarden staat nu expliciet het doel en het publieke belang daarvan voorop. Denk bijvoorbeeld aan meer transparantie voor gebruikers over de werkzaamheden ten aanzien van fraude en continuïteit. De PIOB zal de mate waarin de nieuwe of herziene standaarden tegemoetkomen aan het publiek belang expliciet beoordelen, als onderdeel van het certificeren van de uitgevaardigde standaarden. Daarnaast wijzigt door de *reforms* de samenstelling van de IAASB en IESBA. De boards krijgen meer een multi-stakeholder-karakter. De leden zullen niet meer vooral bestaan uit accountants van grotere kantoor-netwerken, maar juist uit leden met verschillende achtergronden, waaronder ook meer niet-accountants.”

De leden worden geselecteerd door een onafhankelijke benoemings-

PIOB-BESTUUR

De PIOB bestaat momenteel uit de PIOB-voorzitter, negen bestuursleden en een secretaris-generaal die een secretariaat coördineert met een staf van zes personen.

IOSCO benoemt de voorzitter en de meeste overige bestuursleden worden voorgedragen door een aantal andere organisaties binnen de Monitoring Group. Van Diggelen is destijds voorgedragen door de Europese Commissie.

MONITORING GROUP

De PIOB legt verantwoording af aan de zogenaamde Monitoring Group. Die groep bestaat uit belangrijke spelers uit de internationale financiële governance: de Financial Stability Board (FSB), de Wereldbank, de Europese Unie, de International Organization of Securities Commissions (IOSCO), de International Association of Insurance Supervisors (IAIS), het International Forum of Independent Audit Regulators (IFIAR) en de Basel Committee on Banking Supervision (BCBS).

commissie, die inmiddels valt onder de PIOB en verantwoordelijk is voor het wervings- en selectieproces. Bovendien wordt het regelgevend proces van de IAASB en de IESBA van dit jaar niet langer onder de IFAC-paraplu vormgegeven, maar onder een nieuw daarvoor opgerichte organisatie, de International Foundation for Ethics and Audit (AFEA). De nieuwe structuur beoogt verdere versterking van de onafhankelijkheid van het internationale regelgevend proces. De IFEA is opgericht door de Monitoring Group, de PIOB en IFAC, waarbij de meerderheid van de *trustees* bestaat uit PIOB-leden. Een voor de langere termijn afdoende en onafhankelijke financieringsstructuur voor deze nieuwe structuur is de volgende belangrijke stap ter verdere versterking van de onafhankelijkheid van de beide standard setting boards.

Transformeren

Volgens Van Diggelen duurt het zeker nog vijf jaar voordat de effecten van de transitie in de praktijk zichtbaar zullen zijn. "Het transformeren naar een multi-stakeholder-model voor de IAASB- en IESBA-boards, die op basis van een *global mindset* nieuwe standaarden uitvaardigen, duurt enkele jaren. Er mogen straks maximaal vijf accountants in de board zitten die zijn verbonden aan een accountantskantoor. Je kunt

‘Er lopen belangrijke projecten die moeten doorgaan, bijvoorbeeld op het gebied van fraude, continuïteit en ESG-assurance.’

echter niet meteen zo'n hele board vervangen. Er lopen belangrijke projecten die moeten doorgaan, bijvoorbeeld op het gebied van fraude, continuïteit en ESG-assurance. Bij vervanging van te veel leden tegelijk vertraagt het totstandkomingsproces van deze essentiële projecten, die elk kunnen bijdragen aan het verkleinen van de verwachtingskloof. De komende jaren zal aan de hand van roulatieschema's worden toegewerkt naar de nieuwe invulling. Net als voor de nieuwe organisatie is ook voor de PIOB een meer onafhankelijke financieringsstructuur een belangrijke succesfactor."

Van Diggelen benadrukt dat het belangrijk is om te beseffen dat goede

aansluiting van de internationale regelgeving bij verwachtingen van gebruikers en het brede publiek - waaronder ook de politiek - bijdraagt aan de relevantie van het accountantsberoep. Dat raakt ook de nationale aanpak.

"In navolging van de internationale ontwikkelingen is de NBA ook bezig met het hervormen van het regelgevend proces in Nederland. Daarvoor is afgelopen december een nieuwe verordening aangenomen. Er zal meer directe betrokkenheid van buiten zijn bij het regelgevend proces, onder andere door de instelling van een belanghebbendenorgaan beroepsreglementering. Die hervorming juich ik van harte toe." ←

SIMON VAN KOPPEN EN DIEDERICK HAKKERS VAN LUCANET:

“FINANCIËLE EN NIET-FINANCIËLE DATA VATTEN IS NIET MEER TE DOEN ZONDER TOOLING”

De grote of middelgrote onderneming die wil sturen op cijfers en ook op niet-financiële gegevens, kan, in een wereld die continu verandert, niet meer uit de voeten met spreadsheets of alleen het ERP-systeem. “Zonder de juiste tools voor de finance-afdeling is het niet meer te doen”, betogen Simon van Koppen, managing director, en Diederick Hakkers, sales consultant bij LucaNet.

Natuurlijk, grote zieners hebben in het verleden al eerder beweerd dat de wereld snel verandert. “Maar nu komen er toch meerdere ontwikkelingen bij elkaar”, constateert Van Koppen. “Allereerst zie je dat je door digitalisering sneller je cijfers bij elkaar kunt hebben en dus de onderneming beter kunt laten inspringen op de ontwikkelingen in jouw markt. Daarbij komt dat, ook op de finance-afdeling, jongere medewerkers hun intrede doen. Die zijn zo digital savvy dat ze het, in de oorlog om talent, niet meer pikken om met enkel bewerkelijke Excelsheets te moeten werken. Bijvoorbeeld voor consolidatie, rapportages maken, budgetteren en forecasting of scenario-analyses. Daar bovenop komt duurzaamheid, onder andere gevat in de Europese richtlijn Corporate Sustainability Reporting Directive. CSRD verplicht steeds meer bedrijven vanaf 2024 te rapporteren over hun impact op de mens en op het klimaat. Hoe voeg je dat samen met je financiële cijfers om samen met de business een integrale afweging te kunnen maken?”

EÉN TOOL VOOR CONSOLIDATIE EN RAPPORTAGE

Eén oplossing oftewel één versie van de waarheid is dan een absolute noodzaak. Van Koppen: “Eén tool voor consolidatie en rapportage van financiële en niet-financiële gegevens waar specifiek financial en business control, maar ook de rest van de hele finance-afdeling en managers in de business uit kunnen putten. Waar ze zelf hun rapportages uit kunnen halen en ook de diepte van het detailniveau in kunnen gaan als ze dat willen. Die tool moet intuïtief zo makkelijk te bedienen zijn dat finance en de business er zelf mee aan de slag kunnen. In die tool zijn randvoorwaarden voor een juiste administratie goed geborgd. Heel simpele voorbeelden: debit en credit moeten aan elkaar gelijk zijn, je moet dynamisch kunnen analyseren, eenvoudig kunnen doordrillen naar de facturen en makkelijk je budget en forecast kunnen presenteren. Ook moet er ook ruimte zijn voor achterliggend bewijsmateriaal in de vorm van

commentaren en pdf's. Bijvoorbeeld cijfers van het energieverbruik of de CO₂-uitstoot. Belangrijk, want ook op dat soort vlakken zoekt de accountant assurance. Dan kan de finance-afdeling niet met lege handen staan of lang moeten zoeken. Daarbij komt dat ook financiers, denk aan banken of private equity, dit soort informatie vragen. Als je het goed doet op het gebied van duurzaamheid, kun je zelfs gunstigere voorwaarden krijgen.”

VERSCHILLENDE WAARHEDEN

Hakkers legt uit waarom middelgrote en grote ondernemingen het niet meer redden met een spreadsheet om dit soort informatie bij elkaar te krijgen. “Allereerst: spreadsheets zijn zo slim als je ze zelf maakt. Hoe slimmer je ze maakt, hoe meer onderhoud het vergt. Per persoon verschilt het al hoe een spreadsheet is vormgegeven. Daarnaast hebben verschillende versies van spreadsheets de neiging rond te zweven in de organisatie. Daarmee creëer je verschillende waarheden. In een vergadering gaat het dan

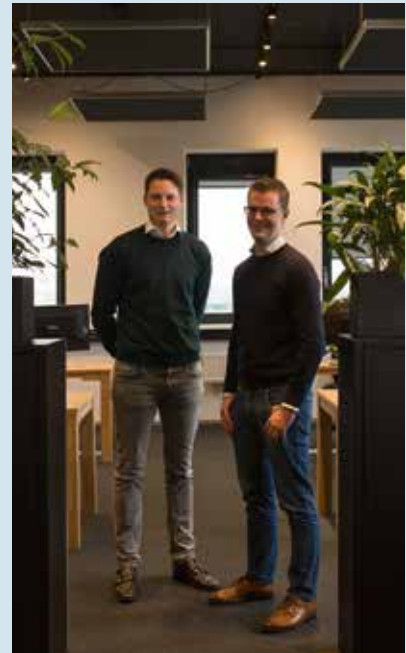
eerst over welke versies de deelnemers hebben en of ze wel naar hetzelfde kijken. Daarnaast zou je, om al die financiële- en niet-financiële gegevens te vatten, ontelbare spreadsheets moeten hebben en ook nog eens aan elkaar moeten linken. Dat is ondoenlijk. Je komt er gewoon niet mee weg. De kans op fouten en niet-compliant zijn is groot. Tel daarbij op dat Nederland vergrijsd en je dat terugziet op finance-afdelingen. Dan moet je wel meer automatiseren om hetzelfde werk te kunnen doen in minder tijd.”

ONVERWACHTE SCENARIO'S

De onderneming die snel wil inspringen op onverwachte scenario's zoals Covid-19, een sterk stijgende inflatie of het belang van duurzaamheid, kan niet zonder data. Van Koppen: “Neem de reiskosten. Veel bedrijven willen het aantal reizen dat hun personeel maakt, terugdringen. Om zo de CO₂-uitstoot terug te dringen. Sommigen sturen dan een enquête naar hun medewerkers waarin ze

vragen hoe vaak ze naar kantoor komen en reizen. Dat is natuurlijk geen bewijslast. Dus dat soort informatie met bijbehorende bewijslast zul je vast moeten leggen als je tot sturing op duurzaamheidscriteria wilt komen. Hetzelfde geldt voor andere CO₂-emissies, energieverbruik, maar ook de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen of de mate waarin de bedrijfsactiviteiten de biodiversiteit aantasten. Data is key om te weten wat de bedrijfsimpact is.”

Van Koppen eindigt dan ook met: “Als je wilt sturen op financiële en niet-financiële gegevens en daar de afweging bij wilt maken, kun je niet om goede tooling heen. Als LucaNet kunnen we uit meer dan driehonderd ERP-, boekhoudsystemen en andere bronnen tappen. Om zo tot die ene versie van de waarheid te komen. Je kunt daarbij zelf aan de slag met de inrichting, maar je bent ook nog eens verzekerd van directe telefonisch support in Nederland als je het nodig hebt. We staan je graag te woord.”

**Simon van Koppen
Diederick Hakkers**

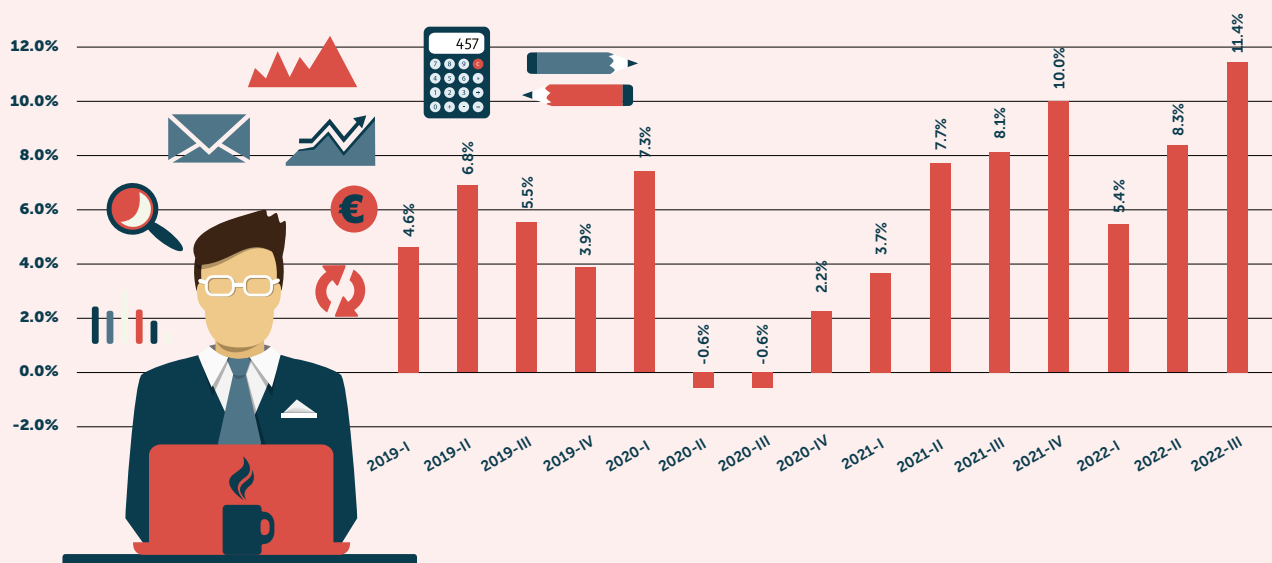
Lucanet.nl

LucaNet
Simply intelligent.

BECIJFERD: ACCOUNTANCYSECTOR

Eind 2022 verschenen diverse publicaties die een beeld gaven van de accountancy in Nederland, waaronder de AV-Top50 van vaksite AccountancyVanmorgen en een rapport van de AFM. De accountancysector in cijfers.

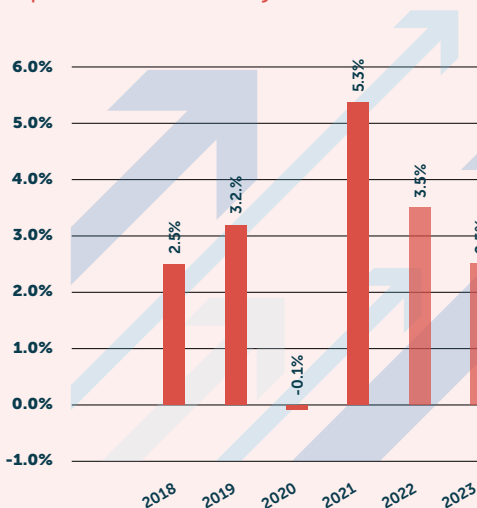
Omzet Accountancy, belastingadvisering en administratie omzetontwikkeling t.o.v. een jaar eerder

Bron: CBS

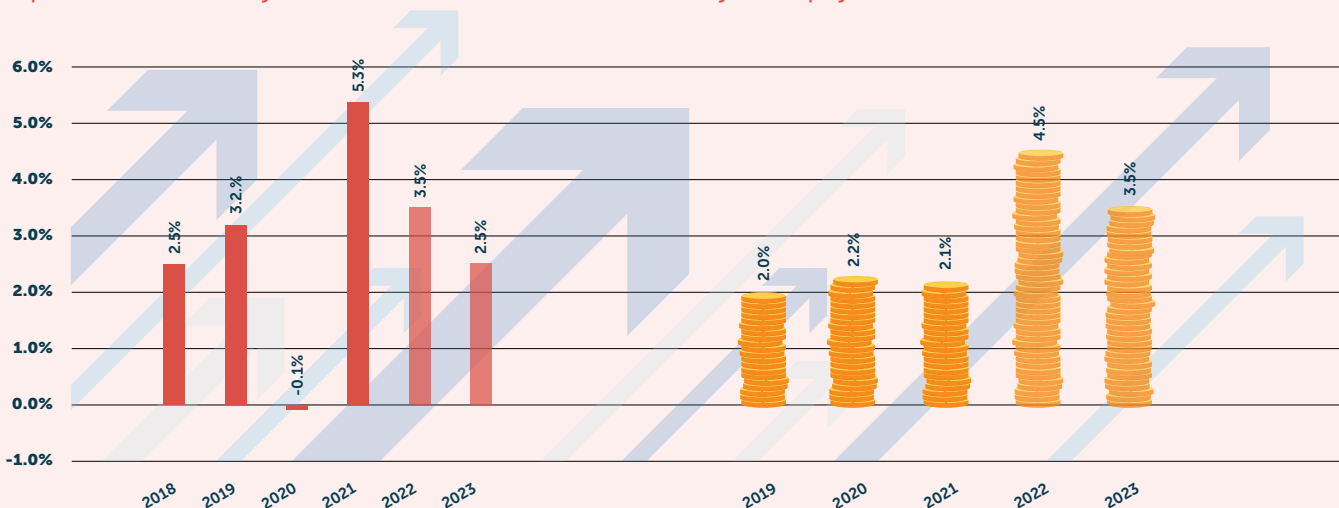
Volumegroei accountancysector

Groei gefactureerde uren ten opzichte van het jaar daarvoor

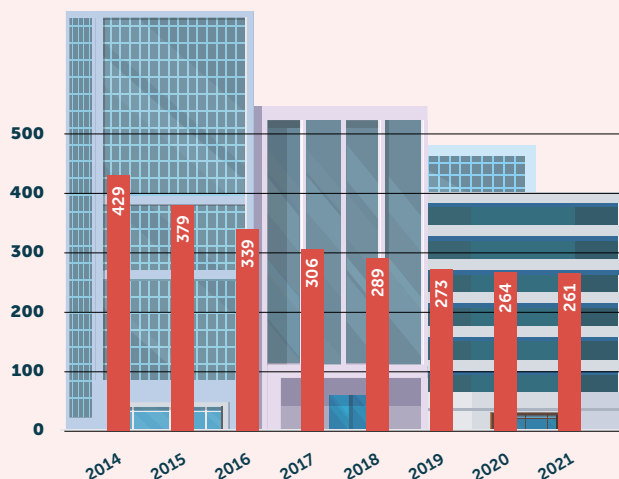
Tarieven accountants

Ontwikkeling gerealiseerde tarieven, jaar-op-jaar

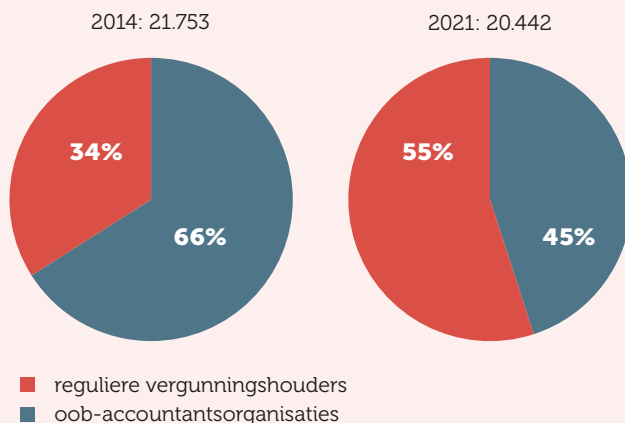
Bron: CBS, ramingen 2022 en 2023 ING Research

Aantal accountantsorganisaties (reguliere en oob-vergunninghouders)

Bron: AFM, Sector in beeld 2022

Aantal wettelijke controles

Bron: AFM, Sector in beeld 2022

Grootste accountantskantoren

Positie 2020 2021			Omzet 2021 (x €1 mln)	Omzet 2020 (x €1 mln)	Fte 2021
1	1	Deloitte	1.032,0	1.015,5	6.172
2	2	PwC	936,3	949,8	5.241
3	3	EY	900,0	905,0	4.562
4	4	KPMG	592,1	549,6	3.490
5	5	BDO	319,0	306,9	2.529
6	6 & 10	Flynth	234,5	223,0	2.126
7	7	Mazars	124,3	123,7	933
8	8	Baker Tilly	105,1	99,5	770
9	9	Alfa	98,9	94,9	873
10	11	De Jong & Laan	77,9	71,8	588
11	12	Grant Thornton	76,3	66,7	551
12	13	RSM	71,4	63,5	493
13	19 & 26	HLB Witlox Van den Boomen	69,1	67,6	549
14	14	Moore DRV	64,4	62,9	531
15	15	ABAB	60,7	62,9	580
16	16	Crowe Foederer	57,2	52,7	422
17	17	Countus	50,6	48,9	457
18	24	ETL	44,3	31,7	413
19	18	Moore MTH	43,1	41,9	346
20	21	kroeseWevers	40,5	36,6	322
21	20	Van Oers	40,2	36,8	344
22	23	Visser & Visser	37,2	32,9	298
23	22	Schipper Groep	37,1	35,3	295
24	25	CROP	34,8	30,7	264
25	27	Verstegen	31,3	29,1	164

Bron: Accountancy Vanmorgen/Full Finance. De complete AV-Top 50 is op 6 december 2022 gepubliceerd op de website AccountancyVanmorgen. De cijfers van Deloitte, PwC, EY, KPMG en Mazars betreffen gebroken boekjaar 2020/21; KPMG is exclusief KPMG Meijburg. De cijfers over 2021 van Flynth betreffen opgeteld Flynth, accon avm en Astrium, de cijfers over 2020 betreffen opgeteld Flynth en accon avm. De cijfers over 2020 van HLB Witlox Van den Boomen betreffen opgeteld HLB Van Daal en Witlox Van den Boomen.

Vanaf 2024 gaan grote bedrijven verplicht rapporteren over duurzaamheidsprestaties. De tijd van treuzelen is voorbij. Keten-aansprakelijkheid is daarbij een extra zorg. Accountants lopen zich ondertussen warm. “De nieuwe wetgeving zal hoe dan ook het accountantsberoep veranderen.”

TEKST USHA GANGA, LUCAS GEUSEBROEK EN MARC SCHWEPPE BEELD SHUTTERSTOCK

Nieuwe fase in duurzaamheid komt snel dichterbij

Het schiet nog niet echt op. Dat lijkt de boodschap van organisaties als Milieudefensie, MVO Nederland en denktanks als Carbon Market Watch en NewClimate Institute. Hoewel bedrijven graag in ronkende taal berichten over hun duurzaamheidsinspanningen, worden die beloftes vooral op papier gemaakt, stellen de klimaatorganisaties. *Time to put your money where your mouth is*, want er is nog een flinke slag te maken richting de ‘netto nul’ uitstoot-ambitie die halverwege deze eeuw moet worden gehaald. Kritische rapporten en strenge brieven aan grote multinationals én hun accountants zetten de afspraken op scherp. Houd je aan de regels, anders zien we je in de rechtszaal.

Index

Medio 2022 publiceerde Milieudefensie een ‘Klimaatcrisis-Index’, waarin de klimaatplannen van dertig grote Nederlandse bedrijven tegen het licht worden gehouden. Na de gewonnen klimaatzaak tegen Shell vroeg de

milieubeweging begin 2022 nog eens 29 andere grote bedrijven naar hun plannen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Het NewClimate Institute, een onderzoeksbureau uit Keulen gespecialiseerd in klimaatbeleid, rekende die plannen door.

Qua betrouwbaarheid lieten de voornemens van het bedrijfsleven te wensen over, vonden de onderzoekers. Geen enkel bedrijf scoorde hoog of redelijk; slechts vijf bedrijven kregen het oordeel gemiddeld. Ook de grote banken scoorden laag. Directeur Donald Pols van Milieudefensie gaf aan niet terug te deinzin voor juridische stappen. “Wij zijn er niet om rechtszaken te voeren, maar om gevaarlijke klimaatverandering te stoppen. Als het nodig is, zijn we wel degelijk bereid en in staat nieuwe rechtszaken te starten.”

Brief aan accountants

Vervolgens sprak Milieudefensie in september vorig jaar per brief de vier grootste accountantsorganisaties aan

op hun rol als controleur van de genoemde dertig bedrijven. Want door klimaatverandering worden ondernemingen met legio financiële risico’s geconfronteerd “die per definitie van materieel belang zijn indien die bedrijven niet handelen in lijn met de Parijsdoelstelling”. Accountant EY gaf eerder bij de controle van Shell het goede voorbeeld, vond Milieudefensie, door de financiële informatie van het olieconcern over de gevolgen van klimaatverandering als *key audit matter* te benoemen. “Deze accountant heeft een belangrijk signaal afgegeven; het is nu tijd dat vakgenoten gaan volgen”, aldus directeur Pols. “De klimaatregelgeving is aan snelle verandering onderhevig en van de accountant wordt verwacht dat deze de ondernemingen controleert en daarop voorbereidt.”

Regels

Daarmee komen we op het punt van de regelgeving. Inmiddels liggen er afspraken over Europese standaarden →

voor duurzaamheidsinformatie. De Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) werd in november 2022 aangenomen door het Europees Parlement. Die richtlijn verplicht allereerst de grootste ondernemingen om vanaf boekjaar 2024 in hun bestuursverslag gedetailleerd te rapporteren over hun impact op het milieu, sociaal beleid en goed bestuur. Toetsing van die rapportage door accountants of een andere “onafhankelijke assurance service provider” moet *greenwashing* voorkomen en investeerders beter zicht bieden op de

duurzaamheid van bedrijfsactiviteiten. Vanaf 2025 gaat de Europese richtlijn gelden voor andere grote ondernemingen en vanaf boekjaar 2026 ook voor (beursgenoteerde) mkb-ondernemingen. Opeens gaat het dus snel, ondanks een jaar uitstel ten opzichte van de aanvankelijke planning. Want boekjaar 2024, dat betekent dat de benodigde informatiesystemen vanaf begin volgend jaar moeten worden gevoed met de juiste, relevante informatie. Een richtlijn alleen is niet genoeg, dus kwam EFRAG (European

Financial Reporting Advisory Group) in het kielzog van de CSRD eind 2022 ook met de eerste set European Sustainability Reporting Standards (ESRS), die moeten dienen als nieuw verslaggevingsstelsel voor duurzaamheidsinformatie. In de loop van 2023 volgen de tweede en derde set verslaggevingsstandaarden.

Complex

De ESRS benoemen verschillende ESG-onderwerpen op het gebied van duurzaamheid om over te rapporteren en vragen daarbij inzicht te geven in gestelde targets. Ook over de inrichting van de organisatie op het gebied van duurzaamheid, zoals governance, risicomanagement en interne beheersing, zal worden gerapporteerd, oftewel: Hoe gaan die targets dan bereikt worden? “Overweldigend complex”, stelt hoogleraar accounting Jan Bouwens na zijn eerste verkenning van de nieuwe standaarden. De *metrics* (maatstaven voor *environmental*, *social* en *governance*, ESG) worden gepresen-

DUURZAAMHEID ALS VERPLICHT PE-ONDERWERP

Duurzaamheid is door de NBA aangewezen als verplicht PE-onderwerp voor accountants in 2023.

Iedere accountant dient in 2023 minimaal acht uur te besteden aan de eigen ontwikkeling op het gebied van duurzaamheid. Het onderwerp is daarbij breed ingestoken, wat betekent dat ook de thema's *environmental*, *social* en *governance* vallen binnen de PE-verplichting. De wijze waarop NBA-leden invulling geven aan de permanente educatie is vormvrij en ook afhankelijk van het eigen werkveld en kennisniveau. Wel heeft de NBA op basis van de diverse werkvelden en ontwikkelniveaus een ontwikkelaanpak op maat ontwikkeld. Meer informatie is beschikbaar via nba.nl.

teerd in vijftien bijlagen, die honderden pagina's beslaan. "Gelet op het feit dat alles met alles samenhangt, lijken we van de regen in de drup te geraken met de door EFRAG voorgestelde rapportages", vreest Bouwens. "De kans is groot dat de maatstaf die ertoe doet - uitstoot broeikasgas - verdrinkt in 150 goedbedoelde *metrics*." De hoogleraar pleit er dan ook voor prioriteit te geven aan twee maatstaven: winst en uitstoot broeikasgassen. De rest volgt later wel. Collega-hoogleraar Arjan Brouwer ziet grote meerwaarde in de onderwerpen die nu bij de klant op de agenda komen: "Een indringend gesprek met het management van een onderneming over klimaatrisico's, de impact daarvan op het bedrijfsmodel en de financiële implicaties, inclusief de doorvertaling daarvan naar de jaarrekening. Daarmee kun je als accountant niet alleen bijdragen aan goede verslaggeving, maar ook aan bewustwording bij ondernemingen en het versneld 'opharden' van soms vage voornemens."

Ingrijpende verbouwing

De ESRS zijn breder opgesteld en met reden. Met alleen het vergroenen van onze energie en dus verlagen van de uitstoot van broeikasgassen zijn klimaatverandering en andere maatschappelijke problemen als biodiversiteitsverlies, sociale ongelijkheid en de grondstoffencrisis niet opgelost. Hoogleraar transitiekunde Jan Rotmans benoemt in zijn boek 'Omarm de chaos' tien actuele systeemtransities, waarvan er zeven direct aan de ESRS zijn te koppelen. Antonio Guterres, secretaris-generaal van de VN, zegt het als volgt: "If you cannot set a credible course for net-zero, you should not be in business. Your core product is our core problem." De CSRD is niet het begin van een kleine *add-on* op de financiële boekhouding, maar vraagt een ingrijpende verbouwing van de manier waarop prestaties van bedrijven worden

gestuurd en beheerst. Een nieuw sturingssysteem, gericht op lange termijn waardecreatie voor alle stakeholders in plaats van aandeelhouderswaarde alleen. Dat is inderdaad overweldigend complex. Tegelijkertijd riepen de invoering van IFRS in 2005 en de SOx-verplichting na Enron soortgelijke protesten op, maar zijn beide systemen inmiddels volledig vanzelfsprekend. De transformatie die CSRD vraagt, kan bedrijven helpen een wendbare en weerbare koers te varen in de toekomst en tegelijk de transitie naar een duurzame economie versnellen.

'De klimaatregelgeving is aan snelle verandering onderhevig en van de accountant wordt verwacht dat deze de ondernemingen controleert en daarop voorbereidt.'

Afkortingenbrij

Naast de nieuwe Europese standaarden ESRS is er ook nog een wereldwijd raamwerk voor duurzaamheidsstandaarden in ontwikkeling, afkomstig van de International Sustainability Standards Board (ISSB). Die board is opgezet vanuit de IFRS, de wereldwijde *standardsetter* voor financiële verslaggeving. Niet heel verwonderlijk dat Hans Stegeman, hoofdstrateeg bij Triodos, in een FD-column spreekt over een "ongekende afkortingenbrij, een geheimtaal van acroniemen waar een wereld van aannames, raamwerken, definities, regulering en technische begrippen achter zit". Je kunt bedrijven niet dwingen om werkelijk te verduurzamen via rapportageverplichtingen, stelden oud-Unilever-topman Paul Polman en Volkert Engelsman, algemeen directeur van Eosta, eerder in NRC. "Het gevaar is dat we afstevnen op een oneindige bureaucratie van de duurzaamheid, waarin alleen de

allergrootste bedrijven nog hun weg naar de Europese miljarden weten te vinden." Tegelijkertijd brengt de dubbele materialiteitslens bedrijven inzicht in de langetermijn financiële risico's die op de organisatie afkomen als gevolg van de eerder benoemde systeemtransities. Zonder dit inzicht vaart een bedrijf momenteel blind en kan daardoor zomaar verkeerde besluiten nemen. Experts uit de accountantssector, zoals Mark Vaessen van KPMG, hopen vooral dat de Europese en wereldwijde standaarden gelijk worden getrokken. Een goed signaal is dat het ISSB-bestuur in

Frankfurt wordt gehuisvest; dat zegt iets over de voortrekkersrol van Europa richting eerlijke en transparante duurzaamheidsverslaggeving. Het geeft "vertrouwen dat de Europese standaarden worden gebouwd op die van de ISSB", aldus Vaessen, die inmiddels ook voorzitter is van Accountancy Europe, de Europese belangenorganisatie voor het accountantsberoep.

Accountants

Als eerste zijn dus de bedrijven aan zet en daarmee ook interne accountants en accountants in business. Opmerkelijk daarom dat in de ESRS-verslaggevingsstandaarden geen plek is toebedeeld aan internal auditors. Volgens Wim Bartels, senior sustainability partner bij Deloitte, zijn dat toch de "verbindingstroepen" van de duurzaamheid. Bij verslaggeving hoort ook externe controle en dan komt de openbaar accountant in beeld. Daarbij →

wordt aanvankelijk uitgegaan van het verstrekken van een beperkte mate van zekerheid (*limited assurance*). Later wordt dat mogelijk aangescherpt naar een redelijke mate van zekerheid (*reasonable assurance*). Afgelopen najaar publiceerde de NBA zelf alvast de herziene Standaard 3810N 'Assurance bij duurzaamheidsverslaggeving'. Die herziene standaard geeft inzicht in de werkzaamheden die een accountant uitvoert tijdens assurance-opdrachten bij duurzaamheidsinformatie in het jaarverslag, of in een apart duurzaamheidsverslag. De standaard is verplicht van toepassing op duurzaamheidsverslaggeving over verslagjaren eindigend op 15 december 2023 of daarna, maar kan vrijwillig eerder worden toegepast. Met de herziene standaard loopt de NBA voor op andere landen, die vrijwel nergens nog standaarden voor het geven van zekerheid bij duurzaamheidsverslaggeving hebben opgesteld. Maar goede controle van duurzaamheidsinformatie vraagt ook om specialistische kennis; via inzet van specialisten uit andere disciplines in het controleteam, of via specialisatie tot duurzaamheidsaccountant. "De nieuwe wetgeving zal hoe dan ook het accountantsberoep veranderen", menen Nyenrode-hoogleraren Lineke Sneller en Ruud Vergoossen in een column in het FD. "De accountantsverklaring gaat zich immers ontwikkelen van uitsluitend terugkijkend naar terug- en vooruitkijkend, van een oordeel over uitsluitend financiële prestaties naar een oordeel over prestaties in financiën, duurzaamheid, sociaal functioneren en governance. De verklaring heeft niet langer slechts betrekking op een onderneming in isolatie, maar op een onderneming opererend in een waardeketen." Zo wordt de verklaring relevanter voor het maatschappelijk verkeer.

Ketenaansprakelijkheid

De keten, daar zit nog wel een hobbel die moet worden genomen rondom de verduurzaming van bedrijven. Heel lang is de verantwoordelijkheid over

'De verklaring heeft niet langer slechts betrekking op een onderneming in isolatie, maar op een onderneming opererend in een waardeketen.'

misstanden elders in de waardeketen neergelegd, bij de onderaannemers waar de misstanden plaatsvonden. Multinationals konden niet worden aangesproken op de wijze waarop hun bedrijfsmodellen (bijvoorbeeld lage prijzen) leidde tot negatieve effecten elders in de wereld. Denk aan grote misstanden in de kledingindustrie. Zowel politici als bedrijfsleven vonden maatschappelijk verantwoord ondernemen belangrijk, maar alleen als het binnen de huidige inrichting van het systeem past. Die tijd van vrijblijvendheid is voorbij, de aansprakelijkheid van organisaties wordt uitgebreid met de waardeketen.

In Nederland betekende dat alvast de presentatie van een 'Initiatiefwet verantwoord en duurzaam internationaal ondernemen', die de verantwoordelijkheid voor een duurzame productieketen oplegt aan alle actoren in die keten. Zes partijen in de Tweede Kamer kwamen met de initiatiefwet, waaronder ook regeringspartijen D66 en ChristenUnie. Maar topman Peter Berdowski van baggeraar Boskalis spuwde op de tweede dag van dit jaar in het FD vuur over die plannen: "Volgens mij wordt

het ondernemen in Nederland mij dan onmogelijk gemaakt." Zijn stevige uitspraken zorgden voor veel discussie over de initiatiefwet, want nog meer grote bedrijven die Nederland dreigen te verlaten, dat is niet de bedoeling. Volgens de ministers van Buitenlandse Handel en van Economische Zaken en Klimaat moet Nederland geen andere koers gaan varen dan andere landen in de EU. Het zegt iets over de echte ambities van ondernemingen om te willen verduurzamen. Niet voor niets waren de klimaatdenktanks Carbon Market Watch en NewClimate Institute ook in februari weer kritisch over de goede bedoelingen van grote internationale ondernemingen. "De overgrote meerderheid van deze bedrijven doet gewoon niet wat ze hebben beloofd." De verslaggevingsstandaarden liggen er inmiddels, de deadline voor de eerste ondernemingen komt snel dichterbij. Duurzaamheidsinformatie is onontkoombaar en essentieel en de bal ligt eerst bij bedrijven. Maar zoals Polman en Engelsman al stelden in NRC: "Echte verandering wordt niet opgelegd, die komt van binnenuit." ←

Geef jouw boekhouding een boost

Met Basecone en Twinfield Boekhouden

Wil je jouw processen slim automatiseren? Met Basecone en Twinfield Boekhouden heb je administratieve taken snel en efficiënt uitgevoerd. Onze software is veilig, rijk aan functies en werkt 100% in de cloud. Zo houd je je administratie gemakkelijk up to date. Daarbij koppelen Basecone en Twinfield Boekhouden met vele andere pakketten. Ideaal voor bijvoorbeeld webshops, zorg en agro!

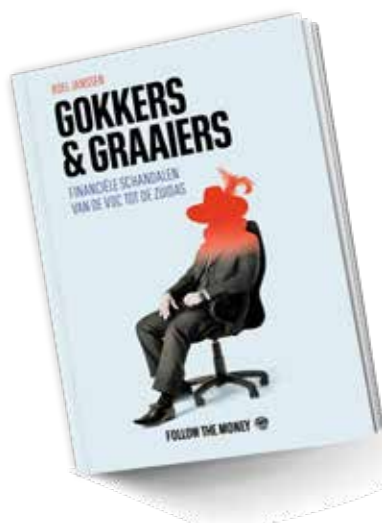

Ontdek het zelf op twinfield.nl

BRONNEN

Te mooi om waar te zijn

If it is too good to be true, it usually is... Een waarheid als een koe, een waarschuwing die al heel lang als een rode vlag zou moeten dienen, maar toch gaan er altijd weer hele volksstammen voor de bijl als er een prachtig en aanstekelijk verhaal over hoge rendementen op korte termijn met weinig tot geen risico langskomt.

Overigens, de opletende lezer zal misschien denken 'Wacht eens even, heeft Roel Janssen niet eerder een boek over financiële schandalen geschreven?'. Ja, inderdaad. In 2011 verscheen *Grof geld* (zie *Accountant nummer 5* uit mei 2011) en dit boek *Gokkers & graaiers* is een volledig herziene uitgave hiervan.

En dat komt prima uit, want dat betekent dat er onder andere een aantal nieuwe hoofdstukken zijn toegevoegd over bijvoorbeeld Vestia en ING en die liggen natuurlijk nog heerlijk vers in het geheugen.

Maar eerst - net als in *Grof geld* - duikt Janssen de geschiedenis in van Nederlandse schandalen en dan komt uiteraard de 'tulpenmanie' ook weer prominent langs. En dit blijft toch wel heerlijk leesvoer. 'Hoe kunnen mensen zo dom zijn?' Tegelijkertijd, hoe makkelijk is het toch ook om mee te gaan met een soort van collectieve gekte. Overigens vergelijkt Janssen de tulpenbollenmanie met de crypto currencies van vandaag de dag. En dat blijkt in de afgelopen maanden ook nog eens volkomen terecht te zijn. En natuurlijk krijgt ook Lodewijk Pincoffs zijn eigen hoofdstuk. De Rotterdamse havenbaron uit de negentiende eeuw die er - na zijn omvangrijke malversaties - min of meer voor zorgde dat er een beroepsgroep kwam die onafhankelijk de financiële controle van de boekhouding van bedrijven op zich nam. Namelijk het in 1883 door Barend Moret opgerichte Bureau van Boekhouding Confidencia. Je kunt grote boef Pincoffs dus ook als de *godfather* van het accountantsberoep in Nederland beschouwen, misschien wel meer dan Limperg, maar dit terzijde.

Duidelijke toevoegingen aan het boek zijn de al genoemde hoofdstukken over Vestia en het witwasschandaal bij ING. Plus nog een nieuw laatste hoofdstuk dat wel bijzonder actueel is. Getiteld 'Bediende Joost' behandelt dit de financiële dienstverlening aan Russische bedrijven en oligarchen. Deze 'bediende Joost' is uit de (strip)boeken van Marten Toonder over de belevenissen van Olivier B. Bommel en Tom Poes: 'Met uw welnemen.' Met ander woorden 'u vraagt, wij draaien' en met de gebruikelijke Zuidas-tarieven levert dat een goed belegde boterham op voor een breed scala aan advocaten, fiscalisten, notarissen, bankiers én accountants.

Economisch interessant maar vanuit maatschappelijk oogpunt uitermate discutabel.

Overigens stelt Janssen in zijn inleiding dat dit boek geen conclusies en moralistische vermaningen bevat, maar zo tussen de regels door is de mening van Janssen wel te distilleren.

Enfin, de Engelse uitspraak van aan het begin in gedachte, zullen sommige mensen het wel nooit leren en dat betekent dat we over een pakweg tien jaar hopelijk weer een vervolg krijgen op deze fijne wegleser. Wellicht kan Janssen alvast tijd in zijn agenda reserveren voor een hernieuwde beschrijving van de schandaaltjes die de komende jaren ongetwijfeld gaan plaatsvinden in onze 'aangeharkte polder met fatsoenlijke bestuurders, deugdzame ondernemers en prudente bankiers'. Tsja, na lezing van dit boek moet je wel naïef zijn om daar nog in te geloven. En dat zijn nu precies de mensen die... ja inderdaad, *too good to be true*.

Roel Janssen - *Gokkers & graaiers: financiële schandalen van de VOC tot de Zuidas, Follow the money*/Roel Janssen 2022, ISBN 978 90 8319 605 3

Een gewaarschuwd mens...

Als accountant wil je er graag op tijd bij zijn, vóórdat het verkeerd gaat met de klant. Daartoe biedt dit boekje nuttige leesstof.

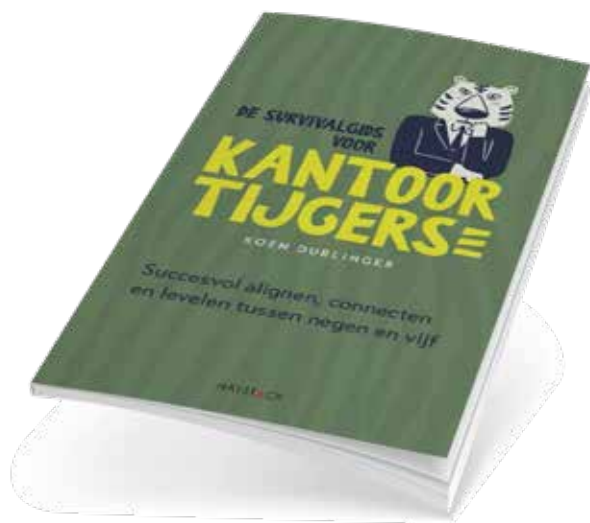
Het bevat acht verhalen over fictieve ondernemers en bedrijven, voortgekomen uit een meerjarig onderzoeksproject van de Hogeschool Rotterdam. Let wel, fictief maar wel degelijk gebaseerd op concrete ervaringen.

De verhalen schetsen de problemen als 'geen strategie' of 'geen financieel inzicht', 'verkeerde kostenbesparingen' maar ook de positieve omslag die kan worden gemaakt als de ondernemer en de adviseur/accountant de problematiek (h)erkennen en gezamenlijk aan de slag gaan.

Een interessant boek, zeker voor de accountant werkzaam in de mkb-praktijk.

Diverse auteurs - 'Ik heb geen probleem': acht verhalen over ondernemers die het verval van hun bedrijf nog net op tijd opmerkten, Hogeschool Rotterdam - Kenniscentrum Business Innovation 2022, ISBN 9789493012370

Ondertussen op kantoor

Te midden van het actuele debat of we allemaal weer meer dagen naar kantoor moeten krijgen we in elk geval wat tips gepresenteerd om de kantooruurtjes dan maar ook zo succesvol mogelijk door te komen.

In een vrolijke en directe schrijfstijl met de nodige kwinkslagen beschrijft Durlinger een aantal basisregels en ongeschreven regels van het kantoorleven. Zowel handig om weer te 'wennen' na al het thuiswerken alsmede een goede gids voor de kantoorjungle die immers ook continu verandert. Het boekje is gericht op de grotere kantoren met een *corporate* mentaliteit, en inderdaad, die hebben zo hun eigen jargon en regeltjes om door heen te laveren. Overigens is Durlinger geen fan van hybride werken, dat moet zich naar zijn mening nog maar eens goed bewijzen in de praktijk. In elk geval is de conclusie dat het kantoorleven bijna een vorm van topsport is en deze toegankelijk geschreven gids levert de nodige munitie op om daarin een goede prestatie te leveren.

Koen Durlinger - De survivalgids voor kantoor tijgers: succesvol alignen, connecten en levelen tussen negen en vijf, Haystack 2022, ISBN 9789461265210

ELLY'S BOEKBLOG

Fictie, maar wordt vanzelf non-fictie

... aldus de auteur van Het Alles, Dave Eggers. Na het bepaald stevige en wetenschappelijke Het Klimaatboek had ik in de vakantie zin in een ontspannende roman, zonder klimaatzorgen. In mijn koffer ging de opvolger van De Cirkel, het geweldige boek over Facebook op steroïden. Ik kwam er al snel achter dat Het Alles níét ontspannend was, en wél over het klimaat ging.

The Circle (Facebook) is inmiddels gefuseerd met *The Jungle* (Amazon), zo beschrijft een hilarisch stukje in het begin. Het nieuwe bedrijf heet nu *The Every* en het koopt twee bedrijven per week op: productiebedrijven, transportbedrijven, van alles. Precies, ze doen inmiddels Alles. En natuurlijk ontwikkelen ze de meest krankzinnige apps en monitoren, meten en weten Alles. De dappere hoofdpersoon Delaney vindt dit veel te ver gaan en gaat *undercover* bij The Every om het bedrijf te saboteren.

Tot zover is het boek grappig, spannend én ontspannend. Maar dan (*spoiler alert!*) bedenkt Delaney de ultieme app, waardoor de hele wereld zich tegen The Every zal keren. Haar idee? Beperken van de keuzevrijheid van mensen. En omdat The Every inmiddels 82 procent van de online verkopen in handen heeft, is dit makkelijk. Alleen producten die voldoen aan de Every-normen voor duurzaamheid en eerlijk loon worden nog verkocht. En kopen consumenten toch iets slechts, dan worden ze publiekelijk te schande gezet ... via een Every-app. Every is de enige met genoeg macht om de wereld te redden, stelt Delaney.

De wereld redden of vrijheid, is dat onze keuze? Daar dacht ik de rest van de vakantie over na.

Dave Eggers, Het Alles, Uitgeverij De Bezige Bij, 2021, ISBN 9789403149110

Elly Stroo Cloeck is project- en interimmanager GRC, audit en accountancy. Ze schrijft recensies en samenvattingen van managementboeken, te vinden op 1001managementboeken.nl.

Drie winnaars bij finale NBA Impact Challenge

Drie teams van scholieren en studenten hebben de NBA Impact Challenge voor het schooljaar 2022-2023 gewonnen. Tijdens een live finale op 9 februari 2023 bij de NBA streden de twee beste teams in elke categorie (havo, vwo en hoger onderwijs) om de winst.

Deze zes teams haalden de finale door in de afgelopen maanden via hun school, hogeschool of universiteit de NBA Impact Challenge te spelen, die onderdeel is van de arbeidsmarktcampagne van de NBA. Tijdens de finale werden de zes teams bevraagd door een jury, bestaande uit Kris Douma (voorzitter NBA), Adrianca Mens (BDO), Mark Vaessen (KPMG) en Maaïke Westra (bestuurslid NBA Young Profs).

Bij de havo-scholieren wonnen de leerlingen van Lyceum de Grondel uit Hengelo en bij het vwo een team van Gomarum Scholengemeenschap uit Gorinchem. Bij het hoger onderwijs ging de prijs naar de Rijksuniversiteit Groningen.

NBA Impact Challenge

In totaal deden afgelopen najaar circa 55 onderwijsinstellingen en meer dan 2.500 scholieren en studenten mee aan de NBA Impact Challenge. Daarbij gingen de jongeren in kleine teams aan de

slag met een echte casus. Op deze manier konden zij kennis maken met het accountantsberoep. In de praktijkcase van dit schooljaar stonden twee jonge ondernemers en hun duurzame koffiezaak Nossa Barista centraal. De scholieren en studenten gaven als accountants advies over hoe de ondernemers met verschillende vraagstukken kunnen omgaan.

Campagne schooljaar 2023-2024

Dit voorjaar ontwikkelt de NBA samen met bureau Soapbox een

nieuwe casus, die in het najaar van 2023 op de verschillende onderwijsinstellingen wordt ingezet. De lessen en colleges worden live in de klas verzorgd. Naast de casus vertelt een accountant (in opleiding) daarbij over het beroep. Hiervoor maakt de NBA gebruik van een ambassadeursnetwerk van meer dan honderd enthousiaste accountants uit heel Nederland.

Meer informatie over de NBA Impact Challenge is te vinden op www.accountancyvoordjou.nl.

Nieuwe IFAC-voorzitter

De International Federation of Accountants (IFAC) heeft bij het jongste wereldcongres in Mumbai Asmâa Resmouki gekozen tot voorzitter.

Zij is de eerste IFAC-president uit de regio Afrika-Midden-Oosten en de derde vrouwelijke president en stelt over haar benoeming dat IFAC "het goede voorbeeld geeft op het gebied van diversiteit". Resmouki vervult het voorzitterschap tot en met november 2024. Ze was al sinds twee jaar plaatsvervangend voorzitter van IFAC. Eerder was ze als partner verbonden aan EY en Deloitte, sinds 2020 heeft zij haar eigen adviespraktijk.

Coen Bongers nieuwe secretaris CEA

Coen Bongers wordt per 1 mei 2023 de nieuwe secretaris van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA).

Coen Bongers volgde de accountantsopleiding bij Hogeschool Windesheim en de Universiteit van Amsterdam. Na twaalf jaar in de controle te hebben gewerkt, stapte hij in 2007 over naar het accountantsonderwijs bij Hogeschool Windesheim. Sinds 2012 is hij daar hoofd van de bachelor- en post-bacheloropleiding Accountancy.

Sinds 2018 heeft Bongers ook zitting in het bestuur van het AC-Scholenoverleg, het samenwerkingsverband van hbo-accountantsopleidingen. Deze functie beëindigt hij vanwege de overstap naar CEA. Coen Bongers volgt Jan-Paul Leerentveld op, die eind 2022 zijn vertrek bij de CEA aankondigde.

Mark Vaessen voorzitter Accountancy Europe

Mark Vaessen is medio december 2022 voor twee jaar benoemd tot bestuursvoorzitter van Accountancy Europe, de Europese belangenorganisatie voor het accountantsberoep, waarin vijftig beroepsorganisaties uit 35 landen zijn verenigd.

Met de benoeming van Vaessen als president blijft de NBA de komende twee jaar vertegenwoordigd in het bestuur van Accountancy Europe. De Duitser Jens Poll is verkozen tot deputy president, een functie die de afgelopen twee jaar door Vaessen werd vervuld.

Mark Vaessen was sinds 2013 voorzitter van de Corporate Reporting Policy Group van Accountancy Europe en daarvoor van de Financial Reporting Policy Group. Hij heeft uitgebreide ervaring met standard setting en regelgeving, onder meer door zijn voormalige bestuurslidmaatschap van EFRAG en SASB. Hij is tevens partner van KPMG.

Na drie jaar weer een Accountantsdag

De NBA heeft na drie jaar onderbreking weer een Accountantsdag gepland, voor 23 november 2023.

Vanwege de coronapandemie, die in maart 2020 uitbrak, schrapte de NBA de geplande edities van de Accountantsdag voor 2020 en 2021. De viering van het 125-jarig jubileum van de beroepsorganisatie werd eind 2020 noodgedwongen omgezet naar een online programma. En gezien de onzekerheid over een mogelijke nieuwe piek van het virus in het najaar werd ook eind 2022 nog geen Accountantsdag georganiseerd.

Maar inmiddels heeft de NBA weer een datum gekozen voor de volgende Accountantsdag: donderdag 23 november 2023. Het jaarcongres voor alle leden van de NBA, relaties en andere belangstellenden wordt georganiseerd op een centrale locatie, het nieuwe AFAS Theater in Leusden. Meer informatie over thema, sprekers en programma volgt de komende tijd via nba.nl.

Accountantsopleiding moet aantrekkelijker en toekomstbestendig worden

De instroom voor een toekomstige accountantsopleiding moet meer divers en breder worden. Theorie en praktijk moeten beter op elkaar aansluiten en resulteren in een geïntegreerde beroepsopleiding, gevolgd door na-ervaringsonderwijs.

Dat schrijven de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (CEA) en de Raad voor de Praktijkopleidingen van de NBA (RPO) in hun rapport 'Stip aan de Horizon' over de toekomst van de accountantsopleiding. De aantrekkelijkheid en studeerbaarheid van de accountantsopleiding staan onder druk, aldus CEA en RPO. De instroom in en het marktaandeel van de accountantsopleidingen dalen en het rendement van de accountantsopleiding laat te wensen over. Studenten geven signalen af dat zij de huidige theorie- en praktijkopleiding in combinatie met de werkdruk te zwaar vinden. Slechts de helft van het aantal afgestudeerde studenten van een initiële (hbo- of wo-) accountantsopleiding komt uiteindelijk in het

accountantsregister. Steeds meer thema's worden aan de accountantsopleiding toegevoegd, maar er gaat bijna niets af.

Stip aan de horizon

Ook door de krapte op de arbeidsmarkt is het dringend nodig om de accountantsopleiding aantrekkelijker, studeerbaarder en toekomstbestendiger te maken, met behoud van het kwalitatief hoogwaardige niveau. CEA en RPO starten daarom samen eerder het project 'Stip aan de Horizon'.

In aanloop naar het rapport is met zoveel mogelijk verschillende stakeholders gesproken over een ontwerp voor een nieuwe accountantsopleiding. Belangrijke thema's daarbij waren

meer integratie tussen theorie en praktijk, een brede instroom, meer ruimte in de opleiding, vernieuwingen in onderwijs en toetsing en betere samenwerking en regie tussen partijen.

Uitkomst van het hele traject is een voorstel voor een toekomstbestendige accountantsopleiding, met één beroeps- en competentieprofiel, als basis voor de verschillende opleidingsfasen van de accountant. Niet alle voorgestelde wijzigingen zijn direct realiseerbaar, maar vragen om nadere uitwerking en afstemming met betrokken partijen, aldus het rapport. Advies aan CEA en RPO is om al op korte termijn te starten met innovaties in theorie- en praktijkdeel van de opleiding, terwijl tegelijk de dialoog wordt gestart over het nieuwe opleidingsmodel. Het rapport is beschikbaar via de websites van de CEA en de NBA.

Accountant moet controleverklaring soms ook aan OR verstrekken

Vanaf dit jaar moeten accountants, bij ernstige zorgen over de continuïteit van een onderneming, hun controleverklaring ook aan de ondernemingsraad verstrekken.

Met ingang van 1 januari 2023 is in de Wet op de ondernemingsraden een nieuwe verplichting voor accountants opgenomen. Accountants die wettelijke controles verrichten, moeten in situaties van ernstige onzekerheid over de continuïteit van een onderneming "onverwijld" een kopie van hun controleverklaring verstrekken aan de ondernemingsraad.

De wijziging is het gevolg van een eerder besluit van de Tweede Kamer. Ondernemers waren op grond van de Wet op de ondernemingsraden al verplicht om de OR financiële gegevens te verstrekken, maar in de praktijk gebeurde dat vaak niet of onvoldoende. Ondernemingen en organisaties met vijftig of meer medewerkers moeten een ondernemingsraad hebben.

De nieuwe wettelijke verplichting ontheft de accountant van zijn of haar geheimhoudingsplicht, zoals die in de Wta is opgenomen. Op basis van de Wet op de ondernemingsraden moet de OR wel vertrouwelijk omgaan met aan haar verstrekte stukken.

‘Informatie over impact klimaatverandering in bestuursverslag en jaarrekening moet beter’

De beschikbaarheid, relevantie, vergelijkbaarheid en bruikbaarheid van informatie over de impact van klimaatverandering kan worden verbeterd. Dat blijkt uit ‘Het Jaar 2021 Verslagen’, het jaarlijks onderzoek naar verslaggeving van Nederlandse beursfondsen.

Hoewel het onderwerp klimaat meer aandacht krijgt binnen de strategie en risicoparaagraaf van ondernemingen, ontbreekt vaak nog een doorvertaling naar langetermijndoelstellingen en concrete acties, zoals noodzakelijke investeringen en

aanpassing van productieprocessen. Jaarrekeningen laten nog nauwelijks de financiële effecten van klimaatverandering zien, terwijl zou mogen worden verwacht dat de economische levensduur van activa en productieprocessen zou afnemen en nood-

zakelijke investeringen en aanpassingen noodzakelijk zijn.

Onderzoeken

Het eerste exemplaar van Het Jaar Verslagen werd op 21 december 2022 door hoofdredacteur en hoogleraar verslaggeving Arjan Brouwer aangeboden aan NBA-voorzitter Kris Douma. Van de zeven onderzoeken in de nieuwe uitgave richten drie zich op duurzaamheid en niet-financiële informatie.

In de bundel is verder onderzoek opgenomen naar verslaggeving van kleine en microrechtspersonen, de jaarrekeningen van Europese Special Purpose Acquisition Companies (SPACs), verslaggeving door organisaties in de volkshuisvesting en de omzetverantwoording bij bouwbedrijven.

Het Jaar Verslagen bundelt jaarlijks artikelen over onderzoek naar de praktijk van de nationale en internationale jaarverslaggeving. De uitgave komt tot stand in samenwerking tussen het MAB (Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie) en de NBA. De artikelen zijn beschikbaar via mab-online.nl.

Magazine eens per kwartaal

Het magazine Accountant verschijnt voortaan weer vier keer per jaar.

In het verleden was het magazine Accountant ook al een aantal

jaren een kwartaalblad, maar de afgelopen drie jaar verscheen het tijdschrift zes keer per jaar. Mede vanwege sterk gestegen kosten voor papierinkoop, porto en productie is besloten de frequentie

terug te brengen naar vier edities per jaar. De drie volgende magazines verschijnen medio juni, medio september en medio december van dit jaar. Het magazine is ook online te lezen.

NBA doet voorstellen voor aanpassing nieuwe accountantswet

De NBA reageerde in december 2022 met een brief aan minister Kaag van Financiën op het voorstel voor de nieuwe Wet toekomst accountancysector. De beroepsorganisatie doet ook voorstellen die verder gaan dan alleen het wetsvoorstel.

Na de consultatie van de conceptwet in 2021 bleek dat niet alle aanbevelingen van de Commissie toekomst accountancysector (Cta) zijn overgenomen. Dat is reden voor de NBA om opnieuw naar de minister te reageren op het wetsvoorstel. De beroepsorganisatie doet aan de minister een aantal suggesties voor toekomstige wetgeving. Zo vraagt de NBA, gezien de schaarste in de markt van accountants, aandacht voor de vele regelingen die betrokkenheid van een accountant vragen, met name in de publieke sector.

VOR

Een eerdere aanbeveling om voor ondernemingen een Verklaring

Omtrent Risicobeheersing (VOR) in te voeren, is door het ministerie neergelegd bij de Monitoring Commissie Corporate Governance Code. Die heeft zo'n VOR echter niet opgenomen in de actualisatievoorstellen voor de code. Daarom pleit de NBA voor wettelijke verankering van de VOR, door de bestaande bestuursverklaring te onderbouwen met een uniform normenkader en een intern evaluatieproces.

Omdat continuïteit van ondernemingen in de huidige onzekere tijd niet vanzelfsprekend is, zou een gecontroleerde organisatie zelf een uitspraak kunnen doen over de continuïteit en toekomstbestendigheid in het bestuurs-

verslag. De beroepsorganisatie geeft verder aan dat momenteel nauwelijks actief wordt gehandhaafd op het tijdig deponeren van jaarverslagen bij het handelsregister. Dat moet beter. Ook vindt de NBA het "cruciaal" dat de mogelijkheid om het bestuursverslag niet te deponeren komt te vervallen.

Aanwijzingsbevoegdheid

De NBA sluit zich in de brief aan de minister aan bij het standpunt van Raad van State ten aanzien van de aanwijzingsbevoegdheid. Ondernemingen die geen controlerend accountant kunnen vinden, mogen daarmee een beroep doen op de NBA, die dan een accountant kan aanwijzen. De RvS adviseert om die bevoegdheid te beperken tot alleen organisaties van openbaar belang (oob's).

De brief van de NBA is te vinden via nba.nl.

Ledenvergadering NBA stemt in met verordeningen en herbenoeming voorzitter

De ledenvergadering van de NBA stemde op 12 december 2022 in Utrecht in met ontwerpverordeningen over de beroepsreglementering en over de vergoeding van de voorzitter.

Kris Douma werd met een grote meerderheid herbenoemd als NBA-voorzitter. Tijdens de vergadering in Utrecht werd ook het Jaarplan 2023 van de NBA toegelicht en de begroting voor 2023 aangenomen. De ledenvergadering is terug te kijken via het YouTube-kanaal van de NBA.

Rond jouw **Plan van aanpak** af voor 31 maart 2023

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

In het eerste kwartaal is het tijd voor jouw Plan van aanpak, zorg dat je vóór 31 maart 2023 dit plan hebt afgerond.

Lees hieronder 5 tips om een succesvol Plan van aanpak te schrijven:

- Bepaal welke leerdoelen je hebt voor 2023 aan de hand van je werkzaamheden.
- Bedenk welke PE-activiteiten je van plan bent te gaan verrichten.
- De vastlegging van het PE-portfolio (en dus ook van het Plan van aanpak) is vormvrij en in eigen beheer.
- Het thema 'Duurzaamheid' is als verplicht PE-onderwerp aangewezen voor 2023 door het NBA-bestuur; je dient minimaal 8 uur aan dit onderwerp te besteden.
- Lees alle informatie over het verplichte onderwerp op www.nba.nl/verplicht2023 en ga aan de slag met de ontwikkelaanpak. Deze tool geeft jou meer richting bij het formuleren van leerdoelen en leerinterventies.

Meer informatie: www.nba.nl/pe, daar vind je onder meer veelgestelde vragen, voorbeeldportfolio's, handleiding en filmpjes over het PE-systeem.

DilemmApp

Helpt nadenken over lastige situaties!

Elke accountant heeft weleens te maken met kwesties van tegenstrijdige belangen of waarden waarbij een morele afweging moet worden gemaakt. De DilemmApp helpt en geeft inzicht in het omgaan met veelvoorkomende lastige situaties.

Deze tool bevordert de discussie onder accountants over ethische dilemma's. In de app oefen je met praktijkvoorbeelden waar je als accountant mee te maken kunt krijgen. Je kiest het antwoord dat het best bij je past en ziet meteen de reacties van andere deelnemers.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Ga naar de **App-** of **Playstore** en download de gratis DilemmApp (blauw icoontje).
Log in met de verificatie code: **Accountant**.

Bestrijden van fraude is een gezamenlijke verantwoordelijkheid

Het voorkomen, opsporen en bestrijden van fraude in organisaties is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle betrokkenen. Het bestuur, de directie of de dga heeft de verantwoordelijkheid voor het voorkomen en tijdig detecteren van fraude.

Dat stelt de NBA in de publieke managementletter (PML) 'Scherp op fraude'. Bij grotere organisaties wordt het bestuur bijgestaan door interne control- of auditfunctionarissen en het toezichthoudend orgaan. Het bestuur moet alert zijn op veranderingen in de beheersingsomgeving binnen de organisatie. De accountant die een jaarrekening voor een organisatie samenstelt, moet beducht zijn op signalen van fraude of het niet naleven van wet- en regelgeving. De controlerend accountant heeft de verantwoordelijkheid om fraude te detecteren die van materieel belang is voor de financiële overzichten die de accountant controleert, zoals de jaarrekening.

Fraude kent vele verschijningsvormen, aldus de uitgave. Naast oneigenlijk gebruik en ontvreemding van materieel, vastgoed, voorraden of geld, kan worden gedacht aan belastingfraude, verslaggevingsfraude, het manipuleren van cijfers en cyberfraude. Ook *greenwashing* wordt als fraude aangemerkt en tevens wordt stilgestaan bij corruptie, wat vaak samen gaat met fraude.

Vijf signalen

In de publicatie staan vijf signalen, ieder voorzien van aanbevelingen voor de diverse spelers in de keten, zoals bestuurders, toezichthouders en accountants:

Slecht voorbeeld doet slecht volgen: Bij een juiste toon aan de top en een goede cultuur vindt minder fraude plaats.

Frauderisicoanalyse door het bestuur of directie ontbreekt: Voor de organisatie is het van belang om frauderisico's te identificeren en daarop in te spelen met effectieve interne beheersingsmaatregelen. In de praktijk voeren nog te weinig organisaties zelf een frauderisicoanalyse uit.

Meldingen van misstanden verdienen aandacht: Werknemers of andere betrokkenen zijn niet altijd bereid om gebruik te maken van bestaande meldregelingen.

Fraude overvalt organisaties: In de praktijk hebben te weinig organisaties een frauderesponsplan.

De accountant is onvoldoende professioneel-kritisch: Juist bij het opsporen van fraude is een professioneel-kritische instelling cruciaal.

Alle vijf signalen worden toegelicht met positieve en negatieve voorbeelden. Versterking van de samenwerking is hard nodig, zo stelt de PML,

want fraude bestrijden kan niemand alleen, maar samen kunnen we dat wel.

In de publicatie zijn ook reacties opgenomen van toezichthouder AFM, ondernemersorganisaties VNO-NCW en MKB-Nederland en de organisatie voor familiebedrijven FB Ned. De PML 'Scherp op fraude' is beschikbaar via nba.nl.

Een dilemma, zoals eerder aan NBA-leden voorgelegd via de DilemmApp, beschikbaar in de appstores voor Android en Apple. Meer dilemma's via nba.nl.

DILEMMA:

OEREND HARD INCASSEREN

Een ondernemer is al vele jaren klant bij uw accountantskantoor. Naast samenstelwerkzaamheden en de loonadministratie heeft u vaak advies gegeven. Ook tijdens de coronaperiode. Helaas gaat de onderneming het naar alle waarschijnlijkheid niet overleven. De ondernemer weet dat u in coronatijd veel uren niet hebt gedeclareerd. Toch staat er van u een behoorlijke rekening open.

In het kantoor van de opdrachtgever staat een blinkende Harley Davidson-motorfiets ter decoratie. De klant geeft aan het vreselijk te vinden dat uw kantoor de vorderingen zal moeten afboeken, terwijl u al die jaren een fijne steun en toeverlaat bent geweest. De ondernemer biedt u aan om de Harley mee naar huis te nemen als doekje voor het bloeden.

Wat doet u?

1 U haalt de motorfiets dezelfde dag nog op.

2 U slaat het aanbod af.

3 U adviseert de motor te verkopen, zodat alle crediteuren kunnen profiteren van de opbrengst.

4 Iets anders, namelijk...

Uitkomst

Niet verbazend: 75 procent van de bijna zeshonderd deelnemers aan dit dilemma kiest voor optie 3: De opbrengst van de Harley bestemmen voor alle crediteuren. Veertien procent slaat het aanbod af, maar negen procent ziet de glanzende motorfiets als

compensatie voor al die uren wel zitten. Een deelnemer nuanceert de keuze voor optie 3 nog iets: "Ik zou eerst beoordelen of het faillissement dreigend is. Zo ja, dan belandt je al gauw in *actio pauliana*, dus dan rest de motor te laten staan, het faillissement af te wachten en de curator zijn werk laten doen." Als het failliet niet zo dreigend is, meent de invuller dat het nog steeds beter is de opbrengst te besteden aan de crediteuren, in rangorde van belang voor de onderneming. "Ik zou mondeling nog wel toevoegen dat ik dan graag hoog op het lijstje sta."

Heeft u zelf een werkgerelateerd dilemma dat u graag (anoniem) wilt voorleggen aan anderen? Deel het via de DilemmApp en kijk hoe uw beroepsgenoten zouden handelen.

Young profs doen aanbevelingen aan NBA-bestuur

De NBA Young Profs willen dat het NBA-bestuur onderzoek doet naar duurzaamheidsdoelstellingen van accountantskantoren. Verder moet de NBA met kantoren in gesprek gaan over psychologische veiligheid en generatieverschillen.

Dat staat in een publicatie van de NBA Young Profs met aanbevelingen aan het NBA-bestuur, getiteld 'Rondje langs de velden'. De uitgave stelt dat nieuwe verslaggevingsregels duurzaamheid nadrukkelijker binnen het werkgebied van accountants brengen. Volgens de young profs moeten accountantskantoren rondom duurzaamheid ook

zelf het goede voorbeeld geven, want er is ruimte voor verbetering.

Cultuur

Uit de gesprekken van de young profs blijkt dat de partnerbetrokkenheid in de afgelopen jaren is verbeterd. Het NBA-bestuur moet daarvoor aandacht blijven vragen, aldus de publicatie. Daarnaast moet er aan-

dacht zijn voor generatieverschillen binnen accountantsorganisaties. De diversiteit is bij jonge beroepsgenoten geen grote zorg, maar lijkt op hoger (management) niveau minder te worden.

In december heeft het NBA-bestuur overleg gevoerd met de young profs over de reeks aanbevelingen en het waar mogelijk gezamenlijk communiceren over beide thema's. De publicatie is te vinden op nba.nl.

IN HERINNERING JOHN TAPPEL

(4 juni 1964 – 30 december 2022)

John Tappel studeerde aan de Academie voor Lichamelijke Opvoeding, maar koos vervolgens voor de hbo en voltooide zijn AA-opleiding. Hij werkte enkele jaren bij Deloitte als controleleider en zeven jaar als mkb-adviseur bij ABAB, maar vond zijn draai bij Schooten Advies Accountants Fiscalisten in Helmond, waar hij begin 2003 aan de slag ging. Hij werd vennoot van het kantoor en bewees zich daar twintig jaar lang als accountant met een grote betrokkenheid, die naar zijn opdrachtgevers toe een zeer actieve en kundige rol speelde. Ook was hij actief als toetser voor de Raad voor Toezicht van de NBA.

John hield van fietsen en bedwong in 2011 als lid van het team 'Helmond voor Helmond' per fiets de bekende Mont Ventoux in Frankrijk, om geld op te halen voor het Elkerliek ziekenhuis in Helmond, dat daarmee de faciliteiten voor het welbehagen van kankerpatiënten wilde verbeteren. "Met twee vingers in de neus" haalde hij de top van de berg, schreef het Eindhovens Dagblad.

John kon toen nog niet vermoeden dat hij zelf ooit de strijd zou verliezen van een slopende ziekte, ondanks zijn motto 'opgeven is geen optie'. "De manier waarop hij zijn laatste periode heeft ingevuld heeft een diepe indruk bij ons achtergelaten", zo schrijven directie en

medewerkers van Schooten op de website van het kantoor. Bij zijn uitvaart werd aandacht gevraagd voor de stichting *Get It Cured*, die bijdraagt aan de ontwikkeling en toepassing van innovatieve methoden voor de diagnose en behandeling van kanker. John Tappel uit Aarle-Rixtel was getrouwd met Ellen en had een zoon en een dochter. Hij werd 58 jaar.

IN MEMORIAM

Met leedwezen maakt het bestuur van de NBA
melding van het overlijden van zeventien collega's.

- **Folkert Wim de Boer RA**, Hilversum, overleden 23 augustus 2022, 81 jaar
- **Emanuel Bolier RA**, Dordrecht, overleden 13 december 2022, 69 jaar
- **Theodoor Herman de Goede RA**, Rotterdam, overleden 29 oktober 2022, 90 jaar
- **Willem Harry Bernardus Goemans RA**, Baarn, overleden 13 november 2022, 79 jaar
- **Frederik Willem Hondius RA**, Vijfhuizen, overleden 4 november 2022, 84 jaar
- **Johannes Nicolaas Cornelis Kuijper RA**, Landsmeer, overleden 25 juni 2022, 78 jaar
- **Thijmen de Leeuw RA**, Waarder, overleden 30 december 2022, 82 jaar
- **Walter List RA**, Amstelveen, overleden 11 december 2022, 61 jaar
- **Johan Dirk Los RA**, Baarn, overleden, 9 januari 2023, 77 jaar
- **Gerardus Johannes Neuvel AA**, Noordwijk, overleden 13 december 2022, 83 jaar
- **Willem Gijsbertus Roelofs RA**, Berkel en Rodenrijs, overleden 7 januari 2023, 90 jaar
- **Adrianus Johannes Tappel AA**, Aarle-Rixtel, overleden 30 december 2022, 58 jaar
- **Dirk de Vries AA**, Menaam, overleden 23 november 2022, 80 jaar
- **Jan de Vries RA**, Haren, overleden 14 december 2022, 77 jaar
- **Theodorus Adrianus Maria de Vroom RA**, Eindhoven, overleden 22 augustus 2022, 90 jaar
- **Gerardus Johannes Bernardus Wijninga RA**, Bosch en Duin, overleden 24 november 2022, 84 jaar
- **Cornelis van Zelderen RA**, Zwijndrecht, overleden 26 januari 2023, 93 jaar

Per saldo

MARC SCHWEPPE

Marc Schweppe is hoofdredacteur van Accountant en Accountant.nl.

Tussen Quote en Quiet

All animals are equal”, aldus George Orwell in zijn roman *Animal Farm*. “But some are more equal than others”, werd daar in deze tijdloze fabel aan toegevoegd. De ongelijkheid in de wereld was in de eerste maanden van dit jaar een veelbesproken fenomeen, waarover opinieleiders zich gretig lieten horen. Dat begon met vakbond FNV, die de eerste vrijdag van het nieuwe jaar uitriep tot *Fat Cat Day 2023*: Het uit Engeland overgewaaid moment waarop de inkomsten van topmannen en -vrouwen een gemiddeld jaarsalaris overtreffen. Daar waren in 2023 maar zes dagen voor nodig. De nieuwe Shell-topman Wael Sawan had het minimumjaarloon zelfs al 28 uur na de jaarwisseling in de knip, ongetwijfeld niet als beloning voor het aanvoeren van ‘s werelds meest duurzame onderneming. Tegelijk kwam de “witte wijn sippende elite” weer massaal bijeen in het Zwitserse Davos, voor de jaarlijkse bijeenkomst van het World Economic Forum. Tijdens deze volgens complotdenkers verderfelijke hoogmis van op macht beluste wereldleiders ging het dit jaar vooral over duurzaamheid en klimaat. Treurig dus dat een fors deel van de bezoekers de eigen privéjet parkeerde op het nabijgelegen Engadin Airport, om het laatste stuk naar Davos per helicopter af te leggen.

Met de trein reizen was zeker vijftig keer duurzamer, fulmineerde Greenpeace. Verbeter de wereld, schaamteloos, en begin bij jezelf. De discussie over het onderscheid tussen de *haves* en *havenots* van deze planeet werd bij de start van het WEF ook gevoed door hulporganisatie Oxfam Novib, die cijfers over de groeiende verschillen tussen arm en rijk publiceerde. En die discussie houdt aan. Zo pleit de adellijke Volkskrant-columnist Sander Schimelpenninck in het FD voor het aanpakken van vermogensongelijkheid, onder meer via de erfbelasting. In ruil daarvoor krijgt iedere 25-jarige volgens zijn plan een ton van de staat. “Je mag er natuurlijk geen Ferrari mee kopen”, aldus graaf Sander. Dat lukt ook niet, want het budgetmodel Roma van dat Italiaanse sportwagenmerk begint in ons land pas bij 255.995 euro. De kritiek op zulke plannen is niet mals, want het gaat over de portemonnee. Niks groeiende vermogenskloof, dat is 99 procent kletspraat en één procent ratio, aldus Jort Kelder in het FD. De beteldragende schrijver-presentator bepleit het aanpakken van alleen de echte elite; niet de *haves*, maar de *have yachts*. Een IBO-overheidsstudie over vermogensongelijkheid stelt dat de rijkste één procent Nederlanders meer dan

vijfhonderd miljard bezit. Veruit het grootste deel daarvan zit bij de allerrijkste 0,1 procent; zo’n achtduizend huishoudens die naarmate ze rijker worden ook relatief steeds minder belasting betalen. Pak die maar aan, schrijft Kelder. Maar wees niet verbaasd als ze de wijk nemen naar een belastingparadijs, geholpen door slimme fiscalisten en accountants. Via mijn dochter, actief in de sociaal werk-sector, kreeg ik de jongste editie in handen van de ‘Quiet 500’. In die glossy geen parade van miljonairs, maar van *havenots*, die wekelijks moeten rondkomen van hooguit enkele tientjes. Hun verhalen zijn echt, maar de namen en foto’s erbij zijn gefingeerd, aldus de Quiet-redactie. Net als de rijken lopen ook de armen niet graag te koop met hun financiële situatie. Lezen van dit rebelse antwoord op de Quote 500-rijkenlijst stemt tot nadenken. Niet iedereen krijgt dezelfde kansen. En werken moet lonen, maar dat doet het vaak niet of nauwelijks. “Het is in Nederland momenteel makkelijker om een groot vermogen te laten groeien, dan met hard werken een klein vermogen op te bouwen”, schrijven zelfs de jongeren van de VVD. Hoe we het ook oplossen, de kloof tussen arm en rijk wordt veel te groot. ←

Als **Audit professional** aan de slag bij Flynth?

Flynth groeit en heeft stevige ambities voor de auditpraktijk. De recente overnames van branchegenoten Accon avm en Astrium passen uitstekend in deze groeiambities. We werken met ruim 240 professionals voor middelgrote en grote klanten in het mkb, het onderwijs en lokale overheden. In deze veelzijdige omgeving zijn we continu op zoek naar auditprofessionals. We dagen je uit om jezelf te ontwikkelen en ons te helpen groeien. Wil jij werken aan je loopbaan, netwerk, en persoonlijke ontwikkeling binnen een hecht team? Dan komen wij graag met je in contact.

Werken als auditprofessional bij Flynth

Flynth kent geen partnerstructuur, de eindverantwoordelijke externe accountants zijn in loondienst. Daardoor wordt de winst van Flynth geïnvesteerd in onze organisatie en in onze mensen. Dat maakt ons onderscheidend en draagt bij aan onze informele en collegiale cultuur, gericht op samenwerking.

Data-gedreven controleaanpak

Flynth investeert in innovatie. Onze controleaanpak is sterk data-gedreven ondersteund door technologische innovaties op het gebied van onder andere audit automation. Hierdoor verbeteren we de kwaliteit van onze controles en maken we jouw werk als audit professional afwisselend en uitdagend.

Arbeidsvoorwaarden

Bij Flynth bieden we marktconforme arbeidsvoorwaarden waaronder een passend salaris, goede pensioenregeling en een incentive- en participatieregeling. Daarnaast stimuleren wij jou om jezelf blijvend te ontwikkelen door middel van opleidingen of het volgen van onze leiderschapsprogramma's. Jouw talent is ons uitgangspunt. We hechten veel waarde aan een goede werk- en privé balans wat ook blijkt uit flexibele werktijden en een goede thuiswerkregeling.

Wil je meer weten?

Bekijk jouw mogelijkheden en onze vacatures bij Audit op www.werkenbijflynth.nl.

Portfolio-actie:
25% korting*

Heeft u duurzaamheid al opgenomen als leerdoel?

Eenvoudig aan uw PE-verplichting voldoen met PE-Academy

Het opstellen van uw leerdoelen vormt een belangrijk onderdeel van uw plan van aanpak, maar voor een nieuw verplicht onderwerp zoals duurzaamheid kan dit best lastig zijn. Daarom hebben wij een aantal voorbeelden van leerdoelen op het gebied van duurzaamheid geformuleerd.

Bekijk de leerdoelen en profiteer tot 1 april 2023 van 25% korting bij het afsluiten van een jaarabonnement*:

www.pe-academy.nl/portfolio-actie

Online nascholen bij PE-Academy

- ✓ Onbeperkt toegang tot ruim 85 online cursussen voor accountants
- ✓ **Meerdere cursussen over duurzaamheid voor accountants in 2023**
- ✓ Tevens onbeperkt toegang tot de pakketten van fiscalisten, advocaten en notarissen (ruim 300 cursussen)

* Actievoorwaarden van toepassing

Bovenop je vakgebied